

Braulio Foz

La vida d'en Pere Saputo

Llibre 3

Lectura fácil

Braulio Foz

La vida d'en Pere Saputo

Llibre 3

Crèdits Llibre 3: La vida d' en Pere Saputo

(Versió lectura fàcil)

Autor de l' obra original: Brauli Foz Burgés

Autor versió Lectura Fàcil:

© Plena inclusió Aragó, 2023

Editen:

Plena inclusió Aragó

info@plenainclusionaragon.com

Disseny i maquetació:

Plena inclusió Aragó

info@plenainclusionaragon.com

ISBN: 978-84-126498-7-1

Dipòsit Legal: Z 294-2024

Col·laboracions: Govern d' Aragó, Ajuntament de Fórnoles,
Ajuntament d' Almudèvar, Ajuntament de Saragossa, Corts d' Aragó,
Rol d' Estudis Aragonesos, Aladrada Edicions, l' Orquestina del Fabirol,
ITA Innova, CPA Salduie del grup San Valer, Cooperativa Kairós,
ADISPAZ, ATADI i Valentia.

Dedicatòria especial

A Josep Lluís Gómez, el “cap”:

Diuen que és de molt lluny, de Cantàbria,
però per a nosaltres sempre ha sigut de Terol.

És el nostre “cap” i amic.

Es preocupa que tot estigui bé
i tots i totes estiguem contentes.

Li encanta l' esport.

Solia dir que és molt sa i important
per a estar en forma i que tots podíem practicar-lo.
I ho va aconseguir.

Gràcies a les trobades esportives,
coneixíem moltes ciutats i vam fer moltes amistats.
Això és el més important!

He tingut problemes de cor.

Segur que és perquè ho té molt, molt gran.

Mai s' enfada.

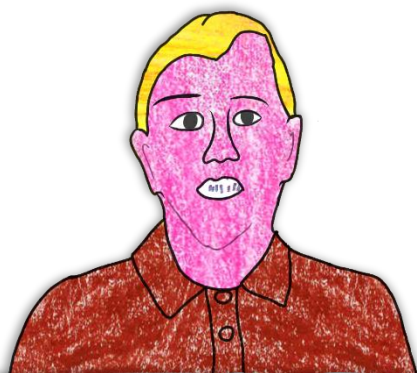
Sempre està animat, és positiu i mai negatiu.

I aconsegueix contagiar als seus amics i amigues.

Josep Lluís,

Volem donar-te les gràcies per tot el que fas
per nosaltres

i dir-te que tots i totes t' estimem!

Josep Lluís Gómez

ÍNDEX

INFORMACIÓ SOBRE EL LLIBRE	1
CAPÍTOL 1	19
CAPÍTOL 2	31
CAPÍTOL 3	49
CAPÍTOL 4	68
CAPÍTOL 5	103
CAPÍTOL 6	116
CAPÍTOL 7	132
CAPÍTOL 8	142
CAPÍTOL 9	167
CAPÍTOL 10	176
CAPÍTOL 11	193
CAPÍTOL 12	211
CAPÍTOL 13	227
CAPÍTOL 14	247
CAPÍTOL 15	271

Informació sobre el Llibre

Resum del projecte

“Accessibilitat i cultura aragonesa amb en Pere Saputo”

Aquest llibre forma part d' un projecte que té diversos objectius:

- 1) Adaptar a lectura fàcil la vida d' en Pere Saputo.
La primera col·lecció de llibres de literatura clàssica en aragonès, que segueix les normes de lectura fàcil.
- 2) Donar a conèixer la cultura i tradicions d' Aragó a persones amb dificultats de comprensió lectora.
- 3) Utilitzar la tecnologia per a fomentar la lectura.

Aquest projecte l' ha realitzat Plena inclusió Aragó amb la col·laboració de moltes persones i de moltes entitats públiques i privades.

Si vols saber més informació del projecte, pots visitar la pàgina web de Plena inclusió Aragó:

- www.plenainclusionaragon.com

Participants en el projecte

- ✓ **Coordinació projecte, gestió, adaptació i revisió del text:** Santiago Aguado Villasol.

- ✓ **Maquetació i elements de suport a la lectura:** Carla Gutiérrez Sanz.

- ✓ **Desenvolupament informàtic:** Javier Pablo Iradiel.

- ✓ **Traducció al català:** Alejandro García Torrubia

- ✓ **Revisió text en català:** Montse Mira Ribó

- ✓ **Dibuixos i il·lustracions:** Ruth Guillén Sánchez

- ✓ **Dibuixos de còmic:** Daniel Viñuales Cerdán.

- ✓ **Caricatura Josep Lluís Gómez:** Ana Belén Gómez González

- ✓ **Finançament:**
 - Plena inclusió Aragó.
 - Departament de Ciutadania i Drets Socials del Govern d' Aragó.
 - Direcció General de Política Lingüística del Govern d' Aragó

✓ **Validació del text:**

- Elena Loren Moreno
- Reyes Gómez Ortiz
- Moisés Salguero Santiago
- Ana Sanz Mendes
- Alejandro García Serrano
- Iván Gil Sánchez
- María Teresa Lapeña Laborda

Centre Pieconbola

- Conchita Borderías Tejero
- Elisa Royo Feruz
- Jorge Puertolas Brosed
- Daniel Martínez Viñas
- Diego Ortiz Ruiz
- María Teresa Richar Escudero
- Pablo Susín Moreu
- José Enjuanes Badía
- Sara Aguirre Broto
- Josefa Lanceta Castán
- Sergio Raluy Areny
- Ricardo Roldán Fanlo
- Pablo Bescos Alonso
- Pedro Basanta Álvarez
- Rosa Segovia Lapuerta
- Joaquín Gracia Lasierra
- Lourdes Clemente Pocino

- Carla Gutiérrez Sanz
- David Lasaga Masip
- Elisa Barrera Meneses
- Alejandro García Torrubia
- Fernando Blázquez Tomás
- David López San Nicolás
- Elena García Herrando
- Isabel Campos Aldana
- Luis Antonio Muñoz Garatachea
- María Luz Magaña Arilla
- María Pilar Borraz García
- Esther Salas Garcés
- Alberto Roche Agüero

- Alba Giménez Nevado
- Rafael Sebastián López
- Ángel Martínez Barona
- Mila Herrera Marzo
- Patricia Bosch Sánchez
- Ainhoa Esteban Tomás.
- María Pilar Sebastián López

- José Luis Medina Zarzuelo
- Pilar Marín Lozano
- Marina Lobera Arnal
- Marta Latorre Lafuente
- Isabel Gil Bonilla
- Ana Belén Garín Mateos
- Pilar Giménez Giménez
- Mireya Parra Fernández
- Hugo Nelson Grajales
González
- Borja Bolea Delgado
- Azucena García Farlete
- Carmen Herrera Magán
- José Carlos Galera Lázaro
- Juan Carlos Blasco Emperador
- Victoria Sebastián Ruíz
- Jaime Claramonte Esterli
- Lara Carracedo Sanz
- Chabier Pérez Bello
- Miguel López González
- Carol Rodríguez Brígido
- Enrique Giménez Romero
- Rubén Caveró Hernández

Resum de l' autor:

“La vida d' en Pere Saputo” la va escriure Brauli Foz i Burgés.
Va un escriptor espanyol que va néixer el 1791 a Fórnsols
i va morir el 1861 a Borja.

Brauli Foz va estudiar ciències i llengües a França.
Va treballar com a professor en la Universitat de Saragossa.
Ensenyava els idiomes de llatí, francès i grec.
Va ser el fundador i director del diari L' Eco d' Aragó.

Brauli Foz va ser un escriptor important a Aragó
a tota Espanya.

El llibre més important que va escriure
va ser la Vida d' en Pere Saputo.
El va escriure l' any 1844.

És una obra en la qual es poden veure llocs,
expressions i tradicions típiques d' Aragó.

Suports a la lectura i altra informació:

Aquest llibre utilitza elements de suport a la lectura que et poden ajudar a entendre millor el text.

Al llarg del llibre veuràs els següents elements de suport per a entendre el text:

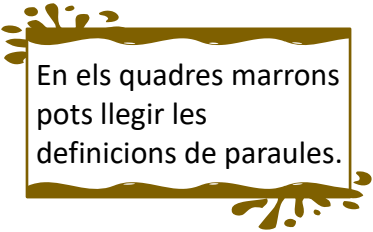
- **Definicions de paraules:**

algunes paraules son difícils d' entendre.

Son paraules subratllades en **color marró**

i estan definides en un quadre

a prop d' aquelles paraules.

En els quadres marrons pots llegir les definicions de paraules.

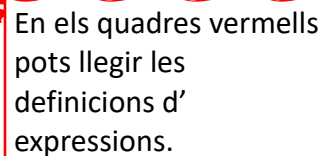
- **Definició d' expressions:**

hi ha expressions que son difícils d' entendre.

Son expressions subratllades en **color vermell**

i estan definides en un quadre

a prop d' aquelles expressions.

En els quadres vermells pots llegir les definicions d' expressions.

- **Explicació de situacions o comentaris:**

en el llibre hi ha situacions o comentaris

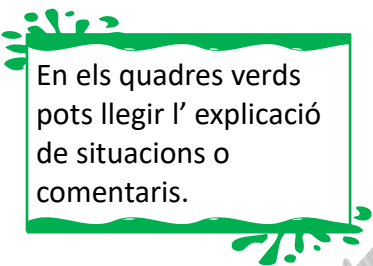
que estan explicades per que els puguis entendre.

Son situacions o comentaris

subratllats en **color verd**

i estan explicats en un quadre

a prop d' aquelles situacions o comentaris.

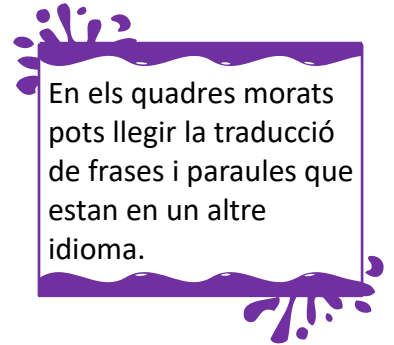

En els quadres verds pots llegir l' explicació de situacions o comentaris.

- **Traducció de paraules i frases d' altres idiomes:**

en alguns capítols veuràs frases i paraules en un altre idioma diferent al castellà.

Son frases i paraules subratllades en **color morat** i estan traduïdes en un quadre a prop d' aquelles frases i paraules.

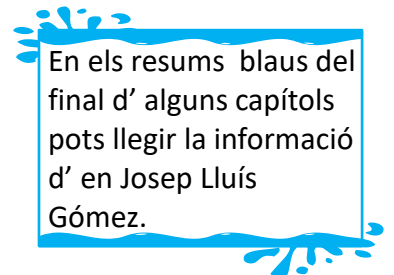
- **Informació d' en Josep Lluís Gómez:**

en el llibre a vegades es parla de llocs d' Aragó, de personatges històrics o d' altres coses.

Donem més informació sobre tot això

al final del capítol en el qual apareix aquesta informació.

Quan vegis una paraula o frase en **color blau**, podràs veure el seu significat al final d' aquell capítol, gràcies a l' explicació del nostre Josep Lluís Gómez.

També trobaràs altres elements de suport a la lectura i informació sobre el llibre:

- **Senyals de colors:** cada capítol té un color de referència. La portada de cada capítol serà d' un color diferent a la resta. A més, a les cantonades de cada pàgina podràs veure un detall del color d' aquest capítol. Això et servirà per a saber en quin capítol del llibre et trobes.
- **Números de pàgina:** totes les pàgines estan numerades. Els números de pàgina et indiquen la pàgina que estàs llegint i el total de pàgines del llibre. Això et ajudarà a saber què pàgina estàs llegint i quantes pàgines et queden per a acabar el llibre.
- **Codis QR:** hi ha diversos codis QR en el llibre que tenen informació addicional. Aquesta informació et pot servir per a conèixer els llocs que apareixen en el llibre. Pots veure aquesta informació al final d' alguns capítols.
- **Vinyetes de còmic:** al final del llibre hi ha 3 pàgines que resumeixen les aventures d' en Pere Saputo en còmic.

Personatges del llibre:

NARRADOR DE LA HISTÒRIA

Brauli Foz

PERSONATGES D' ARAGÓ

ALMUDÈVAR

Pere Saputo

Joan de Jaca
(Pere Saputo)

Mare d' en
Pere Saputo

Rosa

Tereseta

Joan de l' Alt

Pinti parada

Alcalde d' Almudèvar

Gent d' Almudèvar

ALMUDÈVAR

Home a cavall

Gertrudis

Síndic de
Almudèvar

Advocat

Veïna d'
Almudèvar

Veí 1 d'
Almudèvar

Veí 2 d'
Almudèvar

Veí 3 d'
Almudèvar

ALTRES LLOCS D' ARAGÓ

**Pare de
Joaneta**

Joaneta

Pauleta

**Monjo de
Montserrat**

**Dona de L' Almunia
de la Senyora Godina**

**Home ric d'
Alcolea de Cinca**

Gent d' Alcolea de Cinca

Senyor Sever

Senyor Vicenç

Morfina

ALTRES LLOCS D' ARAGÓ

Antònia

Regidor de
Barbastre

Capellà de
Barbastro

Cavaller
de Barbastre

Gent de Santa Eulàlia
la Major

Vella rondinaire

Dona misteriosa

PERSONATGES D' ALTRES LLOCS D' ESPANYA

**Veí de
Girona**

**Veí 1
de València**

**Veí 2
de València**

**Veí 3
de València**

Metge Omella

**Dona impertinent
de la Vila joiosa**

**Alcalde de la Vila
joiosa**

**Pare de les filles de
la Vila joiosa**

**Filla 1 de la
Vila joiosa**

**Filla 2 de
la Vila joiosa**

PERSONATGES DE LA CORT REIAL

Sa Majestat el Rei

**Guàrdia del
Palau Reial**

Cortesà

Cortesans i cortesanes

**Virrei de
Saragossa**

Missatger

PERSONATGES DE LLEGENDA

Guifré el Pilós

Joan Garí

CAPÍTOL 1

En Pere Saputo visita diversos pobles i es troba amb una sorpresa al tornar a Almudèvar

Brauli Foz:

- Què important és conèixer la nostra història!
La història ens explica coses meravelloses
que han passat fa molt de temps
i **ens recorda els nostres orígens.**

M'agrada recordar
els bons temps dels nostres pobles:
quan Aragó era un regne que tenia molt de poder!
Imagino com era la vida en el passat.
I m'encanta llegir sobre els **herois**,
reis, reines i **llegendes** d' Aragó.

En Pere Saputo també volia conèixer la història d' Aragó.
Per això, va decidir anar a conèixer els pobles més famosos
de la província d' Osca.

En Pere va començar visitant els **antics castells cristians.**
Primer va ser al castell de Marcoll,
després va visitar el de Loarre i Montaragó
i va acabar al poble de Alquèssar.

En Pere Saputo va estar a Alquèssar fa temps,
Amb els seus amics de **l' estudiantina.**
Però aquella vegada va estar tocant música i divertint-se.
Ara tornava per a conèixer la història d'aquesta famosa **vila.**

Aquesta frase significa
que conèixer la història
del lloc on hem nascut,
o de la nostra família,
ens pot ajudar a
entendre coses que
ocorren a l'actualitat.

Els **herois i heroïnes**
són persones
admirades per haver fet
una cosa bona i valenta.

Una **llegenda** és una
història antiga que
explica coses que van
passar de veritat i altres
coses inventades.

L'estudiantina és una
agrupació d'estudiants
de la universitat que es
vesteixen amb vestits i
es dediquen a cantar i
tocar instruments
mentre viatgen.
Estudiaven durant uns
mesos i recorrien pobles
tocant música i fent
espectacles durant
altres mesos.

Als pobles importants a
l' Edat Mitjana se'n deia
viles.

En Pere va passejar per Alquèssar gaudint de les coses del poble. Va entrar a l' església per a veure les seves pintures i va veure que hi havia una **oposició**. L' oposició era per a treballar de violinista. Només hi havia una plaça pel lloc de treball.

Hi havia 6 homes que sabien tocar el violí i tots volien quedar-se amb el lloc. En Pere va escoltar tocar el violí a tots els homes. Ell tocava el violí millor que qualsevol d' ells. Li venien ganes d'agafar el violí per a tocar davant de tots i demostrar que ell tocava millor. Però no ho va fer. No volia ser **vanitós**.

Quan tots van acabar de tocar, el jurat va triar a un dels homes com a guanyador. En Pere pensava que el violinista guanyador havia tocat el violí pitjor que els altres.

Més tard, **en Pere es va assabentar d' una cosa: una dona rica havia insistit molt al jurat perquè guanyés aquell home.**

En Pere estava enfadat amb el resultat de la prova.

Una **oposició** és una prova que valora un jurat i que es fa per aconseguir un lloc de treball.

Una **persona vanitosa** és una persona que es creu millor que les altres i li agrada ser el centre d'atenció.

Aquesta frase vol dir que en Pere es va assabentar de que una dona amb molts diners convenç al jurat perquè guanyi l'home que ella volia. Això significa que el jurat no tria al violinista guanyador per la seva habilitat amb el violí, si no per a fer-li un favor a la dona rica.

Pere Saputo:

- Les oposicions són una mentida!
Aquesta prova no serveix per a res
perquè la dona rica ha triat al guanyador.
Al final, les **faldilles treuen barbes.**

En Pere va sortir enfadat de la església,
però se li va passar de seguida al veure la **Serra de Guara.**
Sempre havia volgut pujar al **cim**
d'una d'aquelles muntanyes.
Així que va a pujar per la muntanya.
Quan estava en el més alt,
es va quedar encantat amb el que veia:
els pobles del **Somontà.**

Pere Saputo:

- Això és el paradís!
Algú coneix algun lloc més bonic que aquest?
La persona que el conegui, que m'ho digui.

Al capdamunt de la muntanya,
En Pere es va girar cap a Almudèvar.
Allà, sol, va alçar la mà i la va moure saludant.
Imaginava a la seva mare, a la seva padrina i a la seva filla Rosa,
i a la seva estimada Eulàlia mentre saludava.
Després, va tornar a baixar a Alquèssar
i abans d'anar-se, va visitar el castell.

Aquesta expressió vol dir que les dones atractives utilitzen el seu aspecte per a manipular les decisions dels homes. És una expressió semblant a "més llença mossa que sogra" o "llencen més dos pits que dues carretes". Són expressions masclistes.

Al **cim** d'una muntanya és la zona més alta. És el pic de la muntanya.

En Pere fa una pregunta retòrica; és a dir, una pregunta que no fa falta contestar. En aquest cas, aquesta pregunta significa que el Somontà i la Serra de Guara a Pere li semblen els llocs més bonics en el món.

Va arribar a **Aínsa** i es va quedar sorprès per la seva plaça principal.

A en Pere li va semblar una plaça molt bonica i impressionant.

Més tard va anar al **monestir de Sant Victorià**

i va visitar l' **antiga cova del sant**.

Va decidir llavors anar a Jaca

per a veure el **monestir de Sant Joan de la Peña**,

que es trobava a prop.

En Pere mostrava molt de respecte en el monestir perquè estaven enterrats diversos reis i nobles d' Aragó.

Va sentir una **esgarrifança** en recordar la llegenda del monestir.

Se li van posar els cabells de punta.

La llegenda deia el següent:

Una **esgarrifança** és una sensació de fred que sentim de forma sobtada.

Dos homes estaven caçant amb els seus cavalls al capdamunt de la **Muntanya Pano**.

Un dels caçadors va veure un animal.

Va córrer ràpid amb el seu cavall per a caçar-lo.

Justament quan estava a punt d'agafar a l'animal, el cavaller i el seu cavall van caure per un precipici.

L' altre caçador va pensar que el seu company s' havia mort.

Però el caçador que va caure pel precipici va aparèixer viu, muntat a sobre del seu cavall.

Estaven drets sobre la cova que cobria el monestir.

Els dos caçadors van pensar que era un **miracle**.

Des de llavors, van decidir viure en el monestir, allunyats de la societat, sense riqueses i van lliurar la seva vida a Déu.

El monestir estava abandonat i en mal estat, però en Pere sabia que fa anys va ser un lloc important.

Pere Saputo:

- Quina llàstima veure el monestir així!
Buit, sense gent, ni riqueses...
Encara que, es clar, els monjos no necessiten riqueses.

La riquesa allunya a les persones de Déu i del món.

Quan va sortir del monestir es va dirigir a la **muntanya Oroel**.

Al cim de la muntanya va respirar aire molt profund i va baixar fins el **camí reial** per a tornar a Almudèvar.

Però abans d'arribar a casa seva, va passar pel poble de Riglos per veure els **Malls**.

En Pere va pujar a un dels Malls i va escriure amb un ganivet el seu nom en la roca. Després va baixar al camí una altra vegada i va seguir caminar fins a seva casa.

Un **miracle** és alguna cosa extraordinària que sorprèn i no se sap molt bé per què ha ocorregut.

Els caçadors decideixen passar la resta de la seva vida en el monestir perquè creuen que Déu els ha salvat. És la forma que tenen d'agrair el miracle de salvar-los la vida.

En aquesta frase, en Pere vol dir que les persones religioses que només busquen diners, no són persones creients de veritat.

Als pocs metres d' arribar a Almudèvar,
en Pere va escoltar moltes veus cridant.
Va començar a córrer per a veure el que passava.
Els crits s' escoltaven a prop de la plaça de la església.
Quan en Pere va arribar a la plaça es va quedar **bocabadat**.

Quedar-se **bocabadat**
és quedar-se amb la
boca oberta,
impressionat i sorprès.

La torre de l' església estava torta
i els veïns i veïnes d'Almudèvar
intentaven posar-la recta.
Tiraven d'una corda molt llarga
que havien lligat a la torre
i que passava per damunt de cases i camps.

Una veïna va veure a en Pere Saputo entrar a la plaça
i va dir en veu alta:

Veïna d' Almudèvar:

- Pere Saputo!
Tu sabràs com resoldre aquest desastre!
Vine a ajudar-nos.

La gent d' Almudèvar es va alegrar al veure a en Pere.
Tots pensaven que ell anava a solucionar el problema.
En Pere havia demostrat ser molt llest i **hàbil**.

Una **persona hàbil** és
una persona amb
moltes capacitats per a
fer coses bé.

Pere Saputo:

- Què ha passat?
Per què està la torre inclinada?

Veïna d' Almudèvar:

- Ahir va caure un llamp a la torre de l' església.

L' impacte del llamp va deixar la torre així,
inclinada cap a un costat.

Estem intentant posar-la **tesa**.

En Pere Saputo **no sabia si riure o plorar**.

El que volien fer els seus veïns i veïnes

era un **disbarat**.

És impossible posar recta una torre

tirant d' una corda.

Però no va dir res i així ningú es sentiria ximple o ximpleta.

A en Pere se li va ocórrer un pla per a acabar amb el disbarat.

Pere Saputo:

- Veïns i veïnes d' Almudèvar!

Vaig a intentar posar recta la torre de l' església.

Però necessitaré més cordes.

La gent d' Almudèvar va anar a per més cordes.

En Pere va començar a lligar-les totes a la corda principal
que estava lligada a la torre.

D' aquesta manera hi havia quatre cordes per tirar.

Tesa és el mateix que
recta.

Aquesta expressió s'
utilitza quan alguna et
sorpren i no saps com
reaccionar o actuar.

Un **disbarat** és dir o fer
alguna cosa absurda o
sense sentit. És el
mateix que una tonteria
o bogeria.

Pere Saputo:

- Amb quatre cordes podem tirar més persones.
Anem a fer 4 grups de persones
per a tirar de cada corda.
Quan jo us avisi tireu cap enrere tots a la vegada.

Però abans, vaig a pujar a la torre.

Crec que la corda principal està mal lligada.

En Pere va pujar a la teulada de l' església
i es va apropar a la corda que envoltava la torre.

En Pere **aparentava** que la revisava,
però va treure una navalla i va començar a tallar la corda.
Va deixar la corda a punt de trencar-se.

Aparentar és fer creure
als altres alguna cosa
que no és veritat.

En Pere volia que la corda es trenqués
quan la gent tirés d' ella.

Així acabaria amb aquest disbarat.

Pere Saputo:

- Eah! Tirem a la vegada quan compti tres.
Un!
Dos!
I tres!

Els veïns i veïnes van començar a tirar.

La corda es va trencar

i totes les persones van caure amb el cul a terra.

El terra estava humit i mullat
perquè el dia anterior hi havia plogut molt.
Es va formar un clot molt gran i profund.
La gent va trigar molt en aixecar-se
i llevar-se el **llot** del cos.

Va començar a ploure molt
i totes les persones es van anar de la plaça.
Va seguir plovent tot el dia i la nit.

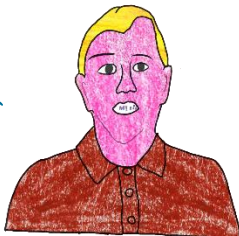
Al dia següent, l' aigua de la pluja
es va acumular en el clot del terra.
S' havia creat una bella bassa.

La gent d' Almudévar va anomenar a aquell lloc així:
la bassa de la culada.

El **llot** és fang líquid que
es forma al terra en el
que ha caigut aigua.

Culada s' utilitza per a
recordar que la bassa
es va crear quan tota la
gent d' Almudévar es va
caure amb el cul al
terra.

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

A la província d' Osca hi havia molts **castells construïts pels cristians.**

El castell de Marcoll es troba a Sarsamarcoll i només es pot veure una torre. La resta del castell s' ha destruït amb el pas dels anys. El castell de Montaragó l' estan reparant i es troba a prop de Quicena. El de Loarre és el que es troba en millors condicions. El castell d' Alquèssar va ser construït pels musulmans i anys més tard el van conquerir els cristians.

La **Serra de Guara** són diverses muntanyes que es troben abans dels Pirineus a la província d' Osca.

Somontà de Barbastre és una comarca de la província d' Osca que agrupa 29 pobles. La seva capital és Barbastre.

Aínsa era la capital de la comarca del Sobrarb a l' època del escriptor Brauli Foz.

El **monestir de Sant Victorià** es considera el monestir més antic conservat a tota Espanya. Va ser un lloc molt important per a la religió cristiana a l' Edat Mitjana. Al monestir de Sant Victorià estan enterrats els reis Gonçal i Ènec Aritz. Van ser reis de les comarques de la Ribargorça i Sobrarb.

Actualment l' **antiga cova del sant** es pot visitar i es diu Espelunga de Sant Victorià. Espelunga és la paraula cova en aragonès.

La història del **monestir de Sant Joan de La Peña** comença amb un home anomenat Joan d' Atarès. Era un home ric que decideix construir una ermita en una cova de la Muntanya Pano en honor a Sant Joan Baptista.

En aquest monestir estan enterrats els reis Ramir primer, Sanç Ramires i Pere primer.

El **Mont Pano** és la muntanya on es troba el Monestir de Sant Joan de la Peña, a prop de Jaca.

El **mont Oroel** és una muntanya que se situa davant de la ciutat de Jaca.

El **camí reial** era el recorregut principal pel qual circulaven les persones per anar d' unes ciutats a unes altres.

Els **Malls de Riglos** son un conjunt de roques de molta altura. Semblen columnes que surten del terra. Els malls més importants es diuen : El Puro, Mall Pisó, Mall Visera i Mall Firé.

CAPÍTOL 2

En Pere Saputo evita
que una noia jove
es faci monja

Brauli Foz:

- **Benaurades** les persones **manses!**
Persones bones, pacífiques i alegres
que mereixen anar al cel,
encara que no hagin anat mai a una església.

El món necessita a aquestes persones.

En Pere Saputo era mans i **pacient**
quan feia falta.
A Almudèvar va tenir l' oportunitat de demostrar-ho.

Als pocs dies de tornar a Almudèvar,
Joan de l' Alt, un home ric del poble,
va anar a visitar a en Pere per a demanar-li consell.

Joan de l' Alt:

- Bon dia Pere.
Vinc per a demanar-te consell sobre la meva filla Tereseta.
Tinc **plans de futur en el cap**
que m' agradaria canviar.

Fa un any Tereseta va anar a veure a la seva tia monja
en el convent de las **descalces d' Osca.**
Va estar 6 mesos en el convent
i va aprendre a cosir bastant bé.

Benaurats és
una paraula que s'
utilitza para parlar de
persones afortunades.

Ser una **persona mansa**
és el mateix que ser
una persona tranquil·la
i calmada.

Una **persona pacient** és
una persona que sap
esperar i aguantar amb
tranquil·litat en
diferents situacions.

Aquesta expressió
significa que Tereseta
sap el
que vol fer en el futur
amb la seva vida.

Va tornar a Almudèvar perquè va anar a buscar-la
i el vaig convèncer perquè vingués amb mi.
Em va dir que volia ser monja
i que no anava a tornar a casa!

Han passat diversos mesos i segueix igual:
vol ser monja.

La veritat es que em va sorprendre aquella decisió.
Tenia pensat casar-la amb el fill d' en Pere Pérez,
un bon amic meu de **Tardienta**.
Fa anys que **concertem** el matrimoni!

Pere Saputo:

- Ja entenc...
Però intentar ajudar-te.
Però necessito saber què és el que vols.

Vols que a Tereseta li **tregui del cap**
la idea de ser monja?
O vols que convenci a Tereseta
que es casi amb el fill d' en Pere Pérez?

Concertar un matrimoni és acordar que dues persones es van a casar en el futur. Això es feia molt en el passat. En altres cultures, concertar matrimonis de nens i nenes és normal.

Aquesta expressió significa aconseguir que a una persona s'oblidi de alguna cosa.

Joan de l' Alt:

- Home, per estimar, vol les dues coses:
evitar que es faci monja
i que es casi amb el fill del meu amic.
Però el més important per a mi
és evitar que es faci monja.

Ja tinc una altra filla monja a Loarre
i m' agradaria que Tereseta es casi
per a triar el **gendre** a la meva casa
i fer-los **hereus** de la meva fortuna.

El **gendre** és el marit
de la filla d' una
persona.

Pere Saputo:

- Està bé. T' ajudaré.
Però amb dos condicions:
1) Aniré a veure a la vostra filla diverses vegades.
2) Parlaré amb ella a soles.
Hi ha algun problema amb fer això?

Les **persones hereves**
son les que reben
alguna cosa dels seus
pares
o d' altres persones.

Joan de l' Alt:

- Problema?
Cap.
Pots venir a parlar amb la meva filla quan vulguis.
Des que **comença el dia** fins que **fosqueja**.

Comença el dia és quan
es fa de dia i surt el sol.

Fosquejar és quan es fa
de nit i surt la lluna.

Sabia que m' anaves a dir alguna cosa així
i va ho he parlat amb la meva dona abans de venir.
I ella també hi està d' acord.
Així que, quan vulguis, vine a casa nostra
per a veure a Tereseta per primera vegada.

Pere Saputo:

- Molt bé.
Llavors, senyor Joan, pots **anar-te en pau.**

Joan de l' Alt:

- Gràcies Pere.

Pere Saputo:

- Ah! Se m' oblidava alguna cosa:
tinc que demanar-te una cosa més.

No li diguis a Tereseta perquè vaig a casa vostra.
Ja m' inventaré una excusa.

Joan de l' Alt:

- Sense problema Pere.
Així ho faré.

Joan de l' Alt va marxar de casa d'en Pere molt content.

Anar en pau és una expressió que en Pere utilitza per tranquil·litzar i acomiadar a Joan de l' Alt. És una expressió que se utilitza a la religió cristiana per acomiadar-se a la cerimònia a la missa.

En Pere no coneixia molt a la família de Joan de l' Alt.
Tota la gent deia que era la típica família rica
que havien aconseguit una fortuna sense treballar.

Eren **superbs**, vanitosos, **malcriats**
i una mica ximples.

A Joan de l' Alt, li deien Sisenat
i la seva dona Pinti parada.

Eren dos **malnoms** que s' utilitzaven com a mofa.

A en Pere no li agradava relacionar-se amb persones així,
però havia arribat a un acord amb Joan de l' Alt
i en Pere era una persona que complia les seves promeses.

Al dia següent de parlar amb Joan de l' Alt,
En Pedro va acudir a casa seva i va trucar a la portar.
Pinti parada, la mare de Tereseta, va obrir la porta.

Pinti parada:

- Oh! Pere Saputo.
Quina alegria veure' t!
Passa cap a casa nostra.

Vols seure?

Vols menjar alguna cosa?

Vols beure alguna cosa?

Què et bé de gust, **mosso**?

Una **persona superba**
és una persona que es
creuen millor que les
altres.

S' anomena **malcriat** a
les persones mal
educades, sense
modals i que se'ls
permet fer el que
volen.

El **malnom** és un nom
que se li posa a les
persones i és diferent al
nombre que li van
posar de naixement.

Mossos és una paraula
que s' utilitza per a
anomenar a els nois
joves.
Mosses s' utilitza per a
les noies joves.

La mare de Tereseta va estar preguntant i oferint coses a en Pere durant una bona estona. Havia mostrat molt **entusiasme** quan va arribar a casa seva.

Estar **entusiasmada** o **entusiasmada** significa estar molt contenta o contenta.

Tereseta també estava a la porta esperant. Però no va rebre a en Pere amb tant d'entusiasme. Va ser respectuosa i res més.

Tereseta:

- Hola Pere.
Gràcies per venir.

En Pere va entrar a la casa i els tres es van asseure en el saló. Aquell dia van parlar molta estona els tres junts. A partir del segon dia de visita, en Pere i Tereseta van parlar a soles.

Els primers dies, en Pere parlava de temes generals per a **conèixer millor a Tereseta i arribar al seu cor**. En Pere va descobrir que Tereseta era diferent als seus pares.

En Pere vol conèixer millor a Tereseta i que hi hagi més confiança entre els dos, abans de parlar del seu desig de ser monja.

Tereseta era una jove de 19 anys, maca, amb una veu dolça i ulls negres. No era una persona ximple.

Era una noia interessant que li agradava pensar i parlar de moltes coses.

També era amable i educada, encara que a vegades deia **grolleries** amb persones de confiança.

Una **grolleria** és dir o fer alguna cosa amb mala educació.

En Pere li semblava una noia agradable.

Però hi havia una cosa de Tereseta que no li agradava res a en Pere.

Portar la contrària és una expressió que significa fer el contrari del que et diuen o no escoltar els consells dels altres.

Tereseta era una persona que li agradava **portar la contrària** i mai reconeixia que s' havia equivocat.

I això a en Pere li posava molt nerviós i a vegades **acabava amb la seva paciència.**

Aquesta expressió significa que li enfadava i no li agradava.

En Pere va intentar corregir aquells **defectes** de Tereseta, però ella no l' escoltava i seguia igual: **tossuda**, superba i orgullosa.

Un **defecte** es alguna cosa negativa d' una persona. Per exemple, un defecte pot ser l' egoisme.

En Pere havia conegut a altres persones així. Sabia que aquells defectes apareixen en les persones per una mala educació quan som petits i per egoisme, orgull i **quixotisme.**

Les **persones tossudes** son persones testarrudes que no canvien d' opinió i els costa escoltar als altres.

És molt difícil canviar a una persona així.
Per això va decidir no donar-li importància
i seguir amb el seu objectiu:
evitar que Tereseta es convertís en monja.

Tereseta i Pere parlaven tots els dies a soles.
A Tereseta li agradava molt parlar amb en Pere
i ell notava que Tereseta estava agafant-li efecte,
però volia comprovar-ho per a estar segur.
Així que un dia, els va dir a Tereseta i a la seva mare:

Pere Saputo:

- **Estimades meves**, avui és el meu últim dia de visita.
Faré un viatge durant diversos mesos i...

La mare, Pinti parada, va interrompre a en Pere.

Pinti parada:

- **Com?!**
T' aniràs ja?
Justament ara que comencem a estimar-te!

Pere Saputo:

- **Com?!**
Ara comenceu a estimar-me?
Jo em pensava que ja m' estimàveu...
He viscut enganyat aquests dies!

Aquesta expressió l' utilitza en Pere per a saludar a Pinti parada i Tereseta a la vegada. És una expressió que demostra efecte i respecte.

Aquesta expressió significa el mateix que preguntar Què vols dir? S' utilitza quan alguna cosa et sorprèn.

En Pere diu aquest comentari de manera burleta. Fa semblar que està ofès, però en realitat s' està divertint la conversa.

Tereseta:

- Pere, les dones que et coneixen ja t' estimen.
Però has d' entendre
que nosaltres no et coneixíem
i per això no podíem estimar-te abans.

Ara que et coneixem, t' estimem.

I t' estimem molt...

No te'n vagis, si us plau!

En Pere havia aconseguit el que volia:

comprovar que Tereseta estava enamorada d' ell.

En aquest moment, en Pere, somrient, va respondre:

Pere Saputo:

- Estimada Tereseta.
El que em vas dir és molt bonic,
així que no m' en vaig anar de viatge.

**Jo soc una persona que correspon
a les persones que s' ho mereixen.**

I tu, Tereseta, t' ho mereixes.

En Pere sabia que ara era el moment

de parlar amb Tereseta

sobre els seus plans de ser monja.

Aquell mateix dia, va tornar a casa d'en Joan de l' Alt

per a parlar amb Tereseta.

Aquesta frase significa
que en Pere tracta bé a
les persones que l' han
tractat bé a ell.

Quan van estar a soles, en Pere li va dir:

Pere Saputo:

- Tereseta, a partir d' avui, només vindré a saludar-te.

Tereseta:

- Però... ¡¿per què?!

Pere Saputo:

- Ho sento molt Tereseta.

Avui m' he adonat
que estic **cometent un error.**

Porto molts dies venint a casa teva
per a parlar els dos en aquesta habitació.
Sols tu i jo...
I tu vols ser monja!

Imagina' t el que pensarà la gent de nosaltres:

Tereseta, la noia que vol ser monja
però s' ajunta amb homes per a parlar sols ...

I en Pere Saputo, el jove d' Almudèvar
que queda a soles amb una dona que vol ser monja
i podria estar amb altres dones que li desitgen.

No podem seguir quedant tot sols.
És dolent per a nosaltres dos.

Cometre un error és una expressió que es diu quan una persona s' equivoca o falla.

En Pere sembla que està preocupat pel que digui la gent sobre la seva relació amb Tereseta.

Tereseta:

No vols venir a veure' m perquè vull ser monja?
No m' ho puc creure!

Diguem millor que no em vols veure per gelosia.
O que no em vols veure perquè no et ve de gust.
Però no em menteixis.

Pere Saputo:

- Tereseta no et menteixo.
La gelosia no té res a veure.
Mira, t' ho explicaré.
Les monges no poden estimar als homes.
I tu vols ser monja veritat?
Llavors, per què vindré a veure't tot sol?

Un home no ha d' estar amb una dona
que no pot estimar als homes.

Tereseta:

- Prefereixo ser monja a casar-me con un home que no estimo.
El meu pare m' obliga a casar-me amb el fill d' en Pere Pérez
i no m' agrada res.
No l' estimo!
I per això li vaig dir al meu pare que anava a ser monja.

Si em deixessin estimar a l' home que jo estimo,
no seria monja!

Pere Saputo:

- Però Tereseta, l' amor és lliure!
Ningú et pot obligar a estimar a una altra persona.

Au, explica' m millor què et passa
a ver si et puc ajudar, calmar
o alleujar d' alguna manera.

Tereseta, a l' escoltar allò, es va **commoure**.
Va mirar a en Pere amb vergonya i tendresa.
Es va posar acolorida, va sospirar i va dir:

Tereseta:

- Bé Pere, crec que ja saps el que passa...
En les nostres converses sols
he tingut cura perquè no notessis a qui estimo...
Però crec que ja t' has adonat
i saps a qui estimo...

Pere Saputo:

- Bé Tereseta, després de ser tan sincera amb mi,
t' ajudaré.
Vaig a parlar amb els teus pares
perquè s' oblidin del teu matrimoni
amb el fill d' en Pere Pérez.

Els diré que no vols casar-te amb aquell home.
I així, tu no tens perquè fer-te monja.

Aquí s' utilitza la
paraula **au** para animar
a algú a fer o dir alguna
cosa.

Commoure és
emocionar-se.

I quant a la persona que estimes de veritat...
M' imagino a qui estimes.
Però bé, et prometo que guardaré el teu secret
i no s' ho diré a ningú...

En aquest moment, Tereseta va interrompre a en Pere.
Estava molt nerviosa y alterada.

Tereseta:

- Ets tu, Pere!
La persona a la que estimo ets tu!
T' he estimat sempre
i tu no venies a veure' m!

Es clar que no **tenia vocació** de monja!
Però tu no et fixaves en mi
i el meu pare em volia casar
amb un **paio** de Tardienta.
Per això vaig decidir fer-me monja.

Monja perquè tu no m' estimaves!
Monja per venjar-me del meu pare!

Ai, la qual he sofert!
Però ara ja no tinc que ser monja.
Perquè ara ja saps que t' estimo
i t' has fixa't en mi.

Tenir vocació és una expressió que significa que una persona se li dóna bé fer alguna cosa que li agrada.

Paio és una expressió que utilitzen les persones gitanes per a anomenar a les persones que no són gitanes. En aquesta frase, Tereseta utilitza la paraula per a menysprear al fill d' en Pere Pérez.

Pere Saputo:

- Si que em fixava en tu, Tereseta.
I em fixava molt.
Però no et feia cas perquè no em coneixies bé.
I encara segueixes sense conèixer-me del tot.

És millor que no estem junts...

Ja ho entendràs quan em coneguis més...

Ara et sents millor?

Tereseta:

- Sí, Pere.
Estic feliç.
He confessat que **el meu cor era teu**
i tu m'has dit que ja ho sabies.

La resta corre al teu compte...

I, com has llegit abans, estimat lector,
en Pere era una persona que corresponia
a les persones que s'ho mereixien.

I en Pere va correspondre a Tereseta.

Pere diu això per a deixar-li clar a Tereseta que no vol tenir una relació de parella o compromís.

És una forma de dir que Tereseta està enamorada d'en Pere.

Amb aquesta frase, Tereseta dóna permís a en Pere per a tenir relacions sexuals.

Aquesta frase vol dir que en Pere accepta la proposta de Tereseta.

Al dia següent, en Pere va parlar amb Joan de l' Alt.

Pere Saputo:

- Tereseta ja no vol ser monja.

L' he convençut.

Ara com ara és millor que li donis temps.

No parlis amb ella sobre aquest tema.

Escriu a la seva tia monja

i digues-li que Tereseta no anirà al convent.

I en relació al seu matrimoni amb el fill d' en Pere Pérez,
crec que és mala idea per a la teva família.

No guanyaràs res amb aquell matrimoni.

Joan de l' Alt:

- **Quina meravella Pere!**

Faré el que em dius.

Gràcies per tot.

Aquesta expressió
s'utilitza per a mostrar
agraïment i sorpresa.

Brauli Foz:

- Ai, estimat lector,
quant hem après!

Viure en el claustre és una decisió estranya.

Les persones que trien el **celibat** són més estranyes
que les persones que trien la vida en parella.

I sobretot si son persones joves.

Les persones joves que pensen
que ningú les va a estimar,
només tenen que esperar.

L' amor sempre arriba.

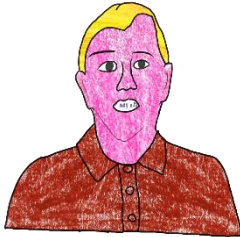
Fins i tot per a totes aquelles persones
que es volen tancar en un convent.

T' ho asseguro, estimat lector.

Aquesta frase és
refereix a la vida de les
persones religioses
como monges o
capellans que no es
casen i viuen en
convents.

El **celibat** és la
decisió de no casar-se.
És una paraula molt
lligada a la castedat, és
a dir renunciar a les
relacions sexuals.

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

Les **monges carmelites descalces d' Osca** són una ordre religiosa que existeix des de 1562.

Tardienta és un poble de la comarca dels Monegres, a la província d' Osca.

Quixotisme és una paraula que s' utilitza quan algú exagera la realitat. Aquesta paraula ve del protagonista de la novel·la "L' enginyós gentilhome Don Quixot de la Manxa". La va escriure Miguel de Cervantes i es va publicar l' any 1605.

CAPÍTOL 3

**En Pere Saputo fa
un viatge molt llarg**

Brauli Foz:

- En Pere volia tornar a viatjar.
El seu últim viatge per Aragó
va ser fa dos anys i mig.
Viatjar li agradava molt i volia anar-se més lluny.
Volia conèixer més llocs d' Espanya
i d' altres països.

**En Pere sentia que hi havia més món
fora d' Almudèvar,**

però no podia viatjar perquè tenia molta feina.

En Pere Saputo s' havia tornat un pintor molt famós
i moltes persones de diferents llocs
li encarregaven quadres i pintures.

Els altres pintors tenien enveja d' en Pere
perquè tothom el triava a ell per a pintar
i no podien treballar.

Però els pintors no deien res i es callaven,
perquè sabien que era molt bon pintor.

En Pere no volia deixar sense feina a ningú,
així que rebutjava molts treballs que li encarregaven
i només es quedava amb els que volia.

Aquesta frase vol dir
que en Pere no volia
quedar-se a Almudèvar
i a Osca. Significa que
en Pere tenia la
necessitat de conèixer
més llocs del món.

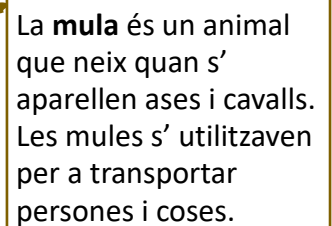
Un dia, en Pere va decidir que s' anava anar de viatge.
Al matí va acabar un quadre
que li havien encarregat
i aquella mateixa tarda es va preparar per anar-se d' Almudèvar.
Va comprar una espasa i una **mula** barata
que semblava estar sana.
També va agafar diners, roba i menjar.

Aquest dia, a la nit, es va acomiadar de la seva mare,
de la seva padrina, de l' Eulàlia i la Tereseta.
Totes van plorar en escoltar la seva notícia.
A en Pere li eren igual aquestes llàgrimes.
Ell estimava a totes aquestes dones,
però no s'anava a quedar-se tota la seva vida a Almudèvar,
encara que ploressin durant molts anys.

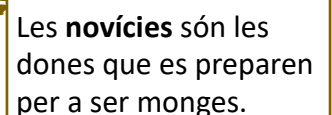
L' endemà en Pere es va muntar a la mula
i s' en va anar en direcció cap a Catalunya.

De camí va passar pel poble de les seves amigues **novícies**.
Al principi no pensava anar a veure-les.
Les seves amigues tenien ja l' edat per a casar-se
i en Pere no volia fer allò amb ningú.
En Pere tenia por de que li demanessin matrimoni.

Però el camí cap a Catalunya passava a prop
del poble de les seves amigues
i va decidir apropar-se a visitar-les.

La **mula** és un animal
que neix quan s'
aparellen ases i cavalls.
Les mules s' utilitzaven
per a transportar
persones i coses.

Les **novícies** són les
dones que es preparen
per a ser monges.

Va entrar al poble sobre les 10 del matí
i va decidir anar a casa de la Joaneta.
Ella era la noia amb cremades al seu cos.

En Pere anava a trucar a la porta,
però, justament en aquell moment, es va obrir
i va sortir de casa el pare de la Joaneta.

Pare de la Joaneta:

- Home! L' estudiant navarrès.
Una altra vegada per aquí?

Pere Saputo:

- Sí, això sí.
Estic de viatge i volia veure a la Pauleta i la Joaneta.

El pare va avisar a la Joaneta
i els tres es van anar a casa de la Pauleta.
La Pauleta es va alegrar molt de veure a en Pere.

El pare, la Joaneta i la Pauleta
creien que en Pere era un estudiant de Navarra.
La Pauleta i la Joaneta no sabien que era en Pere Saputo.
El pare de la Joaneta ni tan sols sabia que en Pere
s' havia fet passar per novícia
al convent que estava la seva filla Joaneta
i que llavors ell s' anomenava Geminita.

El pare tampoc sabia
que en Pere havia tingut relacions sexuals
amb la Joaneta i amb la Pauleta.

Pauleta:

- Què hi fas aquí?!
- Vens amb una mula
i vestit amb roba diferent a la qual usen els estudiants.
Ha passat alguna cosa?

Pere Saputo:

- He deixat els estudis i la tuna.
Ara em dedico a treballar i guanyar diners.
Els estudis els puc **reprendre** quan vulgui,
però ara necessito guanyar diners.

Reprendre és tornar a fer alguna cosa que has deixat fa temps.

No van preguntar res més i tots es van posar a menjar.

Les amigues novícies seguien com sempre:
veien a en Pere i **perdien el seny**.

Perdre el seny significa tornar-se boig o boja. En aquest cas vol dir que a la Pauleta i la Joaneta els agradava molt en Pere i es comportaven de manera diferent quan el veien.

Quan tots van acabar de menjar,
el pare de Joaneta va marxar de casa
i llavors, la Joaneta, la Pauleta i en Pere es van quedar sols.

Joaneta:

- Geminita,
Pauleta y jo estem **compromeses**.

Pauleta:

- Sí, és veritat.

Joaneta:

- Ens anem a casar
amb dos homes que no estan malament.
Són macos i rics.

Pauleta:

- Bé, el **pretendent** de la Joaneta és més ric.
Però els dos estan bé.

Joaneta:

- Sí, és veritat.

**Però només estem compromeses, Geminita.
Encara seguim solteres.
És a dir, que, ara per ara,
no tenim cap obligació...**

Una **persona compromesa o promesa** significa que se casarà amb una altra persona en el futur.

Un **pretendent** és una persona que vol tenir una relació amorosa amb una altra o que volen casar-se.

En aquesta frase Joaneta vol dir que ni ella, ni Pauleta estan casades encara i que poden tenir relacions sexuals amb altres persones. Amb aquesta frase Joaneta vol provocar a en Pere per a tenir relacions sexuals.

Pere Saputo:

- Pauleta i Joaneta, em casaria amb les dues ara mateix.
Però la llei ho prohibeix.
I casar-me amb les dues a la vegada seria un problema,
perquè discutiríeu per mi.
Pauleta, no suportaries veure a Joaneta amb mi.
I tu, Joaneta, no podries veure' m amb Pauleta.

Per això, el millor per a tots nosaltres
és que us caseu amb els vostres pretendents.

Joaneta:

- Tens raó.
Escolta Geminita, i ara que estem sols...
Explica' ns **la teva veritable identitat**, si us plau.
Digue' ns qui ets de veritat.

Pauleta:

- Ai, sí!
Explica' ns qui ets, Geminita.

Pere Saputo:

- Ara no us convé saber qui soc de veritat.
Quan estigueu casades us jo explicaré.

Després de parlar van gaudir de la resta del dia junts.

Ho van passar molt bé i es van divertir.

Al dia següent, en Pere es va acomiadar de les seves amigues
i va marxar del poble.

L' **identitat** en aquesta frase, és el mateix que el nom.

En aquesta frase, Joaneta vol saber el veritable nom de Geminita i qui és.

A 10 quilòmetres del poble la mula es va ensopegar
i va caure, amb en Pere muntat, en un gran forat.
Es va enfadar molt, va agafar l' espasa
i li va cridar a la mula:

Pere Saputo:

- Mula maldestre!
Imagina' t que a la caiguda m' hagués trencat un braç
o una cama.
Qui m' ajudaria a sortir del forat?!
Qui em curaria les ferides?!

Tinc que portar un **criat**, per si em passa alguna cosa?
Tinc que viatjar sempre amb algú?
Llavors ja no seré en Pere Saputo, l' home lliure.
Ja no em podran anomenar Pere Saputo, l' home més llest.
Ni podré presumir de ser en Pere Saputo,
l' home que no té por a res.

Un **criat** és el mateix que un servent. Són persones que treballen per a altres persones.

Ah, maleïda mula!

Una m' has fet i no em faràs dues!

Pocs diners m' has costat
i ara, per maldestre, encara costes menys diners.
Així que tampoc perdo res...
Té!

En aquesta frase en Pere amenaça a la mula. La mula ha comés un error i en Pere, que està molt enfadat, l' adverteix que no ho va a repetir.

En aquell moment, en Pere, amb la seva espasa, va travessar el pit de la mula i la va matar.

Ara, la mula era un **cadàver**, **pastura dels corbs i llops** de la zona.

Després de matar a la mula, en Pere va revisar el seu **equipatge**.

De totes les coses que portava, va agafar el següent:

- Uns **tapissos**,
- un quadern en blanc,
- dues camises.
- un **gabanet**,
- els seus diners
- i l' espasa.

Un **cadàver** és el cos sense vida d' un animal o una persona.

Aquesta expressió significa que la mula es converteix en el menjar d' altres animals. La pastura és l' herba que menja el bestiar del camp.

L' **equipatge** són les maletes, embalums o coses d' una persona quan viatja.

Un **tapis** és un objecte decoratiu semblant a una catifa teixida amb llana o seda que dibuixa diverses formes i colors. Els tapissos s' usaven com elements decoratius penjats en les parets de les cases.

Un **gabanet** és com una capa amb caputxa. Serveix per a protegir-se del fred.

En Pere va ficar totes les seves coses en un paquet.
El va travessar amb l' espasa, com si fos un **farcellet**,
va fer el senyal de la creu i va dir:

Pere Saputo:

- **Sant Perico:**
Adéu mare!
Adéu amors meus!
Adéu Aragó!
Fins a la tornada!

Va caminar durant molts dies.
Va arribar a Lleida i va passejar per els seus carrers
que li recordaven quan **Juli Cèsar** vivia.

Després, se 'n va anar a visitar el **monestir de Montserrat**.

Va contemplar les pintures del monestir
i un monjo li va explicar la llegenda de Joan Garí.

Monjo de Montserrat:

- Fa molts anys,
abans que existís aquest monestir,
només hi havia una muntanya i un **ermità** que vivia sol.
L' ermità es deia Joan Garí.
Era un home molt religiós
que vivia apartat de les altres persones.

Un **farcellet** és un mocador o drap que embolica roba o objectes personals i està lligat a una corda. Era una forma de portar coses d' un costat a l' altre.

Aquesta expressió significa fer la figura d' una creu amb moviments del braç. És una tradició de la religió cristiana.

En Pere diu això per a acomiadar-se, a la distància, de les persones que estima a Almudèvar.

Contemplar és mirar alguna cosa amb interès.

Un **ermità** és una persona que decideix viure sola a la natura sense luxes.

Un dia, el comte de Barcelona,
que es deia Guifré el Pilós,
va vindre a aquest lloc a demanar ajuda a Joan Garí.
La seva filla, Riquilda, estava **posseïda** per el dimoni
i ningú sabia com curar-la.

En Guifré havia sentit parlar d' en Joan Garí
i creia que ell podia curar a la seva filla.

Estar posseït significa
que l' ànima d' una
persona està dominada
per un esperit dolent o
el dimoni.

Guifré el Pilós:

- **Fra** Joan, si us plau, ajudeu-me.
La meva filla està posseïda i vull curar-la.

Fra és la forma
d' anomenar als frares
o monjos que vivien en
als monestirs.

Joan Garí:

- Està bé, intentaré curar-la.

Monjo de Montserrat:

- Joan Garí va curar a la Riquilda de la possessió.
En Guifré estava molt content.

Guifré el Pilós:

- Moltes gràcies per la teva ajuda fra Joan.
Et demanaré un últim favor.
No vull que la meva filla torni a Barcelona encara.
Tinc por que algun dimoni
la torni a posseir ara que es troba tant dèbil.

Et demano que la meva filla es quedi en el monestir
fins que es recuperi del tot.

Monjo de Montserrat:

- Joan Garí no sabia què respondre.
No volia que la Riquilda es quedés en el monestir,
perquè viure amb una dona era una **temptació** sexual.
Però tampoc volia negar-li el favor al comte Guifré.
Al final, Joan Garí va acceptar a la Riquilda.

La **temptació** és alguna cosa que sentim quan volem aconseguir alguna cosa o desitgem a algú.

Joan Garí:

- Està bé Guifré.
La Riquilda es pot quedar aquí.
Jo cuidaré d'ella.

Aquesta expressió significa que Joan Garí era un home amb uns principis ètics que sempre respectava. És a dir, que tenia unes idees sobre el que està bé i malament a la vida.

Monjo de Montserrat:

- Explica la llegenda, que el dimoni temptava a Joan Garí per a tenir relacions sexuals amb la Riquilda.
Joan Garí era un home molt religiós i amb **fortes conviccions morals**.

Però la temptació va ser més forta que la seva voluntat.

I un dia, Joan Garí va **violar** a la Riquilda i, després, la va matar.

Aquesta frase significa que la presència d'una dona jove en el convent va superar els valors i principis de Joan Garí per a evitar les relacions sexuals.

Joan Garí estava horroritzat i espantat pel que havia fet.

Va decidir fer una gran **penitència**:
caminar sempre de genolls
i amb les mans secundades al terra.

Violar és obligar a una persona a tenir relacions sexuals sense que ella vulgui.

Una **penitència** és una condemna que algú té que complir per alguna cosa que ha fet i està malament. En aquest cas és una condemna religiosa.

Va estar vivint així molts anys
i un dia li va aparèixer la Mare de Déu de Montserrat,
que va perdonar a Joan Garí i va **ressuscitar** a la Riquilda.
En Guifré, en honor a la Mare de Déu i al miracle,
va ordenar construir el monestir de Montserrat.

Ressuscitar és retornar
la vida a una persona
que ha mort.

A en Pere li va agradar molt la història que li va explicar el monjo.
Va escoltar la llegenda d' en Joan Garí amb respecte
i quan va acabar, va seguir el seu camí.

En Pere anava directe a Girona.
Volia veure les mosques de Sant Narcís
i va preguntar a un veí d' allà.

Pere Saputo:

Perdona, saps on puc veure les mosques de Sant Narcís?

Veí de Girona:

- Ja no hi ha mosques.
Segons la llegenda, van desaparèixer fa anys.

Pere Saputo:

- Vaja, quina llàstima.
He escoltat alguna cosa de la llegenda,
però no l' he escoltat sencera.

Veí de Girona:

- Ah! Jo te l' explicaré:

L' any 1.285 l' exèrcit francès va **envair** Girona.

Felip l' Atreuit era el rei de l' exèrcit francès

i va manar **ocupar** l' **església de Sant Félix**.

En aquella església estava el **sepulcre** de Sant Narcís.

Els soldats francesos van destrossar l' església.

En aquell moment van començar a sortir moltes mosques que van picar a els soldats i els seus cavalls.

Les mosques sortien del sepulcre de Sant Narcís.

Les mosques van matar a 4 mil cavalls

i a 20 mil soldats.

Felip l' Atreuit es va rendir

i l' exèrcit francès va marxar de Girona.

Totes les mosques van morir

quan s' en va anar l' exèrcit francès

i Girona **estava fora de perill**.

Pere Saputo:

- Ah! Per això ara ja no hi ha mosques.

Envair és entrar a algun lloc per la força o amb violència.

Ocupar és entrar a un lloc i quedar-se en ell. Quan algú ocupa alguna cosa és perquè vol quedar-se' l.

Un **sepulcre** és una tomba de pedra.

Estar fora de perill és una expressió que significa estar en un lloc segur i protegit.

Veí de Girona:

- Així és.

Aquella batalla la van guanyar els espanyols,

l' exèrcit de **Pere tercer d' Aragó**.

De poc els va servir a els francesos

el seu **estendard** d' **Oriflama**,

ni el suport del papa, ni l' agua beneïda...

Al final, els francesos van perdre la batalla

per a atacar Girona.

Un **estendard** és un pal allargat que porta una bandera. En aquella bandera es pot veure l' escut d' un exèrcit, quan es barallen dos exèrcits.

Pere Saputo:

- Quina llegenda!

Encara se' n recordaran els francesos de les mosques.

En Pere va acabar de veure Girona i s' en va anar cap a la costa.

Va caminar al costat del mar i va arribar al port de Barcelona.

Al port, en Pere va veure un vaixell que **salpava** cap a Itàlia.

En Pere volia anar a Itàlia.

Va tenir enveja de la gent que viatjaven al vaixell.

Va estar a punt de pujar al vaixell, però finalment no pujar.

El vaixell va sortir del port.

En Pere vol dir que aquesta història la recorden els francesos, encara que hagin passat molts anys, perquè va ser molt impactant per a l' exèrcit de França.

Quan un vaixell **salpa**, significa que surt del lloc on està aparcats per a anar-se 'n pel mar a un altre lloc.

En Pere es va quedar sol, mirant el mar i al vaixell allunyar-se 'n.

Va treure un **retrat** de la seva mare que sempre portava a sobre.

Va sospirar, es va posar de genolls mirant cap a Aragó

i quasi plorant va dir:

Un **retrat** és el dibuix d' una persona.

Pere Saputo:

- **Oh mare!**
Per tu em quedo a Espanya.
Per tu no aniré a Itàlia.
Per tu no coneixeré Roma,
la ciutat dels Cèsars i capital del mon.

En Pere es va alçar i va seguir el seu camí per a la costa.
Va arribar a Tarragona i es quedar sorprès del que veia.

Pere Saputo:

- Tarragona va ser una gran ciutat a l' antiga Roma.
I ara... **Què queda d' aquella gran ciutat?**
En comptes de plorar, em fan venir ganes de riure...

En Pere va seguir el seu camí i va arribar a Tortosa.
Allà va poder veure el **Delta del riu Ebre.**
Va continuar caminant per a la costa i va arribar a Peníscola.
Allà va visitar el **castell del papa Benet de Lluna.**
Va seguir tot recte i va arribar a València.
En Pere volia veure el **palau reial**
on va viure el rei **Jaume primer.**
En Pere només va poder veure els jardins,
perquè el palau el van destruir
a la **Guerra de la Independència.**

En Pere diu això molt trist. En Pere no viatja a Itàlia perquè no vol allunyar-se tant de la seva mare a la qual estima molt. Però li dona llàstima no poder viatjar a un altre país.

Amb aquesta pregunta, en Pere vol dir que Tarragona era una ciutat molt rica i important fa molts anys i ara no era una ciutat tant important i famosa.

Aquesta expressió s' utilitza quan alguna cosa et sembla ridícul o et dona llàstima.

Després, en Pere va anar a veure el **palau reial en Russafa**.

En el seu lloc, va trobar amb un convent de monges.

En Pere va recordar la seva vida com a novícia.

Va mirar al convent i va dir en veu alta:

Pere Saputo:

- Monges del convent!

Santes i religioses!

Quedeu-vos tancades en el vostre convent

i preocupeu-vos per gent com jo.

Perquè com entre jo, o algun com jo,

os donareu compte de l' error que esteu cometent.

Jo puc ensenyar-vos que la vida és alguna cosa més que resar.

Tancades en el convent,

malgasteu les vostres vides.

Algunes us tanqueu perquè us han maltractat,

altres perquè us han enganyat

i algunes perquè ningú us estima.

Ho entenc, però me da molta pena.

Però tancar-vos no és la solució als vostres problemes.

Heu perdut el mon

i no sabeu si guanyareu el cel!

I després de dir aquestes paraules, en Pere va marxar.

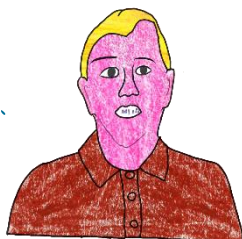
Va estar un any en València gaudint d' obres d' art

i aprenent a pintar amb pintors valencians.

Malgastar és el mateix que no aprofitar alguna cosa i gastar-la.

En aquesta frase, en Pere vol dir que les monges s' han apartat de la societat per a resar i entrar al cel. El cel en la religió cristiana és on se'n van les persones que no han comés pecats a la vida.

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

Juli Cèsar va ser un emperador molt important de l' imperi romà. Al segle 1 Abans de Crist, va decidir creuar el riu Rubicó amb el seu exèrcit per a conquerir ciutats d' Itàlia. Just abans de creuar el riu, en Juli Cèsar va dir una frase molt famosa que avui en dia es segueix dient: "Alea iacta est". Aquesta expressió significa "la sort està tirada".

El **monestir de Montserrat** es diu santuari de la Mare Déu de Montserrat. Es troba al capdamunt d' una muntanya.

L' **església de Sant Félix** és una basílica de Girona que guarda 8 tombes romanes dels segles 3 i 4 i la famosa tomba del Sant Narcís.

Pere tercer d' Aragó va ser el primer rei que es va coronar a Saragossa. Va néixer el 1.240 i va morir el 1.285. L' anomenaven Pere el Gran.

L' **Oriflama** era un estendard de guerra que usaven els antics reis de França.

Roma va ser la capital més important a l' època de l' imperi Romà. L' imperi Romà comença l' any 27 abans de Crist i acaba l' any 476 després de Crist. El Cèsar era l' emperador romà. Hi va haver molts cèsars a l' imperi romà.

El **Delta del riu Ebre** és l' aiguamoll més gran de Catalunya. És un espai natural creat per les restes que porta el riu Ebre fins a la seva desembocadura en el mar.

Benet de Lluna va néixer a Illueca, un poble de la província de Saragossa. Va ser papa de la religió cristiana des de l' any 1.349 fins a l' any 1.409. Tothom el coneixia com a Benet 13. El 1.411 s' en va anar a viure al castell de l' ordre dels templers que encara avui se pot visitar a Peníscola.

El **palau Reial de València** va ser un antic palau per a els reis de València. També l' anomenaven El Palau de les 300 claus, perquè tenia moltes habitacions i era molt gran.

Jaume primer va ser rei dels regnes d' Aragó, València i Mallorca. Va néixer l' any 1.208 i va morir l' any 1.276.

La **Guerra de la Independència** va durar des de l' any 1.808 fins a l' any 1.814. Va ser una guerra entre França, Espanya i altres països.

Russafa era un poble fa molts anys. En aquell poble hi havia un altre palau que utilitzaven els reis del regne de València. Ara, Russafa és un barri de València.

CAPÍTOL 4

**En Pere Saputo continua
el seu viatge i es
converteix en metge**

Brauli Foz:

- **Déu ens lliuri dels ximpls: amén!**

Estar amb una persona ximple és horrible.

És el mateix que entrar en una casa a la nit i sense llum:

et sents perdut i t' en ensopegues amb tot.

Parlar amb persones ximpls és alguna cosa semblant.

Però no t' enganyis estimat lector,

estar amb una persona intel·ligent també és difícil.

Tens que tenir **dues dotzenes de sentits.**

Hi ha moltes persones intel·ligents amb males intencions.

Son dimonis en lloc de persones.

Pedro Saputo no era ximple.

Es clar que no!

En Pere Saputo era molt intel·ligent i bona persona.

A vegades una mica **murri...**

El nostre estimat Pere era tan intel·ligent

que podia convertir-se en metge

de la nit al matí.

I justament això és el que va fer en Pere:

es va convertir en metge.

Sí, estimat lector, has llegit bé: metge!

Com si fos poca cosa...

En aquesta frase, en Brauli Foz vol dir que és millor no conèixer persones ximpls.

Amén es una expressió que s' utilitza a la religió cristiana després de fer una oració. És el mateix que dir "així sigui".

Aquesta expressió vol dir que per a estar amb persones intel·ligents has de prestar molta atenció. Brauli diu dos dotzenes de sentits que serien 24 sentits en total. És una exageració, perquè l' ésser humà només té 5 sentits.

Una **persona múrria** és una persona amb habilitats i que fa malifetes.

Aquesta expressió significa que pots fer alguna cosa en poc tiempo.

Aquesta expressió s' utilitza per a donar valor a alguna cosa que sembla poc important. En aquest cas vol dir que en Pere vol aprendre una professió molt complicada en poc temps.

En Pere era un home molt curiós
i volia aprendre tots els **oficis**.
Però és impossible aprendre tots els oficis,
perquè la vida és molt curta i no dona temps.

En Pere ja havia après els següents oficis:

- Sastre.
- Fuster.
- **Paraire.**
- Músic.
- Pintor.

I també va aprendre l' ofici del frare.
En Pere coneixia molt bé la vida dels frares.
Va viure en un convent de monges
i va treballar pintant en un convent d' Osca.

En Pere pensava en d' altres oficis que podia aprendre.

Pere Saputo:

- L' ofici de soldat és el que més m' agrada.
Però no puc ser un soldat
per amor i respecte a la meva mare.
És un ofici perillós i a ella no li agrada.

L' ofici de capellà no vull provar-ho.

**Els capellans estan obligats
a portar una vida de sacrificis.**

Un **ofici** és un treball
que té que veure amb
alguna habilitat manual
i esforç físic. Per
exemple llaurador del
camp o fuster.

Una persona que
treballa de **paraire s'**
encarrega de cardar la
llana de les ovelles.
Cardar la llana és
netejar-la de brutícia i
desembolicar-la per a
després fer fils. Això
consisteix a preparar la
llana abans de teixir-la.

Aquesta expressió
significa que els
capellans tenen que
complir amb unes
normes religioses que
en Pere no li agraden.

Tampoc vull treballar de **lletrat**,
encara se llegir i escriure en diferents idiomes,
no em ve de gust ser lletrat.

**Per descomptat tampoc vull viure
com els gitanos.**

**Els gitanos no tenen vergonya
perquè roben, enganyen i son bruts.**

Em fan enveja **els filòsofs de l' escola cínica**
que vivien de forma senzilla i sense luxes.

Però viure com els animals tampoc em ve de gust.

En Pere va estar pensant en d' altres oficis durant molta estona.
Al final, se li va ocórrer un ofici que li semblava perfecte.

Pere Saputo:

- Ja està!

Vaig a aprendre l' ofici de metge!

És un ofici important i necessari.

He llegit diversos llibres sobre medecina

i puc aprendre-ho ràpid.

En Pere es pensava tot això mentre caminava.

Ara s' allunyava de València i es dirigia cap a Múrcia.

Va parar a la plaça d' un poble per a beure aigua

i va escoltar la conversa entre tres veïns.

Una **persona lletrada**
era una persona culta
que sabia llegir i
escriure. En aquella
època eren les
persones sàvies que
ensenyaven,
aconsellaven i
assessoraven a altres.

En Pere pensa que els
gitanos són males
persones. Aquestes
frases tenen comentaris
racistes que
discriminen a la
població gitana.

Veí 1:

- La setmana passada em va atendre un metge.
Diuen que és el millor metge del món.
I la veritat és que va curar tots els meus dolors.

Veí 2:

- Ah! Ja sé qui és.
Tothom l' anomena el metge Omella.
A mi també em va atendre molt bé.
Aquell metge és d' **Alberic**.

Veí 1:

- Sí que s' anomena així.
Però no és d' Alberic.
El metge és d' **Elx**.

Veí 3:

- No, no, no.
Aquell metge és de **Cullera**.

Els veïns van seguir parlant a la plaça.
En Pedro va acabar de beure aigua
i va marxar per a buscar a aquell metge.
Volia demanar-li que li ensenyés medicina.

Un dia, en un poble, en Pere va trobar al metge Omella.
Va decidir que s' anava a presentar amb un nom
per a amagar la seva veritable identitat una altra vegada.
El nom que havia pensat era Joan de Jaca.

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- Bon dia senyor Omella.
El meu nom és Joan de Jaca.
Soc **fill de bona família**.
He estudiat a la **Universitat Sertoriana d' Osca**.
Vull que m' acceptis com el teu **deixeble**.

Porto molt de temps viatjant per ciutats i pobles.
Estic buscant un bon mestre
que m' ensenyi l' ofici de metge
i he sentit parlar molt bé de tu.
La gent diu que ets el millor metge del món.
Tothom diu que ets molt savi.

Si us plau, accepta' m com el teu deixeble.
Tinc molt de talent i soc bon estudiant.
Estaré molt atent a totes les teves ensenyances.

Al metge Omella li va agradar el caràcter d' en Pere.

Aquesta expressió
significa que ve d' una
família que té molts
diners.

Un **deixeble** és la
persona que aprèn
coses d' un mestre.

Metge Omella:

- Molt bé, Joan de Jaca.
Però, abans de ser el meu deixeble,
et faré un examen.

Has de respondre en llatí
a les següents preguntes:

- 1) Què és una **calentor**?
- 2) Què és el **pols**?
- 3) I què significa ser metge?

En Pere Saputo va començar a parlar en llatí
sobre la història de la medicina
i els autors més importants de llibres sobre medicina
que havia llegit com a **passatemp**.

Va nomenar a molts metges importants
i va explicar millor que **Piquer** què era una calentor.
Va dir la definició del pols que va escriure **Solà de Luque**.
I va definir metge en 4 paraules:

Estel de la salut.

Metge Omella:

- Interessant definició de metge.
Però, pots dir-me una mica més?

En Pere va dir més de 20 definicions sobre la paraula metge.
Totes les definicions eren diferents
i estaven molt bé explicades.

Una **calentor** provoca un augment de la temperatura del cos o febre i el ritme cardíac i la respiració s'acceleren.

El **pols** és el moviment que provoca el cor bombejant sang per el nostre cos. Podem notar el pols en diferents parts del nostre cos.

Un **passatemp** és una activitat per a entretenir-se una estona.

En aquesta expressió, en Pere vol dir que un metge és la persona que guia a altres a tenir millor salut.

El metge Omella estava encantat.

Veia a en Pere com un home jove molt intel·ligent.

Metge Omella:

- **Recte, fili:
In discipulum te coopto;
et spero fore ut intra paucos menses
par sis magistro,
et mihi in schola succedere possis.**

Aquesta frase està escrita en llatí i significa el següent: Molt bé, fill. T'admeto com a deixeble, i espero que dintre de pocs mesos aprenguis el mateix que jo i em substitueixis.

En Pere va entendre el que li deia el metge i s'en va alegrar de ser deixeble d'Omella. Aquell dia, va conèixer a la resta dels deixebles. Hi havia 15 persones més.

Passaven els mesos i en Pere aprenia ràpid. El metge Omella estava molt content amb ell. Era el seu deixeble preferit.

Un dia van trucar al metge Omella per atendre uns pacients a casa. El metge i en Pere van anar junts a aquella casa.

Durant la consulta mèdica els pacients van tractar malament al metge. El van insultar i estaven enfadats. Quan el metge i en Pere s'en van anar de la casa, el metge Omella li va dir a en Pere:

Metge Omella:

- Pere, acabes de veure el dolent d' aquesta professió.
La ciència de la medecina és molt interessant,
però la professió de ser metge moltes vegades és desagradable.

Ja saps el que es diu:

**L' ésser humà viu dos dies de tristesa i dolors
i un dia d' entreteniment
que li treu una mica el dolor...**

El metge atén i coneix a les persones
durant aquells dos dies de tristesa i dolor.

Per això aquesta professió a vegades es tan difícil.
Aquells dies, la gent sol estar enfadada pel dolor.
Hi ha gent que et pot tractar malament.
Però també hi ha molta gent que és agraïda.
I això t' aixeca l' ànim.

Pedro, jo t' ensenyaré els secrets de la professió.
Els secrets científics i metges
i els secrets per a saber atendre a els pacients.

A els tres mesos, el metge Omella va rebre una carta
de l' alcalde de la Vila Joiosa.
Quan va acabar de llegir-la va cridar a tots els seus deixebles.

Amb això el Metge Omella vol dir que a la vida hi ha més moments dolents que bons i que aquests moments bons son els que importen.

Metges Omella:

- Estimats deixebles.

He rebut una carta de l' alcalde de la Vila Joiosa.

Em demana ajuda per a curar als seus veïns i veïnes.

La carta diu que hi ha molta gent que té butllofes que provoquen febre, es peguen a la pell i oloren malament.

Deu ser una malaltia molt contagiosa.

Vol que envii a algun metge

o al meu millor deixeble per a ajudar-los.

Crec que ningú de vosaltres esteu preparats per a resoldre una situació així.

Ara com ara no.

Però jo no puc anar a la Vila Joiosa.

Així que vull deixar que vosaltres elegiu

al deixeble que creieu que pugui ajudar a aquella gent.

En aquell moment, tots els deixebles van mirar a en Pere.

Metge Omella:

- Ja veig...

Jo penso el mateix:

Joan de Jaca és el deixeble millor preparat.

Doncs ja està triat.

Joan de Jaca aniràs a la Vila Joiosa i eliminaràs el mal!

Però compte, Joan de Jaca:

la gent de la Vila Joiosa és molt viciosa.

Hi ha molt de mariner amb la sang calenta...

Joves que s' enamoren molt ràpid...

Vells que mengen afrodisíacs...

Per això a la Vila Joiosa hi ha tantes malalties.

Ja sabeu, estimats deixebles,
que la sang i l' amor
son els grans enemics de l' home.

**Els metges tenim que treure' ls
del cos humà.**

Per això, per a curar a aquestes persones
s' ha de fer el següent:

- **Sangries, vomitoris i purgues**
a les persones joves.
- Vomitoris, purgues i sangries
a les persones adultes.
- Purgues, sangries i vomitoris
a les persones velles.

I després, per a tothom:

sudorífics, medecines i dieta amorescent.

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- Què és la dieta amorescent?

En aquest comentari, el metge Omella vol dir que las persones de la Vila Joiosa són addictes al sexe i contrauen moltes malalties.

Una persona **viciosa** és una persona que li agrada molt alguna cosa que sol estar mal vista a la societat. En aquest cas, parla de persones que tenen relacions sexuals amb moltes persones.

Les **substàncies afrodisíacques** serveixen per a augmentar el desig sexual.

Aquesta expressió vol dir que el metge és l' encarregat d' eliminar el mal estar de l' ésser humà.

Una **sangria** és treure sang.
Vomitoris és fer vomitar.
Una **purga** és netejar el cos de substàncies tòxiques.

Sudorífic és fer suar a algú.

Metge Omella:

- Prohibir practicar sexe a la gent durant 6 mesos.

Pere, fes el que t' he dit.

La gent de la Vila Joiosa es curarà quan et facin cas i respectin tots els teus consells mèdics.

Encara que tots sabem que no els compliran...

Com ja he dit: les persones de la Vila Joiosa són vicioses i no canviaran.

Nosaltres, els metges, **fem el que podem.**

Les persones que ens facin cas es curaran i les persones que no ens facin cas es moriran.

I llavors direm: **requiescat in pace.**

És igual el que passi.

L' important és que ens hagin pagat la visita mèdica.

Quan el metge Omella va acabar de parlar als seus deixebles, va abraçar a en Pere amb molta tendresa.

Després, el metge va escriure una carta a en Pere que tenia que entregar a l' alcalde de la Vila Joiosa.

En aquella carta posava que en Pere era el metge que enviava el mestre Omella.

També posava que en Pere era el millor deixeble de tots.

Aquesta expressió vol dir que els metges tenen un límit d' actuació. No ho poden curar tot.

Aquesta frase està escrita en llatí i significa: descansa en pau.

En Pere es va vestir com un metge professional. Portava una gran gorra negra, una capa estatge i un bastó amb la seva **empunyadura** de plata. L'empunyadura tenia el símbol d' **Esculapi**: una serp enrotllada a un pal.

L' **empunyadura** és la part que s' agafa amb les mans en un bastó i altres objectes.

A més, en Pere es va comprar una mula. Els metges anaven muntats en mules per a atendre als pacients dels pobles.

Brauli Foz:

- Ah, que professional era en Pere!

Ara, els metges ja no van en mula i la professió de metge està per els terres... Ja no és el que era.

Aquesta frase és una crítica de Brauli Foz a la medicina. Vol dir que la medicina actual és menys professional i elegant que la que hi havia a l' època d' en Pere Saputo.

En Pere llegó a la Vila joiosa i va anar a l' ajuntament. Va entregar la carta a l' alcalde, que estava molt content. Li va demanar a en Pere que comencés a curar a la gent ja.

En Pere va començar a veure pacients. No estava molt segur del que feia. Però, pel que sembla, va encertar en els seus **diagnòstics** i en 15 dies ja no tenia cap pacient.

Un **diagnòstic** és la valoració que un metge fa sobre uns símptomes o proves per a concloure en una malaltia.

En Pere havia aconseguit parar els contagis.

Fins i tot va curar a persones amb altres dolors.

Va curar a una persona **epilèptica**, una persona amb **la gota** i a un **maniàtic**.

L' **epilèpsia** és una malaltia del sistema nerviós en el cos humà.

La gota és una malaltia semblant a l' artrosi.

Un **maniàtic** és una persona que pateix una malaltia mental.

Va haver-hi molt poques persones que en Pere no va poder curar.

Una d' aquelles persones va ser una dona **impertinent** que portava a la seva neboda al metge moltes vegades.

Una **persona impertinent** és una persona que molesta a altres i és molt insistent.

Dona impertinent:

- Senyor metge, a la meva neboda li torna a fer mal el budell.
A veure, què li passa ara?

Mentre en Pere atenia a la neboda, la dona impertinent vigilava a en Pere i seguia parlant i molestant.

Un dia, la dona impertinent va morir.

Va morir de causes naturals.

En Pere va pensar en ajudar-li a morir més ràpid.

Sabia com fer això perquè era metge.

Però, al final, no va fer res dolent

perquè volia ser bona persona i bon metge.

Morir de causes naturals significa morir de vell o per alguna malaltia.

Brauli Foz:

- **Aquests metges tenen molt poder.**
Encara sort que el meu metge és molt bo.
Déu beneeixi al meu metge...

Brauli Foz diu això amb humor. Vol tenir content al seu metge perquè mai li faci mal.

Van passar els mesos i en Pere seguia visitant pacients.
Moltes pacients eren dones joves
que deien que estaven malaltes.
Aquelles dones mentien i només volien veure a en Pere.

Fins i tot un pare va trucar amb urgència a en Pere,
perquè una **taràntula** havia picat a les seves filles.
En Pere va acudir molt ràpid a la casa de les pobres noies.

Una **taràntula** és un
tipus d'aranya gran.

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- Què ha succeït?

Pare de les filles:

- A les meves dues filles les ha picat una taràntula!
Si us plau, ajuda-les.
Evita que es morin!
Són molt joves per a morir!

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- Està bé.
Tranquil, vaig a veure què puc fer.

Necessito veure a les seves filles a soles.
On estan?

Pare de les filles:

- A dalt.
A la cambra de dalt.

En Pere va pujar a la cambra.
Va entrar i va tancar la porta.
Va veure a les noies joves i va preguntar.

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- Hola a les dues.
Què ha succeït?

Filla 1:

- Estàvem caminant pel bosc
i de cop i volta ens ha picat una taràntula a les dues.

En aquell moment, les dues noies, li van ensenyar la cama a en Pere.

En Pere va veure dos forats petits a cada cama.

No hi havia sang.

No sortia pus.

Les cames no estaven inflades.

En Pere sabia que estaven mentint.

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- **Hummm.**
Crec que aquestes picades son falses.
M' esteu intentant enganyar?

Les dues noies es van posar vermelles de vergonya.

Al final, una d' elles va confessar.

Això és un so que fa en Pere Saputo mentre pensa. En Pere dubte que les picades de les noies joves siguin de veritat.

Filla 2:

- Està bé!

Són picades falses.

Hem escoltat a altres noies que ets un metge molt maco
i volíem veure' t.

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- Bé...

M' aniré d' aquí

i li diré al vostre pare que us he curat.

Vosaltres teniu que dir-li el mateix. D' acord?

Les noies van acceptar el tracte.

No volien que el seu pare les castigues per mentir.

En Pere va baixar al saló per a parlar amb el pare.

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- Ja està.

Les he curat a les dues.

Tenien una picada molt perillosa.

Encara sort que he arribat a temps.

Pare de les filles:

- Oh! Gràcies, gràcies i gràcies.

Et pagaré com et mereixes.

El pare es va quedar molt content,
les filles estaven curades
i en Pere s' en va anar de la casa amb molts diners.

En Pere va arribar a casa seva.
Quan ningú el mirava ni l' escoltava
va donar un cop a la taula de casa seva
i es va posar a **riure a riallades** mentre deia:

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- Jajaja!
No m' ho puc creure!
Tothom creu que soc un gran metge.
Hi ha persones que pensen que soc un **oracle**.
Jajaja.

El meu mestre, el metge Omella, m' escriu cartes
per a felicitar-me pel meu treball en aquest poble.
Els veïns i veïnes de la Vila joiosa em fan regals.
Els mariners parlen sobre mi en altres pobles.
Les dones joves m' estimen
i es fan les malaltes per a aconseguir veure' m.

I jo, a vegades no tinc ni idea del que estic fent
i, tot i així, curo a la gent.

Jajaja

Tinc molta sort!

Quan algú **riu a riallades**, significa que riu molt.

L' **oracle** és una persona que pot comunicar-se amb els déus i té poders en algunes religions.

Però un dia, en Juli, a en Pere li va acabar la sort.
Aquell dia feia molta calor.

En Pere se'n va anar a casa d' un **traginer** que havia patit un accident.

El traginer estava tombat en el llit molt dèbil.

L' alcalde, que estava allà, li va explicar el que havia ocorregut.

Un **traginer** és una persona que treballa transportant mercaderies amb animals.

Alcalde de la Vila joiosa:

- El traginer portava mercaderies a la Vila joiosa.
És un home conegut per totes les persones.

Abans d' entrar al poble,

la mula del traginer va caure a un riu.

En aquell moment el traginer es va llençar al riu
per a ajudar a sortir a la seva mula.

El traginer va aconseguir treure la mula del riu,
però **també va treure una malaltia.**

Aquesta frase significa que l' aigua del riu estava contaminada i el traginer es va posar malalt per llençar-se a l' aigua.

Quan en Pere va conèixer la història de l' accident va dir:

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- Està bé.

Llavors anem a provar

el **remei** de **Cinquè Cursi**.

A **Alexandre el Gran** li va passar una cosa semblant.

El seu metge li va donar una medecina

perquè s' adormís durant tres dies.

Al quart dia, Alexandre va començar a suar molt.

I en una setmana es va recuperar.

Un **remei** és un medicament o una acció que es fa per a intentar curar alguna cosa.

Alcalde de la Vila Joiosa:

- Com saps això?

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- Perquè ho vaig llegir en el llibre que va escriure Cinquè Cursi.

En Pere estava segur que podia curar al traginer.

Però quan es va posar a fabricar la medecina,

es va adonar que tenia un problema:

no sabia quins ingredients necessitava.

En el llibre de Cinquè Cursi no posava els ingredients

que feien falta per a fer la medecina.

Així que en Pere va agafar diferents ingredients

i els va barrejar com volia.

En Pere va utilitzar molts **narcòtics**.

El resultat de la seva medecina va ser diferent al qual esperava.

El traginer va estar tres dies dormint com Alexandre el Gran.

Però, després, en lloc de posar-se a suar,

el traginer es va quedar pàl·lid i molt fred.

El traginer havia mort.

En Pere estava molt trist i **defraudat**.

No s' ho podia explicar.

Tot i així, la gent de la Vila joiosa

el tractava com un gran metge.

Un **narcòtic** és un producte que produeix son i és un relaxant muscular.

Algú està **defraudat** quan no aconsegueix el que esperava.

Alcalde de la Vila joiosa:

- Has aconseguit que el traginer sobrevisqui 3 dies més.
Has fet el que has pogut.

Però en Pere seguia molt trist.

Necessitava parlar amb el seu mestre.

El metge Omella li diria a en Pere què havia fet de dolent.

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- Senyor alcalde.
M' agradaria tornar amb el meu mestre.
Necessito saber què fet malament amb el traginer.

Alcalde de la Vila joiosa:

- Es clar, Joan de Jaca.
Pots anar a veure al mestre Omella.
Descansa i torna quan et trobis millor.

Aquell mateix dia, en Pere va anar a visitar al metge Omella.

Li va explicar el que havia succeït amb el traginer.

Metge Omella:

- Joan, aquestes coses passen.
Crec que vas fer el que vas poder per a salvar a aquell home.
Però, la propera vegada:

esperimentum fac in anima vili.

Aquesta frase està escrita en llatí i significa: Prova i experimenta amb persones de poc valor.

Joan de Jaca (Pere Saputo):

- Aquell home no valdria res.
Era un simple traginer.
Era la millor persona per a provar experiments...

Metge Omella:

- Ai Joan...

Vius enganyat.

Les millors persones per a **experimentar** són unes altres.

Per exemple, els frares o les monges.

Aquestes persones no tenen família que els **enyori**
i fan més falta en el món espiritual que en aquest.

Fins i tot podies haver experimentat amb:

- Una **donzella** vella,
- una dona casada i **estèril**,
- una dona vídua sense fills.

Amb qualsevol d' aquelles persones millor
que amb aquell home.

El traginer era un home treballador

i pare de família!

És una persona molt valuosa per a aquest món.

En Pere estava molt trist mentre escoltava al metge Omella.

Aquesta frase vol dir
que en Pere està
equivocat.

Experimentar es fer
proves amb alguna cosa
per a veure què ocórrer.

Enyorar és trobar a
faltar a algú.

Les **donzelles** eren
dones joves i verges.
Una persona verge és
una persona que no ha
tingut relacions sexuals.

Una **persona estèril** és
una persona que no pot
tenir filles o fills.

Metge Omella:

- Ai, Joan...

La culpa és meva.

Tenia que haver-te avisat d' aquestes situacions.

Bé, ara torna a la Vila Joiosa i segueix curant a la gent.

Ara estic ocupat i no puc atendre' t més temps.

Vine a veure' m alguna vegada quan passin dos mesos
i així podré seguir ensenyant-te la professió de metge.

En Pere es va acomiadar del seu mestre Omella

i li va besar la mà amb un gest de respecte.

També es va acomiadar dels seus companys deixebles.

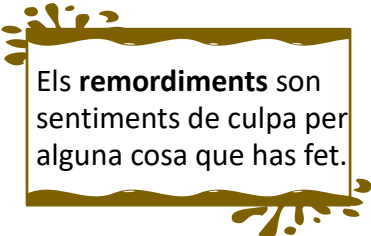
Es va muntar en la mula i s' en va anar.

Però en Pere no va tornar a la Vila joiosa.

Estava trist i tenia **remordiments**.

Així que va vendre la mula i se'n va anar en direcció a Múrcia.

Volia tornar a ser en Pere Saputo, el pintor aventurer.

Els **remordiments** son
sentiments de culpa per
alguna cosa que has fet.

Brauli Foz:

- A la Vila Joiosa es van posar molt tristos.

El seu gran metge, Joan de Jaca, no anava a tornar.

Les donzelles joves el van passar molt malament.

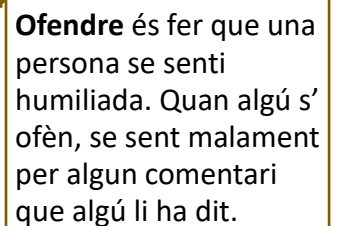
Totes les nits ploraven i sospiraven.

Resaven perquè tornés.

Quant van sofrir aquelles pobres noies!

I és normal el seu sofriment, estimat lector.
Les dones joves estimaven molt a en Pere.
L' estimaven tant que van aprendre a pronunciar la lletra jota!

Has de saber estimat lector, que, en aquella terra,
la lletra jota no se pronunciava igual que a l' Aragó.
Les dones volien quedar bé davant d' en Pere
i s' esforçaven molt a pronunciar bé la jota,
per a no **ofendre' l**.

Ofendre és fer que una persona se senti humiliada. Quan algú s' ofèn, se sent malament per algun comentari que algú li ha dit.

En Pere va arribar a Múrcia i va seguir viatjant pel sud d' Espanya.
Va passar per Granada, la gran ciutat dels àrabs
i dels Reis Catòlics.

Després va a Santa Fe i a Sevilla.
A Sevilla va viure un any sencer veient pintures.
I també va visitar Còrdova.
Una bonica ciutat i la més moderna d' Europa,
fa molt de temps.

Andalusia li va agradar molt,
però va tenir una baralla amb dos homes envejosos.
Es van barallar els dos a la vegada contra en Pere
i aquest els va desarmar sense gairebé esforç.
Quan els va deixar sense armes,
els va dos bufetades a cadascú
i va marxar d' allà.

Després s' en va anar a Toledo.

Estava trist al veure la ciutat.

En Pere sabia que Toledo va ser molt important
i ara era una ciutat vella i sense fama.

Des d' aquí, s' en va anar a Salamanca.

Hi havia moltes escoles i estudiants.

Després, va anar a Valladolid i va veure la seva catedral.

Va seguir el seu viatge i va arribar a Madrid.

La capital d' Espanya.

Mentre passejava, en Pere pensava:

Pere Saputo:

- Vaja amb Madrid!

Una ciutat sense història...

Abans era una vila normal i ara capital d' Espanya.

La veritat es que és molt bonica la ciutat.

Però els seus carrers fan molt mala olor.

Va aprofitar per a visitar el palau reial.

Allà vivia el Rei, la seva família

i molts **cortesans i cortesanes.**

Els **cortesans i cortesanes** eren persones estaven al servei del rei i la seva família.

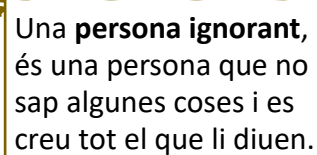
En Pere creia que les persones del palau eren elegants, educades i ben parlades.

Però va comprovar que el palau només es parlava de tonteries, tafaneries i acudits de mal gust.

En Pere va sortir del palau reial decebut.

S' avergonyia de les persones que regnaven a Espanya, un imperi tan important.

Eren persones **ignorants** i orgullosos.

Una **persona ignorant**, és una persona que no sap algunes coses i es creu tot el que li diuen.

Al sortir de Madrid, va decidir anar a Burgos.

Quan va arribar va dir:

Pere Saputo:

- Burgos va ser la capital fa anys del regne de Castella.

I això es nota en dues coses:

1. La seva catedral és **magnífica** i bonica.
2. Els seus carrers no oloren malament.

Alguna cosa **magnífica**
és alguna cosa molt
gran i luxosa.

Va estar passejant per la ciutat de Burgos molta estona.

Però quan va veure tota la ciutat, va decidir tornar a Almodèvar.

Pere Saputo:

- Porto molt temps de viatge.
Trobo a faltar a la meva mare.
Tornaré a casa.
Però abans, passaré per Saragossa.

En Pere caminava ràpid.

Tenia ganes de tornar a casa seva.

Sense adonar-se havia arribat a Calatayud.

Llavors va decidir parar en el següent poble.

Va arribar a L' Almunia de Donya Godina i va entrar a la **fonda**.

Mentre en Pere menjava, va veure entrar a dues persones.

Eren un home i una dona que estaven molt nerviosos.

La dona es va apropar a en Pere i li va preguntar:

Una **fonda** és un
restaurant en el qual
també es pot dormir en
habitacions.

Dona de L' Almunia de Donya Godina:

- Hola, ets metge?

Pere Saputo:

- Si.
Entenc alguna cosa de medecina.

Dona de L' Almunia de Donya Godina:

- Què bé!
Necessitem la teva ajuda.
El nostre metge no pot venir a ajudar-nos.

Pere Saputo:

- Vaja.
I això per què?

Dona de L' Almunia de Donya Godina:

- El metge se'n va anar ahir a Ricla.
Es un poble d' aquí al costat.
Estic jugant una partida de cartes amb el veterinari
i van acabar barallant-se no sé per què...

En la baralla, el veterinari li va arrencar el nas al metge
i el metge li va treure un ull al veterinari.

Van trucar als **cirurgians** d' altres pobles
per a curar al veterinari i al metge.

Ara no hi ha ningú que ens pugui ajudar.

Excepte tu!

Tu ens pots ajudar a curar al nostre tiet.

Un **cirurgià** és un metge que fa operacions, cura malalties, cops i altres coses amb eines sanitàries.

Pere Saputo:

- Què li passa?

Dona de L' Almunia de Donya Godina:

- El nostre tiet té 70 anys.
Està molt gran.
Ahir va caure per l' escala.

Vam anar a veure com estava.

No vam veure cap ferida.

Però s' havia quedat adormit.

El vam portar a un llit i vam esperar una mica.

Com que no es despertava, vam començar a pessigar-lo.

El vam pessigar moltes vegades i res.

No es despertava.

Li vam cremar una mica amb una espelma i res.

Fins i tot el vam tocar amb un **ferro candent** i res.

Segueix dormint i no hi ha manera de despertar-lo.

Estem molt espantats.

Ens han dit que potser ja no es desperta mai
i es mor.

I, es clar, no ha fet el **testament**...

Ens podem quedar sense l' **herència!**

El **ferro candent** és ferro que crema.

El **testament** és un document que fa una persona abans de morir. En aquest document, la persona diu què vol dir amb les seves coses quan es mori i a qui les hi vol donar.

Una **herència** és alguna cosa que rep una persona d' una altra que li ho dona. Una herència pot ser diners, cases, terrenys o mobles, per exemple.

Pere Saputo:

- Tindríeu que haver-li tret sang al vostre tiet després de la caiguda.
Però bé, crec que puc ajudar-lo.
Vaig a intentar un remei per a despertar-lo.

En Pere va anar a veure al tiet de l' home i la dona.

Van arribar a la casa i van pujar al dormitori.

A l' habitació hi havia molts familiars.

La majoria d' ells parlaven de l' herència i només dos homes estaven a prop del llit, preocupats per la salut de l' home adormit.

L' home adormit estava una mica **pàl·lid**.

En Pere li va prendre el pols.

Pere Saputo:

- Bé.
Vull que tothom se'n vagi de l' habitació.
Excepte vosaltres dos.

Va assenyalar als dos homes que estaven a prop del llit.

Pere Saputo:

- Necessito que em porteu **pólvora**, xocolata, un bol i dos trossos de tela.

Els dos homes van aconseguir el que els demanava en Pere.

En Pere va partir la xocolata en dues tauletetes.

Quan una persona té la pell **pàl·lida** significa que té la pell molt blanca.

La **pólvora** és un material que s' utilitza per a fer explosions quan es crema.

Després va posar la pólvora a sobre de cada tauleta.
Va agafar el bol i va ficar la xocolata amb la pólvora.
Llavors va començar a barrejar tot en el bol.

Quan va acabar de barrejar els ingredients,
va tirar el contingut del bol en els dos trossos de roba.
Després va enrotllar la tela amb els ingredients a dintre.
Semblaven dos caramels embolicats:
un més gran que l' altre.

Pere Saputo:

- Ara, a posar a aquest home de costat
i allunyeu-vos del llit.

Els dos homes van fer cas a en Pere.
Van posar a l' home adormit de costat
i es van apartar del llit.

En aquell moment, en Pere va agafar el caramel més petit
i se' l va ficar per l' anus a l' home adormit.
Després, va ficar una espelma i va començar a cremar la roba
que sortia de l' anus de l' home adormit.

La tela va començar a cremar.
La pólvora de dins, en cremar-se, va començar a **espetarregar**.
Però, al final, el foc es va apagar
i l' home seguia adormit.

Espetarregar significa
treure espurnes.

Llavors, en Pere va decidir fer el mateix,
però amb el caramel més gran.

En Pere va llevar el caramel apagat
i va ficar l' altre caramel més gran.

Va començar a cremar el caramel més gran.

El foc li va fer una ferida a l' home adormit.

Va començar a sortir molta sang de l' anus
formant un toll molt gran al llit.

En aquell moment, l' home adormit

va començar a bellugar els peus.

Després va començar a fer sorolls queixant-se.

Al final, l' home es va despertar cridant de dolor.

Els familiars que estaven a fora de l' habitació

van entrar ràpid a l' escoltar el crit de l' home.

Dona de L' Almunia de Donya Godina:

- S' ha despertat!

Gràcies.

Gràcies.

Pere Saputo:

- Si.

Ja està despertat.

L' he curat.

Pere Saputo:

- Ha sagnat bastant.

Ara a netejar-li la ferida amb oli i **aiguardent**.

Després li tapeu la ferida amb benes.

Així sempre fins que es curi la **nafra**.

Abans que en Pere s' anés de la casa,

els familiars de l' home li van pagar un **dobló**.

Estaven molt contents.

Volien que e l' home adormit fes el seu testament.

Després de fer allò, els era igual que es morís.

Brauli Foz:

- Ja ho veus, estimat lector.

En Pere Saputo va fer un miracle.

Hi ha gent que diu que això va passar a Èpila.

Altres diuen que va passar al Frasnó.

És igual on va passar en realitat.

Jo ho vaig llegir a L' Almunia de Donya Godina.

El que va fer en Pere va ser tan important,

que la gent encara recorda el remei

per a despertar a un home:

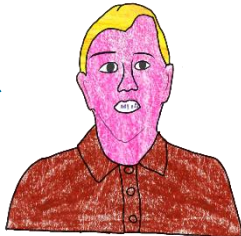
ficar-li un petard pel cul.

L' **aiguardent** és una beguda alcohòlica.

Una **nafra** és una ferida de la pell.

Un **dobló** era una moneda de molt valor en aquella època.

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

L' **escola cínica** va ser una escola per a filòsofs fundada pel grec Antístenes a l' antiga Grècia. Els filòsofs d' aquesta escola creien que viure de forma senzilla era el més important per a l' ésser humà. Eren filòsofs que actuaven com els animals.

Alberic, Elx i Cullera són pobles de la Comunitat Valenciana.

La **Universitat Sertoriana d' Osca** la va fundar el rei Pere 4 d' Aragó el 1354. En el segle 15, en aquesta universitat s' estudiava dret, filosofia i medecina. L' edifici de la universitat és l' actual Museu provincial d' Osca a la plaça de la universitat d' Osca.

Andreu Piquer i Arrufat, va néixer el 1711 i va morir el 1772. Va ser un metge i professor molt important a Espanya el segle 18. L' any 1751 va publicar un article sobre les febres.

Francesc Solà de Luque, va néixer el 1684 i va morir el 1738. Va ser un metge andalús que va escriure un llibre sobre el pols humà.

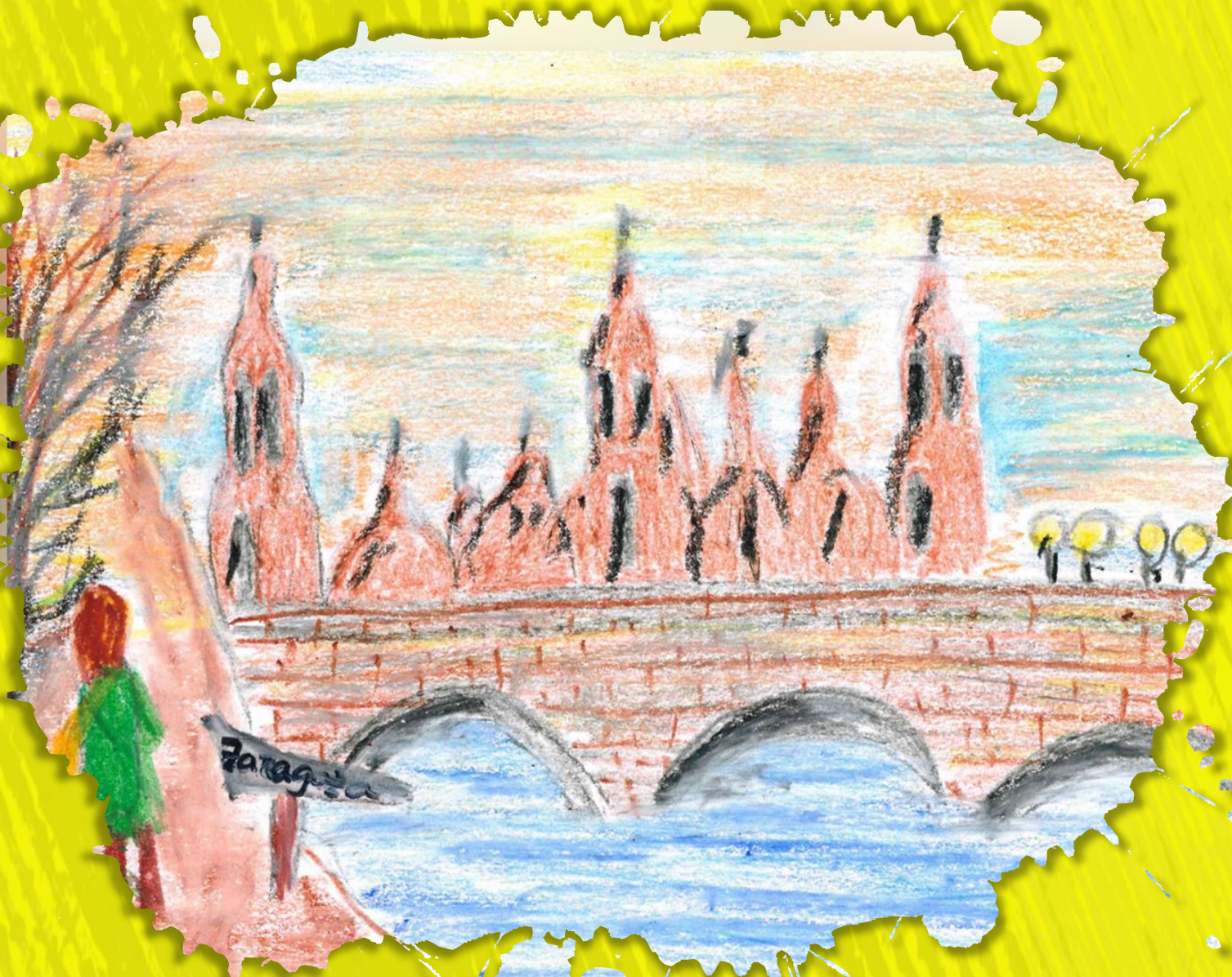
Esculapi era el Déu dels metges. Era un Déu a l'antiga Grècia i l'antiga Roma. El seu símbol és el bastó amb una serp enrotllada. El bastó simbolitza els suports i té a veure amb la medicina i la serp enrotllada és un animal que simbolitza el rejuveniment, ja que canvia molt de pells a la seva vida.

Cinquè Curci va ser un historiador romà que va escriure un llibre sobre Alexandre el Gran. Va viure al segle 1 després de Crist.

Alexandre el Gran va ser un rei molt poderós que va conquerir molts territoris d'Europa, Àfrica i Àsia.

CAPÍTOL 5

**En Pere Saputo arriba a
Saragossa i després
torna a Almudèvar**

Brauli Foz:

- En Pere va arribar a Saragossa.

Va veure les torres de la **Basílica de la Mare de Déu del Pilar**

i va dir mirant a la ciutat:

Pere Saputo:

- Oh Saragossa!

Ciutat **il·lustre** i mare d' aragonesos i aragoneses.

El teu nom és amor, glòria i heroisme.

He visitat altres **capitals** d' Espanya.

Eren ciutats grans i importants.

Però tu, Saragossa, ets la millor de totes.

Ets l' última ciutat que visito

i tindries que haver sigut la primera.

Oh Saragossa!

Il·lustre significa important i que moltes persones coneixen.

Les **capitals** solen ser les ciutats més importants d' un territori. Són ciutats que tenen la seu dels governs dels seus comunitats autònomes.

En Pere va arribar a les muralles de la ciutat.

Va entrar per la porta de Santa Engràcia

i va començar a passejar pels seus carrers.

Va passejar pel carrer del Coso i després pel **carrer Sant Gil**.

Va acabar al famós Pont de Pedra i va mirar al riu Ebre.

Després va visitar la Basílica de la Mare De Déu del Pilar

i el magnífic temple de **la Seu**.

Va estar 10 dies passejant per la ciutat.

I l'últim dia, mirant al riu Ebre, va dir:

Pere Saputo:

- No em puc quedar més dies.
Necessito 10 mesos per a veure tota Saragossa.
Però no em puc quedar tant de temps.
Trobo a faltar a la meva mare
i tinc que tornar a Almudèvar.

Saragossa: et prometo que tornaré.

I la propera vegada que vingui a veure' t,
vindré amb la meva mare.

En Pere va sortir de Saragossa amb el mateix equipatge
que havia agafat a Almudèvar.

Bé, tornava a casa seva amb alguna cosa més:
amb molts diners.

Va guanyar aquells diners pintant quadres i curant gent.

En Pere es sentia com un soldat que torna a casa seva
després de guanyar la guerra.

Tornava content, ric i orgullós del que havia fet.

En el **Pla de La Violada**, en Pere va veure gent a la llunyania.

Es va apropar una mica més i va reconèixer a aquelles persones.

Eren els seus veïns i veïnes d' Almudèvar.

Estaven cavant forats al terra.

Pere Saputo:

- Veïns i veïnes!
Què esteu fent?

La gent va deixar de fer forats a l' escoltar a en Pere.

S' alegraven molt de veure 'l.

Totes les persones van anar a saludar-lo,
menys un home que se'n va anar en una altra direcció.
Era un home que semblava tenir por d' en Pere
i s' estava escapant.

Alcalde d' Almudèvar:

- Ah, Pere Saputo!
Quina alegria veure' t de nou!
Fa dos anys que t' en vas anar de viatge
i no sabíem res de tu.

La teva mare ha plorat molt.

Però està bé i es posarà molt contenta.

També s' alegraran la teva padrina i la seva filla, Rosa.

I el teu padrí.

Mira, aquí ho tens.

El padrí d' en Pere estava amb Joan de l' Alt.

Els dos es van apropar a abraçar a en Pere.

Li van preguntar moltes coses

i la gent es va apropar més per a saludar-lo.

En Joan de l' Alt li va explicar el que feien.

Joan de l' Alt:

- Pere has arribat just a temps.
Ets molt llest i segur que ens pots ajudar.

Estem cavant aquells forats
perquè aquí hi havia un poble que ja no existeix.
Ens han dit que en aquell poble hi havia tresors
que va amagar sota del terra altres persones
fa molts anys.
A veure si tenim sort, trobarem alguna cosa
i ens farem rics.

Pere Saputo:

- És veritat.
Fa molt de temps, hi havia un poble per aquesta zona.
És possible que hi hagi algun tresor amagat sota del terra.
Hi ha gent que amaga els seus diners cavant forats.
Però crec que aquí ja no hi ha cap tresor.

Crec que és una possibilitat i no és un fet.

Us heu posat a cavar forats
i no sabeu on estava el poble.
I no teniu proves que hi hagi tresors.

En aquest cas, aquesta expressió significa que ningú pot assegurar que hi hagi tresors. Una possibilitat és que alguna cosa ha pogut ocórrer o no. Un fet és alguna cosa que ja ha ocorregut.

Ai, estimats veïns i veïnes,
em sembla que algú us ha enganyat.
Qui us ha dit que aquí hi havia tresors amagats?

En aquell moment, la gent d' Almudèvar es va quedar callada.
Totes les seves veïnes i veïns van començar a buscar
a la persona que els havia dit que hi havia tresors amagats.

Gent d' Almudèvar:

- On és?
- On és?!

La gent mirava a tots costats.

Alcalde d' Almudèvar:

- Allà!
- Està corrent cap a les muntanyes.

Tots van mirar cap a les muntanyes
i van veure a un home que corria molt ràpid.
L' home es va ficar per una zona amb molts arbres
que impedièren veure' l i perseguir-lo.
Era l' home que s' havia escapat quan va veure a en Pere.

Pere Saputo:

- Aquell home que corre
és el que us ha mentit, veritat?

La gent d' Almudèvar es va quedar quieta i callada.

Pere Saputo:

- I ara què fem?
Seguiu creient que aquí hi ha tresors enterrats?

Alcalde d' Almudèvar:

- Ah! Murri!
Maleït mentider!

Com me'l trobi per aquí...

Joan de l' Alt:

- Ja us ho vaig que aquell home mentia.

Alcalde d' Almudèvar:

- Li vam dir que li pagaríem 500 **escuts** de plata quan trobéssim algun tresor.

Pere Saputo:

- Però no hi ha tresors i tampoc està aquell home.
Així que no heu perdut diners.

Alcalde d' Almudèvar:

- En realitat, sí hem perdut diners...
Aquell home ens va demanar 50 escuts de plata abans de començar a buscar els tresors.

Amb aquesta frase, l' alcalde amenaça a l' home que s' escapa i els menteix. Vol dir que l' alcalde farà mal a l' home quan el vegi.

Els **escuts** son el nom de les monedes en aquella època. En aquell moment, al Regne d' Aragó, eren les lliures jaqueses.

Pere Saputo:

- Bé, no hi ha per a tant.
En realitat, són pocs diners.
Però m' enfado perquè us han enganyat.
A vosaltres i vosaltres.
La gent del meu poble.

Com podeu ser tan **ingenus**?
Us ha enganyat un **engalipador**,
un **saurí** que us prometia tresors!

Alcalde d' Almudèvar:

- És veritat Pere...
Aquell home era un engalipador i mentider.
Li vam fer cas perquè semblava que deia la veritat.

Vam venir amb ell per aquesta zona.
Llavors va començar a assenyalar al terra
i a dir en veu alta totes les meravelles
que estaven enterrades:

- **Joies** d' or i de plata.
- **Baguls** plens de monedes.
- I **tenallades** de molt valor.

Aquell home veia molts tresors i riquesa
sota d' aquesta terra.

Una **persona ingènua** és una persona que fa alguna cosa pensant que totes les persones son bones.

Una **persona engalipadora** és una persona que promet coses a altres persones i son mentideres.

Un **saurí** és una persona que té l' habilitat de descobrir coses que estan ocultes.

Els **joiells** son joies, collars, anyells, arracades i objectes que serveixen per ornamentar el cos humà.

Un **bagul** és una arca molt gran.

Una **tenallada** és un atuell gran.

Pere Saputo:

- **Aquell home veia molts tesors i riquesa en la vostra infantesa i estupidesa!**

No m'expliqueu més tonteries, si us plau.

Em poso de molt mal humor.

Sou veïns i veïnes del meu poble.

Us estimo a tots i a totes.

Però m' enfado al veure que sou tan ingenus.

Sembleu nens petits que s'ho creuen tot.

Em dol dir això, però és la veritat.

No aprendreu mai, encara que us enganyin mil vegades.

Almenys aquesta mentida us ha costat pocs diners.

Espero que no us enganyin més vegades.

Bé, anem-nos a Almudèvar que és tard

i vull veure a la meva família.

En Pere i les altres persones van anar a Almudèvar.

Van deixar els forats sense tapar.

Encara es poden veure aquells grans forats

en el pla de La Violada.

La gent anomena a aquells forats

les **foses** d' en Pere Saputo.

Però això esta mal dit,

perquè Pere Saputo no va cavar aquells forats.

En Pere vol dir que l'home mentider sabia que podria enganyar a la gent d' Almudèvar.

Foses son forats.

Quan van arribar a Almudèvar
i la gent del poble va veure arribar a en Pere,
van decidir fer una festa.

A la festa estava la seva mare, els seus amics,
la seva padrina i les seves dos dones amigues:

- 1) La bella Eulàlia,
una noia **salada**.
- 2) I la **desmonjada** Tereseta,
una noia intel·ligent.

Van anar les dues corrent a abraçar a en Pere.
Tereseta estava molt sorpresa i li va dir:

Tereseta:

- Quina sorpresa!
Fa més de dos anys que no venies.
Em creia que ja no tornaries.

En aquell moment es va posar a plorar.
En Pere no entenia perquè plorava Tereseta.

Pere Saputo:

- Tereseta, per què plores?

Tereseta es va agarrar el braç d' en Pere
i se' l va emportar lluny de la resta de persones
per a parar sols.

Aquesta paraula vol dir
que té gràcia en les
coses que fa i gaudeix.

Utilitza aquesta paraula
per a descriure a
Tereseta perquè en
Pere li treu la idea de
ser monja.

Tereseta:

- Pere, estic casada.
Fa quatre mesos em vaig casar amb un home.

Els meus pares m' insistien molt.
Em deien que tenia 20 anys
i ja era hora de casar-me amb algú.
Quins pesats!

Com no estaves a Almudèvar
i em creia que ja no tornaries;
vaig fer cas als meus pares
i em vaig casar amb un home.

Pere Saputo:

- Aquell home és el de Tardienta que coneixia el teu pare?

Tereseta:

- No.
És un home del poble de Bolea.
És un bon home, però no l' estimo com a tu.

Pere Saputo:

- Tereseta, ara estàs casada.
Tens un compromís amb aquell home.
Has de respectar aquell compromís.
Et pots morir si vols,
però no pots trencar el teu compromís.

En Pere i Tereseta van parlar una estona més.

En Pere va convèncer a Tereseta que el seu matrimoni era bo.

Tereseta es va quedar alleugerida i contenta després de parlar amb ell.

Els dos junts van tornar a la festa

per a gaudir amb tots els seus veïns i veïnes.

En Pere va veure a Rosa, la filla de la seva padrina.

Es va alegrar molt de veure-la.

Havia crescut molt.

Pere Saputo:

- Hola Rosa.

Quant has crescut!

Me'n recordo quan eres més petita.

T' anomenava germaneta.

Te'n recordes?

Eres molt **bufona** i juganera.

I ara, ets tota una dona.

Durant la festa, Rosa va estar tota l' estona amb en Pere, que se'n va adonar compte d' una cosa:

Rosa ja no l' estimava com el seu germanet o amic.

Rosa l' estimava d' una altra manera diferent...

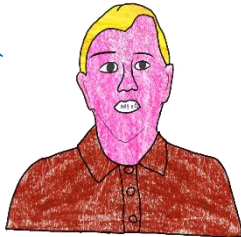
Però en Pere la continuava tractant igual que sempre i Rosa es quedava contenta.

Una noia **bufona** és una noia maca i agradable.

Aquesta frase es diu quan el cos d' una nena creix i s' assembla més al d' una dona jove o adulta.

Aquest comentari significa que Rosa vol ser parella d' en Pere.

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

La **Basílica de la Mare de Déu del Pilar** és una de les dues catedrals que hi ha a la ciutat de Saragossa. Aquesta catedral es va començar a construir l'any 1680 i es va acabar l'any 1961.

A l'actualitat, al **Carrer Sant Gil** s' anomena Carrer del Senyor Jaume 1. És un dels carrers principals del centre de la ciutat de Saragossa.

La Seu és la segona catedral que hi ha a Saragossa. El seu nom complet és la Catedral del Salvador, però se la coneix també com la Seu, que és una paraula que ve del català: Seu. Significa seu.

El **Pla de la Violada** és una zona a prop d' Almudèvar. A l'època de l' imperi romà passava un camí que comunicava Saragossa amb Osca. Aquest camí s' anomenava Via Llauna.

CAPÍTOL 6

En Pere Saputo i el miracle d' Alcolea de Cinca

Brauli Foz:

- A Almudèvar res havia canviat.

Havien passat dos anys des de que en Pere va marxar i tot continuava igual.

Van passar 6 dies i van arribar dos homes rics al poble.

Venien del poble d' Alcolea de Cinca i volien parlar amb en Pere Saputo.

Home ric d' Alcolea de Cinca:

- Hem escoltat que en Pere Saputo ha tornat a Almudèvar. Volem parlar amb ell per a demanar-li consell.

Pere Saputo:

- Molt bé.

Doncs aquí estic.

En què us puc ajudar?

Home ric d' Alcolea de Cinca:

- Tenim molt vi des de fa temps i el volem vendre.

Però no hi ha manera que algú ens el compri.

Pere Saputo:

- Quants litres de vi teniu?

Home ric d' Alcolea de Cinca:

- Més de 200 mil litres!

Pere Saputo:

- I què guanyo jo al vendre aquell vi?

Home ric d' Alcolea de Cinca:

- **Et pagarem la quarta part del que venguis.**

Pedro Saputo:

- **El vi sap encara a vi,
o sap a vinagre?**

Home ric d' Alcolea de Cinca:

- Encara sap a vi.
I és un vi amb bon sabor.
Però tenim por que es torni vinagre.

Pere Saputo:

- D' acord.
Us ajudaré a vendre el vi.
Però vull que em pagueu per endavant.
El preu del vi seran dos **reials de plata.**

Home ric d' Alcolea de Cinca:

- No tenim tants diners!

Els homes rics li proposen a en Pere pagar-li la quarta part del valor del vi. Per exemple, si fos en la actualitat i usaran euros: si un litre de vi costa 1 euro, en Pere es quedaria amb 25 cèntims per cada litre de vi que vendria.

El vi que es conserva en males condicions o que es conserva durant molt de temps i no es consum, es pot tornar vinagre. El vinagre sap més agre que el vi.

Els **reials de plata** eren un altre tipus de monedes que s' usaven en aquella època.

Pere Saputo:

- Doncs ja podeu buscar els diners on vulgueu.
Us ajudaré a vendre el vi,
quan em pagueu per endavant.

I tranquils, us retornaré els diners del vi
que no aconsegueixi vendre.

Els dos homes rics van anar a Alcolea de Cinca
i van agafar els diners que demanava en Pere Saputo.
Els homes van tornar a Almudèvar a els pocs dies.

Home ric d' Alcolea de Cinca:

- Pere, aquí tens els diners.

Pere Saputo:

- Molt bé.

Ara teniu que fer el que us diré:

anireu pels pobles d' Osca, del **Somontà**,
de **la Llitera i la Ribagorça** anunciant un miracle:
En Pere Saputo va saltar les **Riberes d' Alcolea**
el **dia de Sant Miquel**.

Les persones que volien veure aquest miracle
Només han de venir a veure 'm aquell dia
i mirar cap a dalt quan salti.

Els dos homes rics es van mirar sorpresos pel que deia en Pere.

Ric d' Alcolea de Cinca:

- Però què estàs dient?
Estàs boig?

Pere Saputo:

- No estic boig.
No us preocupeu.
Vosaltres encarregueu-vos d' anunciar el miracle.

Ric d' Alcolea de Cinca:

- I com penses vendre el nostre vi?

Pere Saputo:

- Ja ho veureu...

Els dos homes rics van marxar d' Almudèvar.
Quan sortiren del poble, un d' ells va parlar.

Ric d' Alcolea de Cinca:

- **La seva ànima en la seva palma.**
El que ens importa és que el nostre vi es vengui.
El que li passi a en Pere Saputo és cosa seva.

En Pere tenia un pla per a vendre el vi.

Quan va arribar a casa seva s' ho va explicar a la seva mare.

L' home ric diu aquesta frase que significa que en Pere és responsable del que passi quan salti de les Riberes. És una expressió semblant a: "el sabrà el que fa".

Pere Saputo:

- Avui he fet un tracte per a guanyar molts diners.

Mare d' en Pere Saputo:

- Ah sí?
Amb qui?

Pere Saputo:

- Amb dos homes rics d' Alcolea de Cinca.
Volen vendre molt vi i m' han demanat ajuda.

Mare d' en Pere Saputo:

- I com vas vendràs aquest vi?

Pere Saputo:

- Vaig a saltar les Riberes d' Alcolea.
Vindrà molta gent a veure 'm saltar.

L' ambient serà festiu

i la gent beurrà molt vi.

Aquesta expressió
significa que la gent
gaudirà i estarà alegre.

Mare d' en Pere Saputo:

- Però què estàs dient?!
Aniràs a saltar les Riberes d' Alcolea?!
Et mataràs Pere.
No ho facis, si us plau.

La mare d' en Pere es va posar a plorar en aquell moment.
En Pere va començar a riure.

Pere Saputo:

- No et preocupis mare.
No tinc intenció de saltar.
Tinc un pla.

La seva mare es va quedar més tranquil·la,
però en Pere no li va dir res més.

Els dos homes rics van estar per molts pobles
anunciant el miracle d' en Pere Saputo.

La gent escoltava als dos homes rics
i es quedava sorpresa del miracle.

Moltes persones volien anar a veure el salt d' en Pere.

En Pere Saputo va viatjar a Alcolea de Cinca.

Va arribar un dia abans de Sant Miquel.

El poble estava ple de gent.

Hi havia 40 mil persones, més o menys.

Moltes persones van muntar **tendes**
als afores del poble.

Hi havia persones de totes les edats
que venien de molts pobles diferents.

Aquells pobles s' havien quedat buits
perquè totes les persones estaven a Alcolea.

En aquest cas, es refereix a **tendes de campanya**, que són com cases petites de tela, que es munten i desmunten i es poden portar a diferents llocs.

En Pere caminava pels carrers d' Alcolea de Cinca.

La gent el va reconèixer.

Li aplaudien y **victorejaven** al veure 'l pel carrer.

Li tractaven com si fos un heroi.

En Pere saludava a tothom

però no li va dir res a ningú sobre el seu pla.

Victorejar és aclamar a una persona. Significa mostrar respecte i admiració.

Va arribar a la casa d' un dels homes rics d' Alcolea de Cinca.

Home ric d' Alcolea de Cinca:

- Benvingut Pere.
Et pots quedar a casa meva fins demà.

Pere Saputo:

- Moltes gràcies.
Veig que hi ha molta gent.
S' ha venut alguna cosa de vi?

Home ric d' Alcolea de Cinca:

- Estem venent molt vi.
Ets molt llest Pere.
Però dos dies són pocs
per a vendre tot el vi.

L' home ric diu això perquè sap que en Pere volia ajuntar molta gent per a vendre el vi.

Pere Saputo:

- No et preocupis.
Vendrem tot el vi.
Ja ho veuràs.

En Pere se'n va anar a la seva habitació
i ja no va sortir fins el dia següent.

Va arribar el dia de Sant Miquel.

El sol brillava.

La gent estava molt nerviosa per veure saltar a en Pere.

A primera hora del matí es va fer una missa.

A les 11 del matí en Pere Saputo va sortir de la casa.

Totes les persones van aplaudir quan veure a en Pere.

En Pere demanava calma i va dir en veu alta:

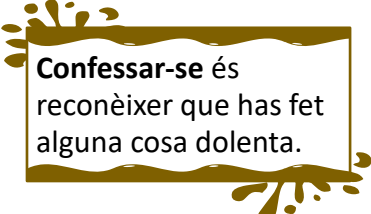
Pere Saputo:

- Estimats veïns i veïnes.

Avui no puc saltar les Riberes d' Alcolea.

El capellà m' ha dit que abans de saltar
haig de **confessar-me**.

Demà saltaré!

Confessar-se és
reconèixer que has fet
alguna cosa dolenta.

En Pere mentia, però ningú ho sabia.

La gent estava decebuda,
però van seguir menjant i bevent un dia més.

Al matí següent en Pere va tornar a parlar enlaire:

Pere Saputo:

- Estimats veïns i veïnes!
El capellà m' ha dit que haig de confessar
tots els meus **pecats**.
M' ha dit que confessar-se un sol dia no és suficient
i haig que tornar a confessar-me.
Us avisaré quan pugui saltar!

Els **pecats** són males accions que facin les persones segons les normes de la religió cristiana. Per exemple, robar és un pecat.

En Pere tornava a dir mentides.

La gent estava impacient per veure 'l saltar.

Algunes persones es van queixar per esperar un altre dia, però van seguir menjant i bevent.

En Pere va tornar a casa del ric per a parlar amb ell.

Pere Saputo:

- Com va la venda del vi?

Home ric d' Alcolea de Cinca:

- Què com va?
Demà tindran que beure 's les seves femtes,
perquè el vi s' esgotarà avui.
Anem a vendre tot el vi!
Ets un geni, Pere Saputo!

Aquesta expressió vol dir que en Pere és molt llest.

Pere Saputo:

- Molt bé.
Ara digueu-li a tothom
que demà saltaré a les dues del migdia.

L'home ric va fer el que deia en Pere.

Al dia següent en Pere va pujar a les Riberes.

Quan va arribar al punt més alt, va mirar cap avall i va cridar en veu alta:

Pere Saputo:

- Voleu que salti d'aquesta riba?

Totes les persones estaven esperant i mirant a en Pere, van cridar a la vegada:

Gent en Alcolea de Cinca:

- Sí!

El crit es va sentir molt fort va ressonar durant 15 minuts per les ribes.

Diverses persones es van espantar del **baluern**.

Brauli Foz:

- Hi havia 5 dones que estaven embarassades que, de l'esglai pel baluern, **van malparir** allà mateix. Els marits, en aquell moment, també es van espantar.

Un **baluern** és un soroll molt fort.

Malparir és quan una dona té al seu fill abans que estigui desenvolupant del tot.

I tu, estimat lector, t' estaràs preguntant:

**Per què van a veure a en Pere saltar de les Ribes,
con un embaràs tan avançant?**

Aquesta frase vol dir que les dones embarassades que estaven a punt de donar a llum, posaven en risc als seus nadons al anar a veure a en Pere Saputo.

Jo t'ho explicaré, estimat lector.

Les dones tenien moltes ganes de veure a en Pere Saputo.

O veien saltar a en Pere o es morien.

I es clar, és millor malparir que morir.

En Pere va tornar a preguntar a tota la gent:

Pere Saputo:

- Tothom vol que salti?

Gent a Alcolea de Cinca:

- Sí! Sí!

Pere Saputo:

- Segur?

Amb una sola persona que no vol que salti,
no saltaré de les Ribes d' Alcolea.

Repeteixo: tots voleu que salti?

Gent a Alcolea de Cinca:

- Sí! Sí! Sí!

Pere Saputo:

- Molt bé.
Doncs vaig a saltar.
Que vaig...!
Que salto...!
Que em llenço...!

En Pere feia gestos molt exagerats mentre cridava que anava a saltar.

Pere Saputo:

- Allà vaig...!
Que salto...!

Bé...

Millor no salto.

Aquí hi ha una persona que no vol que salti.

I soc jo!

Així que no vaig a saltar.

Millor us llenço el meu **gavany** i veieu el miracle.

Mireu com vola!

El **gavany** és un abric.

En Pere va acabar de cridar, va llençar el gavany a l'aire i se'n va anar corrents cap el **Monestir de Sixena** per a demanar protecció i estar fora de perill.

En Pere corria i reia alhora.

La gent es va quedar molt callada mentre el gavany queia des de les Ribes al terra. Algunes persones es miraven a la cara amb la boca oberta. De cop i volta, un grup de diverses persones va començar a riure i, passada una estona, tothom estava alegre. Ningú es va enfadar amb en Pere.

En Pere va arribar el monestir que estava ple de monges. Es va quedar allà durant 8 dies seguits.

Ho va passar molt bé. Les monges eren molt amables. Parlava i se'n entretenia amb elles. Moltes monges es van fer amigues d'en Pere. Altres monges es van fer **amants...**

Les monges volien que en Pere es quedés més dies. Algunes li suplicaven i ploraven per què no es marxés a casa seva. Però en Pere tenia que anar-se'n d'allà.

En Pere volia estar protegit de totes les persones que van anar a veure 'l saltar de les Ribes i que al final no havien vist el seu salt. En Pere pensava que estarien decebudes i volien fer-li mal per no haver saltat. En alguns monestirs es protegia a persones que estaven perseguides per alguna cosa que havien fet malament.

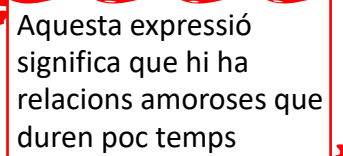
Un **amant** és una persona que sent atracció per una altra persona amb la que té una relació amorosa i sexual.

Al final, per a alegrar a les monges,
es va quedar un dia més al monestir,
envoltat de les seves amigues i amants.

Brauli Foz:

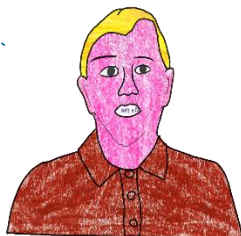
- Ja ho veus, estimat lector,
aquesta vegada no podem dir el següent:
amor de monja i pet de frare, tot és aire.

Aquesta frase no la podem utilitzar
perquè les monges mai van oblidar a en Pere
des de que se'n va anar del monestir.

Aquesta expressió
significa que hi ha
relacions amoroses que
duren poc temps

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

El **Somontà**, la **Llitera** i la **Ribagorça** són comarques de la província d' Osca.

El Somontà es refereix a la comarca del Somontà de Barbastre.

Les **Ribes d' Alcolea** son unes muntanyes que tenen unes parets verticals molt altes. Estan entre el poble d' Alcolea de Cinca i Xalamera, a la província d' Osca. Entre aquestes muntanyes passa el riu Cinca.

El **dia de Sant Miquel** és el 29 de setembre.

El **Monestir de Sixena** és un monestir que està a prop de Vilanova de Sixena. El van fundar la reina Sança de Castella i el rei Alfons 2 d' Aragó l' any 1188.

CAPÍTOL 7

En Pere Saputo explica
les seves aventures
per Espanya

Brauli Foz:

- Per fi!

En Pere Saputo tornava a casa seva per a descansar.

Encara li va durar poc el descans...

Els seus veïns i veïnes volien conèixer les seves aventures per Espanya i estaven tot el dia preguntant-li.

Un dia, en Pere va reunir a tothom a la plaça.

Quan tots els seus veïns i veïnes estaven units, en Pere va dir:

Pere Saputo:

- Estimats veïns i veïnes d' Almudèvar.

Us he ajuntat per a explicar-vos el meu viatge per Espanya.

Ja us aviso que és impossible que us expliqui tot.

He vist moltes coses

i necessitaria un mes per a explicar-vos-les totes.

Ara us vaig a explicar les més importants.

Altres coses us les explicaré a unes poques persones.

Després les podreu explicar a qui vulgueu.

I hi ha altres coses que mai us les explicaré.

Són coses privades i que no puc dir a ningú

perquè no m' han donat permís

i perquè la **gent és molt mal pensada.**

Aquesta expressió significa que hi ha persones que pensen que els actes d' altres persones tenen mala intenció.

La gent escoltava a en Pere amb molta atenció.

Pere Saputo:

- Tots els llocs en els quals he estat són diferents.
Però en tots aquells llocs hi ha alguna cosa que es repeteix:
persones llestes i persones ximples.
Llestos i ximples hi ha a tot arreu!

Us asseguro que hi ha més persones ximples que llestes.
Hi ha moltes persones innocents,
com els nens petits,
que creuen que **el cel és com una ceba.**

Enracordeu-vos d' això que us dic!
La gent que es riu d' Almudèvar
i diu que som les persones més ximples del món,
haurien de callar-se.
Perquè hi ha gent molt més ximple en altres pobles.

És veritat que us van enganyar al Pla de la Violada.
Us va creure que hi havia tresors amagats a la terra
i us va posar a fer forats com ximples.
Però això li passa a molta gent.
Fins i tot a els que creuen que són molt llestos.
I tots troben el mateix:
terra humida i suor al front.
Però cap tresor.

Aquesta expressió s' utilitza quan algú vol explicar alguna cosa utilitzant exemples. Aquesta expressió la usaven els antics científics que estudiaven l' univers. Amb ella explicaven com eren els planetes, comparant-los amb les capes d' una ceba.

Aquesta frase vol dir que la gent que creu que hi ha tresors a sota del terra, no els trobaran. Es cansaran excavant i suaran.

Ningú d' Almudèvar va venir a veure 'm saltar les Ribes d' Alcolea.
Perquè em coneixeu i sabíeu que no anava a saltar.
Vosaltres sabíeu que estava mentint.
Això demostra que sou més llestos
que les persones que em van venir a veure.

Hi havia moltes persones a Alcolea!
I algunes d' aquelles persones es creien molt llestes.
Hi havia doctors de la Universitat d' Osca,
col·legials de Santiago i Sant Vicenç,
capellans, cavallers i dames importants.
Allà estaven **les cinc pes de la cobla.**

La gent d' Almudèvar es reia del que deia en Pere.

Gent d' Almudèvar:

- I de quins pobles venien aquelles persones tan llestes?

Pere Saputo:

- Hi havia gent de tots els llocs:

**Barbastre, Osca, Fraga,
Montsó, Binèfar, Tamarit,
Graus, Benavarri, Fons,
Estadella, Sarinyena, Aierbe,
Loarre i Bolea.**

Estava tota **La Llitera, el Somontà**
i el **Sobrarb!**

Un **col·legial** és una persona que estudia en un col·legi major. Un col·legi major és una residència per a estudiants universitaris.

Aquesta expressió significa que a Alcolea estaven persones importants a la societat. Hi havia estudiosos, gent poderosa, persones religioses importants i altres. Aquesta expressió és igual a dir: la flor i la nata de la població.

Ja veieu, estimats veïns i veïnes.

Hi ha persones d' altres pobles

que són més ximples que la gent d' Almudèvar.

Així que ningú s' atreueix a dir:

a Almudèvar viuen les persones més ximples del món.

Perquè això és mentida!

La gent d' Almudèvar va aplaudir a en Pere.

Van estar molta estona aplaudint.

Uns segons després en Pere va demanar silenci i va continuar parlant.

Pere Saputo:

- Bé, ara us vaig a explicar el meu viatge.

Molts de vosaltres només coneixeu Almudèvar.

No us preocupeu, perquè el que veieu aquí

és el que podeu veure en tots aquells llocs.

He viatjat per Catalunya, València, Andalusia i Castella.

En tots aquells llocs he vist el mateix que hi ha aquí:

- Hi ha dia i nit.
El sol surt al matí, es pon a la tarda
i la lluna il·lumina la nit.

- Hi ha homes i dones.

Els homes es maten entre ells,

per les dones i pels diners.

Aquesta expressió és una exageració. Vol dir que els homes discuteixen molt entre ells i, a vegades, es barallen.

- Hi ha rics i pobres.
- **L' alcalde és el més ximple de tots i el cec el que guia el poble...**

En aquesta frase, en Pere critica a les persones que governen.

He vist molts rius, muntanyes, ciutats
i altres coses que, encara no estan a Almudèvar,
les podeu veure a prop...

En aquell moment, van interrompre a en Pere.

Gent d' Almudèvar:

- És veritat que en alguns llocs és hivern quan aquí és estiu?
O que és de nit allà, quan és de dia aquí?

Pere Saputo:

- Si. És veritat.
Aquells llocs existeixen, però no els he vist.
Cal caminar molt per arribar a aquells llocs
i jo només he viatjat per Espanya.

Gent d' Almudèvar:

- Llavors, els altres pobles d' Espanya són iguals que Almudèvar?

Pere Saputo:

- Si.

Com us he dit, la majoria de coses són iguals.

Encara que en algunes coses, som diferents.

Per exemple: els **costums**.

En alguns llocs la gent porta roba més llarga i en altres porten roba més curta.

Hi ha persones que utilitzen **sinagües**

i altres utilitzen **calçons**.

Altres que utilitzen gorra en lloc de barret.

He vist a persones esmorzar figues i passes, altres persones menjaven molles i sopes d'oli.

En altres llocs berenen gaspatxo, pa i formatge.

En totes aquestes coses, he vist diferències.

Gent d' Almudèvar:

- Digues-nos alguna cosa més d' aquells regnes i pobles!

Pere Saputo:

- Està bé.

Us diré el que opino dels regnes i pobles que he visitat.

Un **costum** és una activitat que fem de manera habitual.

La **sinàgua** és una faldilla de color blanc que s' utilitza com peça de roba interior. L' utilitzaven les dones.

Els **calçons** son uns pantalons que s' utilitzen com peça de roba interior. L' utilitzaven més els homes que las dones.

A Castella no tornaria.

Les persones d' allà sembla
que **acaben de sortir de l' ou**
i **encara no han obert els ulls.**

Pels pobles d' Andalusia sí que tornaria.
Hi ha coses molt interessants que veure.
Hi havia moltes padrines i **pinxos.**

Els pinxos eren més dones
que les padrines.

Catalunya em va agradar i també tornaria.
A Barcelona em quedaria a viure tres mesos.
Allà hi havia molts mariners i comerciants.

A València viuria un any sencer.
València és com un món petit:
una persona que ha viatjat per tot el món
ha vist el mateix que una persona
que ha viscut a València.

Allà vaig estar amb molts artistes i **gaiters.**

I a Saragossa, em quedaria a viure tota la vida!

Aquesta frase s' utilitza per a descriure a persones que no tenen molta experiència i estan començant una activitat nova. És semblant a dir que son persones poc madures.

Un **pinxo** és una persona violenta.

Aquesta frase vol dir que els pinxos eren menys forts que en Pere Saputo. És una frase masculista perquè utilitza la paraula dona como alguna cosa dolenta.

Aquesta frase significa que a la ciutat de València ens podem trobar moltes coses i persones de diferents cultures.

Un **gaiter** és una persona que toca la gaita.

En aquell moment, va començar a ploure una mica.

Pere Saputo:

- Vaja!

Està començant a ploure

i no podré acabar d' explicar el meu viatge.

Però, abans d' acabar, vull dir alguna cosa:

sempre que visito altres pobles i regnes,

parlo bé d' Almudèvar i d' Aragó.

Al meu cor hi ha dos grans amors

que m' han cuidat des de petit:

- La meva bona mare.

- I vosaltres,
veïns i veïnes d' Almudèvar!

La gent va començar a aplaudir y victorejar a en Pere.

Gent d' Almudèvar:

- Visca en Pere Saputo!

Visca el nostre fill i veí!

Visca Almudèvar!

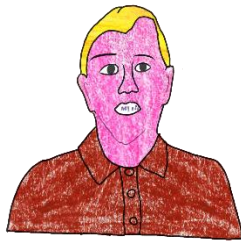
Seguia plovent.

La gent se'n van anar a les seves cases.

En Pere i la seva mare se 'n van anar a l' Ajuntament.

A l' Ajuntament estaven
les persones més importants del poble.
Estava el justícia, l' alcalde, Joan de l' Alt, el capellà
i diverses persones riques.
Havien preparat menjar i beguda
per a celebrar les aventures d' en Pere.

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

La universitat d' Osca tenia dos col·legis majors:

- El **Col·legi Imperial i Major de Santiago**, creat l' any 1543.
- El **Col·legi Reial i Major de Sant Vicenç**, creat l' any 1587.

Barbastre, Osca, Fraga, Montsó, Binèfar, Tamarit, Graus, Benavarri, Fons, Estadella, Sarinyena, Aierbe, Loarre i Bolea són noms de pobles de la província d' Osca que es troben a les comarques de **La Llitera, Somontà i Sobrarb.**

CAPÍTOL 8

En Pere Saputo rep
una carta misteriosa i
la visita d' un cavaller

Brauli Foz:

- Un dia en Pere va rebre un sobre amb una carta a dintre.
No hi havia cap data escrita.
Tampoc hi havia cap signatura.
Al sobre posava el següent:
 - Per a en Pere Saputo, a Almudèvar.

En Pere va obrir el sobre.

A la carta només estava escrita aquesta frase:

- Fa quatre anys...

No li feia falta llegir res més.

En Pere sabia qui era la persona que havia escrit la carta.

La carta era de Morfina.

Morfina era la filla del Senyor Sever Manel d' Estada.

En Pere la va conèixer a un poble tocant música.

En aquell poble Pedro es va fer passar

per un estudiant de la **tuna**
que s' anomenava Paquet.

Morfina va descobrir que en Paquet era en Pere Saputo.

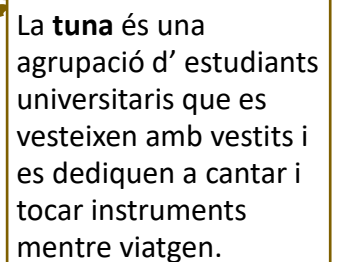
Era l' única persona

que coneixia la seva veritable identitat.

En Pere va agafar paper i ploma per a respondre.

Va escriure la següent paraula:

- Pacència.

La **tuna** és una agrupació d' estudiants universitaris que es vesteixen amb vestits i es dediquen a cantar i tocar instruments mentre viatgen.

En Pere tampoc va escriure ni la data ni la signatura.
Va tancar la carta en un sobre, sense escriure res
i la va enviar a la direcció on vivia el Senyor Sever.

Uns dies més tard
el senyor Sever va rebre la carta a casa seva.
Va obrir el sobre i va llegir la carta.
No entenia res.
El senyor Sever no sabia qui li havia escrit aquella carta
ni què volia dir amb la paraula escrita: paciència.

Li va ensenyar la carta a la seva dona Marieta,
al seu fill el senyor Vicenç, a la seva filla Morfina
i a amics i amigues seus.
Ningú sabia el que significava ni qui la havia escrita.

Morfina va dissimular molt bé.
Quan el seu pare li va preguntar per la carta,
es va fer la sorpresa.

Llavors, el senyor Sever va reunir la seva família i els va dir:

Senyor Sever:

- Aniré a Almudèvar per a parlar amb en Pere Saputo.
És un home molt intel·ligent
i segur que sap resoldre aquest **misteri**.
A més, ja tenia ganes de conèixer-ho.

Alguna cosa **misteriosa**
és alguna cosa que no
sabem com o perquè
ocórrer.

Senyor Vicenç:

- Jo aniré amb tu, pare!

Morfina:

- I jo i jo!
Si us plau, deixa 'm amb tu pare.
Vull conèixer-lo a en Pere Saputo.
És l'única cosa que et demano en aquesta vida.

El Senyor Sever estava molt content perquè els seus fills volguessin acompanyar-lo. Sobretot s'alegrava d'escoltar a Morfina, perquè era una noia jove que estava soltera encara i no li agradava conèixer a altres homes. Però el senyor Sever preferia anar només la primera vegada.

Senyor Sever:

- Aquesta vegada aniré jo sol.
Després de veure a en Pere Saputo veurem què passa.

El Senyor Sever va viatjar amb un criat i una mula. Van arribar a Almudèvar al matí. El criat i la mula es van quedar a la fonda i el senyor Sever se'n va anar a casa d'en Pere. El Senyor Sever va trucar a la porta de la casa.

En Pere va obrir la porta i va reconèixer al senyor Sever.
Havien passat 4 anys des de l'última vegada que es van veure
i el **senyor Sever estava igual**.
Però el senyor Sever no va reconèixer a en Pere.

Aquesta expressió
significa que l'aspecte
del senyor Sever no
havia canviat amb el
pas dels anys.

En Pere havia canviat molt el seu aspecte físic:
vestia amb roba més elegant,
era més alt i s'havia deixat una mica de barba.
I, es clar, no es deia Paquet...

Pere Saputo:

- Bon dia senyor.
Qui és vostè?

Senyor Sever:

- Bon dia.
Em dic Sever Manel d'Estada.
Tothom em diu senyor Sever.
He vingut amb el meu criat i la meva mula des de lluny.
Estic allotjat a la fonda i he vingut...

En aquell moment, en Pere va interrompre al senyor Sever.
Es va girar cap a l'interior de la seva casa i va cridar:

Pere Saputo:

- Mare.
Si us plau, vine cap a la porta.

La mare d' en Pere va baixar fins a la porta.

Pere Saputo:

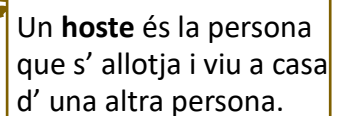
- Mare, digues-li a la nostra criada que vagi cap a la fonda.
Ha d'anar a buscar al criat i la mula d aquest cavaller.
Que els porti a casa nostra a allotjar-se.

Senyor Sever:

- No fa falta senyor Pere...

Pere Saputo:

- Un cavaller com tu
no pot allotjar-se a una fonda.
Et quedaràs a casa meva.
Seràs el meu **hoste**.
Casa meva no és un palau, però t' atendrem bé
i estaràs més còmode que a la fonda.

Un **hoste** és la persona que s' allotja i viu a casa d' una altra persona.

El senyor Sever insistia a quedar-se a la fonda,
però en Pere volia convidar-lo a casa seva.

Al final, el senyor Sever, el criat i la mula
es van allotjar a casa d' en Pere.

En Pere i el senyor Sever van parlar de moltes coses.
A la tarda el senyor Sever li va ensenyar la carta a en Pere
i van tenir una conversa:

Senyor Sever:

- Pere he vingut fins aquí per aquesta carta.
La vaig rebre fa uns dies
i ningú sap dir-me qui l' ha escrit.
Ets un home intel·ligent.
Pots ajudar-me a saber qui l' ha escrit?

En Pere va agafar la carta.
Encara era la carta que ell mateix havia escrit,
va dissimular quan la va agafar i la va llegir.
Va passar una estona **inspeccionant-la** i va dir:

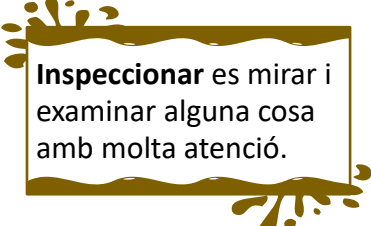
Pere Saputo:

- Aquesta carta és la resposta a una altra carta.

Senyor Sever:

- Com dius?!
Impossible.
Jo escric moltes cartes, però sempre rep resposta
i guardo tot de forma molt ordenada.

No he escrit cap carta abans de rebre aquesta.
I la meva dona tampoc.
Ni els meus fills o altres persones que conec.
Ningú sap res d' aquesta carta.

Inspeccionar es mirar i
examinar alguna cosa
amb molta atenció.

Pere Saputo:

- Doncs jo et dic que aquesta carta és una resposta a una altra carta.

Crec que algú ha escrit una carta **en el teu nom.**

Senyor Sever:

- No pot ser.
No m'ho puc creure...

Pere Saputo:

- Pots creure el que vulguis.

A vegades hi ha somnis que semblen ser la realitat i a vegades la realitat es confon amb somnis.

Aquesta carta és el que jo et dic: una resposta.

Estic segur.

El senyor Sever estava confós.

Es va quedar callat.

En Pere va seguir parlant.

Pere Saputo:

- Pensarem en persones de la teva família que hagin pogut fer una cosa així.

Tens ànimes al purgatori?

Algú de la teva família ha pecat alguna vegada?

Aquesta expressió significa que algú fa alguna cosa i signa amb el nom d'una altra persona.

Aquesta frase vol dir que, a vegades, les persones confonen les coses reals amb coses que han somiat.

En Pere vol saber si algú de la família del Senyor Sever ha fet alguna cosa dolenta a la seva vida que té que resoldre encara.

Senyor Sever:

- Ui, la meva família és molt gran...
Alguna persona sí que haurà pecat...

Pere Saputo:

- Doncs millor que corregeixin els seus pecats.

Algú de la teva família és pobre?

Senyor Sever:

- Una o dues persones...

Pere Saputo:

- Doncs intenta ajudar-los per a sortir de la pobresa.

Tens alguna filla casada?

Senyor Sever:

- No.
Tinc una filla i està soltera.
Es diu Morfina.

Pere Saputo:

- Ah sí?
Llavors ja està resolt el misteri.
Crec que aquesta carta és una resposta per a la teva filla.
La teva filla ha d' escriure-li cartes a una persona que estima.
Deu ser la persona amb la que vol casar-se...

Senyor Sever:

- Impossible!
Ella no vol casar-se.

Pere Saputo:

- Jo et dic que sí vol casar-se.

Senyor Sever:

- I jo et dic que no vol casar-se.

Pere Saputo:

- Estic segur.
La teva filla es vol casar.

Senyor Sever:

- Com pots saber-ho?

Pere Saputo:

- És fàcil saber-ho.
Heu portat a la vostra filla a un convent
per què es faci monja?

Senyor Sever:

- És clar que la portaré a un convent!
Ja li vaig dir que, o es casava, o es feia monja.
Però això del convent no li va agradar res.
Aquell dia es va enfadar molt amb mi.

Pere Saputo:

- Ho veus?

Ho sabia.

La teva filla no vol ser monja.

Per això estic segur de que es vulgui casar.

Senyor Sever:

- D' acord, està bé.

**Doncs la casaré amb qui jo vulgui,
encara que no li vingui de gust!**

Fa anys, els pares de famílies riques triaven les parelles amb els qui s' anaven a casar els seus fills o filles.

Pere Saputo:

- Millor mata-la.

Senyor Sever:

- Però què dius?!

Pere Saputo:

- Et dic que la pots matar.

És millor que la matis

a que la obliguis a casar-se amb algú que no estima.

A veure, senyor Sever.

Alguna vegada has parlat amb la teva filla sobre el que vol?

Li has preguntat si estima a algun home?

Conec a les dones.

Jo t' asseguro que la teva filla es vol casar.

Només cal esbrinar amb quina persona.

Senyor Sever:

- Estic confós senyor Pere.
Llavors, què he de fer
quan torni a casa meva?
Què puc fer
per a saber qui ha escrit aquesta carta?

Pere Saputo:

- És fàcil, senyor Sever.

Tens que treure les ànimes del purgatori:

- Digues-li a la teva família que confessi els seus pecats.
- Ajuda a les persones pobres de la teva família.
- I pregunta-li a la teva filla amb qui vol casar-se.

Aquesta frase vol dir
que té que resoldre els
problemes amb la seva
família.

Segur que fent tot això
sabràs qui ha escrit la carta i què significa.

Senyor Sever:

- Ufff...
Fer tot això és molt complicat.
Sobretot, parlar amb la meva filla Morfina.
Amb mi mai parla d' aquestes coses.

Si us plau, senyor Pere, vine amb mi.
Així m' ajudaràs amb aquest problema
i podràs pintar-me una sala a casa meva.

Pere Saputo:

- Està bé senyor Sever.
Aniré a casa teva **amb molt de gust.**

Senyor Sever:

- Què bé!
Ja respiro molt més tranquil.

Pere Saputo:

- M'alegro.

Senyor Sever:

- Jo també m'alegro.
Els meus fills es posaran molt contents.
Morfina tenia moltes ganes de conèixer-te.
Ja la veuràs.

És una noia jove i bonica.

Tothom diu que és la dona més bella.

I jo crec que és veritat.

Però t'aviso senyor Pere:

la meva filla Morfina és molt intel·ligent i **discreta.**

Serà difícil que parlis amb ella

i et digui el que pensa i sent.

Aquesta expressió vol dir que en Pere anirà encantat a casa del Senyor Sever.

Aquesta expressió significa el mateix que aquesta altra: ai quin alleujament. S'utilitza per a demostrar tranquil·litat.

Una **persona discreta** és una persona prudent, que sap guardar els secrets i no li agrada cridar l'atenció.

Pere Saputo:

- No et preocupis senyor Sever.
Et prometo que parlaré amb ella
i sabré a quina persona estima.
En pocs dies sabrem qui va escriure aquesta carta.

Confia en mi senyor Sever.
Jo estaré a casa teva com a convidat.
Pintaré la sala i observaré a la teva família.
Tu no tens que fer res.
Tot anirà bé i sabrem tota la veritat.

El Senyor Sever estava molt feliç després de parlar amb en Pere.
Va estar tres dies més a Almudèvar.
En Pere li va ensenyar els seus llibres, quadres
i, un dia, va tocar el violí per a el senyor Sever.

Al quart dia, el senyor Sever va preparar el seu equipatge
i es va acomiadar d' en Pere.

Senyor Sever:

- Senyor Pere.
Tinc que anar-me ja.
Moltes gràcies per tot.

Pere Saputo:

- Gràcies a tu, senyor Sever.

Abans d' anar-te, m' agradaria fer-te tres regals.

Senyor Sever:

- Tres regals?
Però, per què?

Pere Saputo:

- Per un costum que s' ha perdut.
Fa anys es regalaven els **dons d' hostalatge**.
Així que agafa el que vulguis d' aquesta casa.

T' agrada llegir llibres?

Tinc molts i en diferents idiomes.

O prefereixes algun quadre?

Tots els que veus a casa meva els he pintat jo.

Senyor Sever:

- Puc agafar qualsevol cosa?

Pere Saputo:

- El que tu vulguis.

Senyor Sever:

- Segur?

Pere Saputo:

- Es clar que sí.
Serà un honor que agafis el que vulguis de casa meva.
Ets un gran cavaller i ara amic meu.

Senyor Sever:

- Està bé.
En aquest cas, m' agradaria emportar-me aquest llibre:
La consolació de la filosofia.
El llibre original està en llatí
i tu l' has traduït sencer.

Pere Saputo:

- Perfecte.
És teu ara.
És un llibre meravellós.

Senyor Sever:

També m' he fixa't en els dos retrats del passadís.
En un retrat apareixes tu i en l' altre la teva mare.
Estan molt ben fets.

M' agradaria emportar-me 'ls.
Però crec que són retrats molt importants per a tu
i no vull que et sentis malament.

Pere Saputo:

- Sí, senyor Sever.

Són dos retrats molt importants per a mi.

I per això mateix serà un honor que te 'ls emportis.

Senyor Sever:

- De veritat?

Pere Saputo:

- Per descomptat.

Senyor Sever:

- Ah! Quina alegria.

Els penjaré en el millor lloc de casa meva.

Els posaré un llum a prop perquè es vegin.

Sempre il·luminats, de dia i de nit.

Moltes gràcies per aquests regals senyor Pere.

Pere Saputo:

- Aquests regals només te 'ls dono a tu, senyor Sever.

A ningú més en el món els hi donaria

perquè ets un bon home i un gran cavaller.

Adéu, amic meu.

El Senyor Sever es va acomiadar d' en Pere i s' en va anar d' Almudèvar.

Al cap de pocs dies, el senyor Sever va arribar a casa seva.

La seva dona i fills a rebre 'l a la porta.

La seva família estava molt impacient.

Volien saber com li havia anat amb en Pere Saputo.

Senyor Sever:

- Estimada família!

Perdoneu-me per no haver-vos deixat venir amb
a conèixer a en Pere Saputo.

He estat 4 dies a casa seva.

A casa seva!

I he estat molt còmode i bé atès.

Ai, quin home!

Ai, quin home tan savi i amable!

Ja havia escoltat que era intel·ligent,
però, després de conèixer-ho,
us asseguro que és el home més savi del món.

És un cavaller amable, generós
i sembla que és ric.

I la seva mare és encantadora.

Fa anys treballava de bugadera.

Qui ho diria?

Ara és una senyora rica.

Aquesta expressió mostra sorpresa. S' utilitza quan veiem a algú que ha canviat molt amb el pas del temps o fa coses diferents.

Senyor Vicenç:

- Però, t' ha dit alguna cosa de la carta misteriosa?

Senyor Sever:

- De la carta m' ha dit moltes coses.

En aquell moment, Morfina va obrir més els ulls.
Estava molt atenta al que deia el seu pare.

Senyor Sever:

- Però no us vull dir res encara.
Ja us ho dirà en Pere Saputo.
En uns dies, vindrà a casa...

El Senyor Sever no va acabar la frase
perquè li va interrompre el seu fill.

Senyor Vicenç:

- Aquí?!
A casa nostra?

Senyor Sever:

- Sí.
En Pere Saputo vindrà a casa nostra.
És un home molt savi
i quan et mira als ulls sap el que penses.
Així que ja podeu portar-vos bé
i evitar fer tonteries.

Senyor Vicenç:

- Llavors, en Pere Saputo vindrà aquí.
Segur?

Senyor Sever:

- Ja us he dit que sí!
I ens vindrà a pintar una sala.

Senyor Vicenç:

- Visca, Visca!
Coneixerem al famós Pere Saputo!

El Senyor Vicenç aplaudia mentre parlava.
Marieta i Morfina també estaven molt contentes.

Senyor Sever:

- Bé, en realitat, el podreu conèixer ara.

En aquell moment, el senyor Sever,
va treure els retrats de l'equipatge
i els va ensenyar a la seva família.
El Senyor Vicenç, Morfina y Marieta
es van **llençar de cop** a mirar els retrats.
Es van amuntegar i estaven incòmodes.

Senyor Severo:

- Calma, calma!
Espereu que ho penjo!

Llençar-se de cop
significa apropar-se a
alguna cosa de manera
brusca i ràpida.

Va penjar els retrats a una paret.

Ara els podien veure millor.

Tots es van quedar callats, mirant els retrats.

De cop i volta, el senyor Vicenç va dir:

Senyor Vicenç:

- Escolta pare, en Pere Saputo s' assembla a en Paquet.

No creus?

Senyor Sever:

- Quina tonteria!

Calla ignorant!

Què té a veure en Paquet amb en Pere Saputo?

Senyor Vicenç:

- Bé, és que una mica si...

Senyor Sever:

- Res!

No s' assemblen res de res.

Paquet era estudiant universitari.

**Era molt intel·ligent, això és veritat,
però res a veure amb en Pere Saputo.**

Ja coneixeràs a en Pere Saputo

i veuràs que no s' assembla res a en Paquet.

Fes-me el favor i deixa de dir tonteries.

Aquesta expressió s' utilitza quan vols saber l' opinió d' una altra persona. És semblant a preguntar: Què et sembla?

El Senyor Sever pensa que en Paquet i en Pere són dues persones molt diferents.

Aquesta expressió és el mateix que demanar alguna cosa a algú de manera educada.

Morfina es divertia molt.
Ella era l'única persona
que sabia que en Pere i en Paquet
eren la mateixa persona.

El retrat d'en Pere s'assemblava molt a en Paquet.
El Senyor Vicenç s'havia adonat,
però el senyor Sever no volia reconèixer 'l
i per això deia que no s'assemblaven.

Morfina volia gaudir una mica més
escoltant al seu pare enfadat,
per això va dir:

Morfina:

- Doncs a mi també em recorda a en Paquet.
Crec que Vicenç té raó.
Els ulls d'en Paquet
són iguals a els d'en Pere Saputo.
En Paquet té un aire a en Pere.
No ho veus, pare?

Aquesta expressió
significa que en Paquet
i en Pere
són molt semblants. La
paraula aire, en aquesta
frase, es refereix als
trets físics.

El Senyor Sever no podia més.
Després d'escoltar a Morfina,
se li va acabar la paciència.

Senyor Sever:

- **Sí que veig el semblant sí...**

Els ulls i l' aire de la meva cinquena àvia bruixa!

Tots sou uns **porros**.

¡Ja n' hi ha prou de parlar d' en Paquet!

Esteu dient que en Pere és igual que en Paquet.

És com dir que el dia i la nit

són el mateix.

O dir que és el mateix

un pal cremat i el sol.

O comparar un **pigmeu** amb un gegant.

No s' assemblen en res!

Un dia, el senyor Pere va tocar el violí.

Va ser impressionant veure 'l tocar l' instrument.

Era com escoltar als àngels.

En Paquet gratava una mica les cordes...

Senyor Vicenç:

- Quines ganes tinc de conèixer a en Pere Saputo!

Vaig a esperar que vingui a casa,

però em fan venir ganes d' agafar el meu cavall

i anar corrents a Almudèvar per a conèixer 'l ja.

Pare et prometo que em portaré com un cavaller

quan en Pere Saputo vingui a casa nostra.

El Senyor Sever està molt enfadat i diu aquest comentari sarcàstic per a tornar a dir que en Pere i en Paquet són persones diferents.

Aquesta paraula és el mateix que dir maldestres o ximplés. S' utilitzava per a insultar.

Els **pigmeus** són persones que viuen en algunes tribus d' Àfrica o Àsia. Són persones baixetes amb poca alçada.

El Senyor Sever diu que en Pere tocava el violí molt millor que en Paquet.

I tu, estimada germaneta meva, intenta ser amable.

**Sempre que venen homes importants a veure 'ns,
et comportes com una dona dura e impenetrable.**

Morfina:

- No us preocupeu per mi.
Us prometo que me comportaré como una dama.

Em tornaré una noia tova i penetrable.

Senyor Vicenç:

- Bé, ja veurem si és veritat el que dius.

Morfina:

- T' ho prometo...

Però en Pere no va tornar a casa del senyor Sever.

Pensava a anar a veure a Morfina,

però tenia assumptes que atendre a Almudèvar.

Brauli Foz:

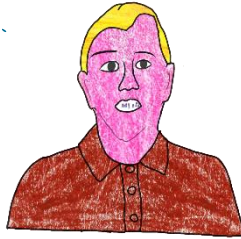
- **I com és la sort** eh, estimat lector?
El Senyor Sever va morir dos mesos després.
En Pere no es va atrevir a anar a casa de Morfina...
El misteri de la carta es va quedar sense resoldre
i Morfina es va quedar amb les ganes
de tornar a veure a en Pere, el seu amor...

El Senyor Vicenç li diu a Morfina que es comporti millor quan vagi en Pere Saputo a casa seva. El Senyor Vicenç li recorda que és una dona poc agradable.

Morfina utilitza les paraules contràries que el Senyor Vicenç per a demostrar que es comportarà com esperen. Aquest comentari també vol dir que Morfina espera que en Pere mantingui relacions sexuals amb ella.

Aquesta expressió vol dir que a vegades hi ha coses imprevistes a la vida que ens sorprenen.

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

Els **dons d' hostalatge** són regals que rebien els hostes de les persones propietàries de les cases on s' allotjaven.

Quan els hostes marxaven de la casa, les persones propietàries els regalaven coses que els hostes necessitaven.

Per exemple, roba, espases, escuts o fins i tot cavalls.

La **consolació de la filosofia** és un llibre que va escriure el filòsof romà Beoci l' any 524 mentre estava a la presó.

Beoci va ser una persona molt important a la seva època, però el van ficar a la presó per traïció a un rei.

A l' obra apareix Beoci parlant amb una dona sobre dubtes de la vida i el món.

CAPÍTOL 9

La Justícia d' Almudèvar

Brauli Foz:

- Oh, què bé vivia en Pere a Almudèvar!
Tothom l' estimava, el buscaven
i li demanaven consells.

En Pere era un home amb bona salut, savi i ric.
Era tan ric que tenia servents a casa seva.
La seva mare, abans era bugadera a casa d' altres persones,
i ara, tenia gent que rentava per a ella.
Quin canvi!

Però, per moltes riqueses que tenien,
en Pere i la seva mare seguien sent gent humil.
Sabien estar amb gent rica i amb gent pobre
i per això eren les persones més respectades del poble.

En Pere va gaudir molt durant diversos mesos.

Feia el que li venia de gust:

- estudiava,
- caçava,
- entrenava,
- anava a pintar casa de gent rica a altres pobles
- i passava bons moments amb les seves dues enamorades:
Eulàlia i Rosa.

Les dues dones estaven molt contentes.
Gaudien amb un home com en Pere
que els ensenyava a millorar les seves **maneres** i educació.
Les dues van aprendre a ser més amables,
a parlar millor en públic, a ser discretes
i a tenir més coneixements.

Les **maneres** són els gestos, expressions i actituds que tenim per a relacionar-nos amb altres persones.

Com veus, estimat lector,
En Pere era un home molt feliç.

Però aquella felicitat va durar poc,
perquè un dia va ocórrer alguna cosa horrible a Almodèvar
que a en Pere **li va doldre en l' ànima**.
En Pere es va avergonyir del seu poble.

Aquesta expressió vol dir que en Pere es va sentir malament per alguna cosa que va ocórrer a Almodèvar.

El que va ocórrer va ser un assassinat **violent**.

Alguna cosa **violenta** és alguna cosa molt dolenta que no es pot suportar.

Brauli Foz:

- T' explicaré el que va ocórrer, estimat lector.
Però t' aviso que és una història molt dura i trista.

A Almodèvar vivia un **ferrer** amb la seva dona.
Era un home **estrafolari**, brut i maleducat.
Li agradava riure de les **desgràcies**
de les altres persones
i maltractava a la seva dona per a divertir-se.

El **ferrer** és la persona que treballa amb el ferro.

Algú **estrafolari** és algú que es comporta de forma estranya i exagerada.

Les **desgràcies** són les coses dolentes que els passen a les persones.

El ferrer solia **donar pals** a la seva dona i jugava amb ella a jocs **macabres**.

Per exemple, jugava a donar-li de menjar de manera afectuosa per a, després, fer-li mal i **ridiculitzar-la**.

El ferrer apropiava una cullera amb menjar a la seva dona. Quan ella obria la boca, el ferrer li llençava la cullera a la cara o als pits i es reia d'ella.

En altres ocasions imitava a **degollar** al porc.

El ferrer agafava un ganivet afilat i se 'l posava al coll a la seva dona.

Agafava a la seva dona fort, alçava el braç amb el ganivet i cridava:

Qui com Déu!

A l'hivern, l'obligava a dormir despallada al terra.

A vegades, li lligava amb cordes els braços i les cames i, després, la feia rodar per la casa o l'empenyia per les escales.

La pobre dona acabava sempre amb **blaus** i ferides, plorant sola i trista a una cambra a les fosques.

Com pots imaginar-te, estimat lector, el ferrer era un home cruel i malvat.

I el dia que en Pere es va avergonyir d'Almudèvar, va ser el dia que el ferrer va assassinar a la seva dona.

En aquest cas, aquesta expressió vol dir que el ferrer pegava a la seva dona.

Alguna cosa **macabre** és alguna cosa desagradable, malvada i relacionada amb la mort.

Ridiculitzar és humiliar a algú.

Degollar és tallar el coll.

El ferrer crida això per a donar a entendre que ell té el poder per a decidir si la seva dona viu o mor. El ferrer es creu Déu.

Un **blau** és la marca que es queda al cos després d'un cop.

Aquell dia, el ferrer estava escalfant un ferro a la **forja**.

Li va entrar fam i va ordenar a la seva dona que li fes l' esmorzar.

La seva dona va preparar l' esmorzar i se 'l va emportar.

El ferrer va seguir treballant sense fer-li cas.

Ella estava quieta i callada en un costat amb l' esmorzar.

Passada una estona, l' home va parar de treballar i va començar a menjar-se l' esmorzar.

El ferrer va escopir el menjar perquè estava fred.

Es va enfadar molt amb la seva dona.

Va agafar el ferro calent de la forja

i se 'l va ficar a la boca a la seva dona.

El ferro va cremar la seva boca i la seva gola

i, després, la dona va caure al terra i va morir de seguida.

La gent d' Almudèvar se'n va assabentar del succés.

Van anar a casa del ferrer i el van arrestar.

El van portar a la presó.

Li van posar cadenes al coll, a les manes i als peus.

Aquell mateix dia el van jutjar i el van condemnar a mort.

Al dia següent, la **forca** estava muntada a la plaça.

La gent s' havia reunit per a veure morir a l' assassí.

En Pere Saputo no volia veure l' execució del ferrer i per això es va quedar a casa amb la seva mare.

La **forja** és el forn on s' escalfa el metall per a després fer objectes

La **forca** era un instrument que s' utilitzava per a matar a persones. La forca és una corda lligada a unes fustes. Les persones que seran executades, es lliguen d' aquesta corda.

L' alcalde, el justícia i el **botxí** van sortir a la plaça amb el ferrer arrestat.

Al moment de pujar al **patíbul**, per a posar-li la **soga** al ferrer, un home a cavall va cridar a tothom:

Home a cavall:

- **¿Qué is a fer, hijos de Almudévar?**

¿Conque esforçaréis a o ferrero que sólo tenemos uno?

**Y ¿qué faremos despues sin ferrero?
¿Quién nos lucirá as rellas?
¿Quién ferrará a nuestras mulas?**

**Mirad lo que m'ocurre:
En vez de enforçar a o ferrero,
que nos fará después muita falta
y solo tenemos uno;
enforquemos un teisidor
que en tenemos 7 en o lugar.
E por uno menos no hemos d'ir sin camisa.**

El **botxí** és la persona que es fa servir per a matar a les persones condemnades a mort.

El **patíbul** és el cadafal que s' usa per a matar a les persones condemnades.

Una **soga** és una corda gruixuda.

Aquesta frase està escrita en aragonès i significa: Què fareu, fills d' Almudèvar?

Aquesta frase està escrita en aragonès i significa: Aneu a penjar al ferrer, que només tenim un?

Aquesta frase està escrita en aragonès i significa: I què farem després sense ferrer? Qui afilarà els nostres ganivets? Qui farà les ferradures de les nostres mules?

Aquesta frase està escrita en aragonès i significa: Mireu el que se m'ocórrer: en lloc de penjar al ferrer, que ens farà falta i només tenim un. Podem penjar a un sastre que tenim 7 a Almudèvar. Per un sastre menys, no ens quedarem sense camises.

Gent d' Almudèvar:

- Té raó!
Té raó!

Pengem un sastre!
Deixem viu al ferrer!

Brauli Foz:

- En Pere va escoltar els crits des de casa seva.
Va sortir corrent per a evitar
la mort d' un sastre **innocent**.
Però no va arribar a temps.

Una persona **innocent**
és una persona que no
fet res.

Les persones van agafar al primer sastre que van veure a la plaça.
L' alcalde i el justícia no van poder parar a la munió.
La gent va pujar al sastre al patíbul,
li van posar la soga al coll i el van penjar.

Mentre el sastre penjava mort de la forca,
la gent del poble va alliberar al ferrer.

En Pere va arribar a la plaça i va veure al sastre mort penjat
i al ferrer somrient, lliure de cadenes.

Estava tan horroritzat de veure aquella **barbaritat**,
que se'n va anar a casa, trist i en silenci.

Una **barbaritat** és
alguna cosa brutal i
violenta.

A la tarda, en Pere va anar a parlar amb l' alcalde i el justícia.

Pere Saputo:

- Senyors, el que ha ocorregut avui és una barbaritat.

Aquest succés no ha de sortir dels nostres murs.

Però es impossible.

La gent d' altres pobles i ciutats,

tard o d'hora,

s' assabentaran del que ha passat.

I llavors, què dirà el món de la gent d' Almudèvar?

Hem penjat a un innocent i alliberat a un assassí!

Alcalde d' Almudèvar:

- Intentem parar a la gent...

Intentem evitar que pengessin al sastre,

però no vam poder.

Pere Saputo:

- Ja n' hi ha prou!

No vull sentir res més.

No aguanto més a Almudèvar.

Me'n vaig.

Amb aquesta frase, en Pere vol evitar que altres pobles coneguin aquesta història, perquè donaria mala imatge i fama a Almudèvar.

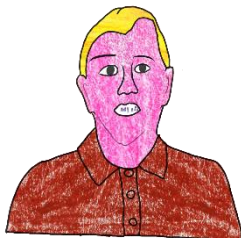
Brauli Foz:

- En Pere estava tan enfadat i disgustat, va agafar una espasa i una mula i se'n va anar d' Almudèvar.

Per això, estimat lector, després d' aquesta història, se sol dir:

**La justícia d' Almudèvar,
que pagui el que no deu.**

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

La justícia d' Almudèvar, que pagui el que no deu és un refrany que significa que la justícia condemna a persones que no són culpables i allibera a les persones culpables.

El seu origen històric no queda clar i Brauli Foz inclou a la seva obra *La Vida d' en Pere Saputo* una versió d' aquest refrany des de la perspectiva de gènere.

CAPÍTOL 10

En Pere Saputo
torna a Barbastre

Brauli Foz:

- En Pere Saputo se'n va anar a Barbastre. Havia escoltat dir a diverses persones que anaven a **fer una obra** a l' **ermita del Puig**. En Pere s' anava a oferir com a pintor de la capella.

Però abans d' anar a l' ermita va decidir passar per la ciutat de Barbastre.

Oh, quins records!

S'acorda del primer cop que va visitar Barbastre:

En Pere va arribar a la nit i es ajuntar amb una **rondalla**.

Després va enganyar a Llorença, una noia que li va donar menjar, creient que era el seu nuvi.

Tot seguit es va quedar adormit en una font al costat del riu.

En aquella font, al dia següent al matí, en Pere va conèixer a l' Antònia, una noia i divertida.

A la tarda es va ajuntar amb diverses persones en el **funeral** d' una noia jove i rica.

Aquella nit els va donar una pallissa a un lladre i a un **sagristà** que van intentar robar i violar a la jove morta.

Fer una obra es refereix a que anaven a construir o millorar l' ermita.

Aquest passatge recorda les aventures que va viure en Pere a Barbastre. Són aventures que es poden llegir en el llibre 2 de "La Vida d' en Pere Saputo" en Lectura Fàcil.

Una **rondalla** és un grup de persones que es reuneixen per a tocar instruments i cantar pels carrers. També se' les anomena ronda.

Un **funeral** és una cerimònia per a enterrar a les persones.

El **sagristà** és la persona que ajuda al capellà a l' església.

Al matí següent se'n va anar de Barbastre.
I va tornar més vegades amb els seus amics tunos
per a tocar cançons en diverses festes.

Com pots veure, estimat lector,
en Pere coneixia bé la ciutat.

En Pere va decidir anar a veure a l' Antònia.
Sabia arribar fins a casa seva
perquè tenia bona memòria.

Eren les 9 del matí.
Va arribar, va trucar a la porta i,
sense esperar resposta,
va entrar a la casa i va pujar les escales.

L' Antònia estava al segon pis.
S' estava pentinant davant d' un mirall.
De cop i volta, va veure entrar a un home que la va saludar:

Pere Saputo:

- Bon dia!

L' Antònia estava sorpresa i una mica **atordida**.
No esperava la visita d' un home maco i elegant.
L' Antònia no reconeixia qui era en Pere Saputo.
Encara així, el va respondre amb educació.

Una **persona atordida**
és una persona
emocionada, alterada
o marejada.

Antònia:

- Bon dia, cavaller.

Pere Saputo:

- Què passa Antònia?
No em coneixes?

Antònia:

- Doncs no...
Tindria que conèixer-te?

Pere Saputo:

- Es clar que sí.
Tu em coneixes i jo et conec a tu.
Fa 6 o 7 anys vas conèixer a un jove en una font.
Aquell noi et va dir que era sastre
i va vindre a aquesta mateixa casa.
Te'n recordes d' aquell noi jove?

Antònia:

- Si.
Si que me'n recordo del noi jove.
Em va fer un vestit preciós
i vaig estar parlant molt amb ell.

Pere Saputo:

- Doncs aquell jove soc jo.
Estic una mica canviat, però soc el mateix.

L' Antònia es va alegrar molt
i li va dir a en Pere que passés al saló.
Van entrar allà i van seguir parlant.

Antònia:

- Quan vas acabar de cosir el meu vestit
te'n vas anar de casa.
I no vas tornar per a sopar!
Ja no et vaig tornar a veure!

Pere Saputo:

- És veritat.
Ho sento.
Vaig sortir a prendre una mica l' aire
i em vaig perdre per Barbastre.
Vaig estar caminant per diversos carrers
i no sabia tornar a casa teva.

En Pere estava mentint a l' Antònia
perquè no volia explicar-li que era un **fugitiu**
quan es van conèixer per primera vegada.
Van seguir parlant dient mentides.

Un **fugitiu** és una
persona que fuig per
què ha fet alguna cosa
prohibida per la llei.

Pere Saputo:

- Em vaig quedar adormit en una altra font de la ciutat.
Al dia següent, al matí,
vaig escoltar a diverses persones parlar sobre un robatori
i una violació a una noia morta.

Em vaig espantar molt, saps?
Tenia por que Déu castigés a aquesta ciutat
per aquells actes tan horribles.
Així em vaig anar ràpid de Barbastre.

Antònia:

- Si!
Va ser horrible el que va passar.
Però, quina culpa teníem la gent de Barbastre?
La culpa va ser d' aquell lladre i del sagristà.

Quins fastigosos!

Al final van pagar les conseqüències dels seus actes.
La gent diu que un mort es va llevar de la tomba
i els va donar una pallissa a tots dos.

Als tres dies, el lladre i el sagristà van morir
i **es va fer justícia.**

La família de la noia morta se'n va anar de Barbastre
i ja no s' ha tornat a saber res més.

Encara que va ser una cosa horrible, ja està tot oblidat
i **la vida continua el seu curs.**

Aquesta expressió vol dir que el sagristà i el lladre eren persones dolentes per aprofitar-se d' una persona morta.

Aquesta expressió vol dir que els actes injustos es van resoldre sols.

Aquesta expressió significa que la vida de les persones segueix, encara que passin coses dolentes.

Pere Saputo:

- És normal.
Les coses s'obliden.
I també s'obliden les persones.

**Com tu, Antònia,
que t' haves oblidat del jove sastre de la font.**

En Pere li diu això a l' Antònia per a recordar-li que no se'n recordava d' ell.

Antònia:

- No, no, no.
Res d'això.

No m' havia oblidat.
Encara que es mereixia que l' oblidés,
perquè es va marxar sense acomiadar-se, ni preocupar-se per mi.

Ara que sé que aquell jove ets tu,
et confesso que m' agradaves.
Tots els dies anava a la font on et vaig conèixer
per a veure si tornaves allà.
Però mai et trobava...

Pere Saputo:

- Ho sento Antònia.
No volia ferir-te.
Podràs perdonar-me?

Antònia:

- Bé...
Ja m' ho pensaré...

Els dos es van mirar a la cara i van començar a riure.

L' Antònia va perdonar a en Pere.

Es van donar una abraçada i van seguir parlant.

Antònia:

- Escolta, encara em vas cosir un vestit preciós, tu no ets sastre veritat?

Vesteixes de manera molt elegant
i no he vist cap sastre ric.

Pere Saputo:

- Jajaja, ets molt llesta Antònia.
Tens raó. No soc sastre.

És que, de petit, vaig ser una mica trapella i atrevit.

M' agradava anar a tallers per a aprendre diversos oficis:

- cosia amb el sastre,
- **l·limava** amb el ferrer,
- **serrava** amb el fuster,
- cardava amb el paraire,
- dibuixava amb el pintor,
- feia la missa amb el capellà
- i...

Llimar és polir alguna cosa i fer-la més suau al tacte.

Serrar és tallar fusta amb una serra.

En aquell moment, l' Antònia va interrompre a en Pere.

Antònia:

- Mare meva!
Quantes coses saps fer!

Pere Saputo:

- I també sé tocar música.
Te'n recordes d' uns tunos que van tocar aquí aquell estiu?

Antònia:

- Sí!
Eren 5 estudiants de la tuna molt divertits.
Van estar 8 dies a Barbastre.

Un d' ells es pujava a les espatlles d' un company
i començava a dir un discurs molt graciós.

Pere Saputo:

- Doncs aquell estudiant de la tuna era jo.

Antònia:

- De veritat?

Pere Saputo:

- Si, Antònia.
Un dia que estàvem a Barbastre et vaig veure en el públic.
Vaig fer un discurs sobre dones que es diuen Petra,
que son ximples i **dòcils**.
I les dones que es diuen Antònia,
que són llestes i gracioses.

Las **persones dòcils** són
persones manejables
que no diuen la seva
opinió i compleixen
amb el que la gent els
diu.

Antònia:

- És veritat!
Ja me'n recordo.
Em vaig riure molt aquell dia.

Pere Saputo:

- Perquè vaig dir el discurs per a tu.
Et vaig mirar als ulls mentre ho deia.
Però no sabies qui era...

Antònia:

- No podia saber qui eres!
El noi jove que vaig conèixer a la font
era molt diferent a l' home vestit de tuno.
Era impossible reconèixer-te.

Per què no em vas dir qui eres en aquell moment?

Pere Saputo:

- No podia.
Era un estudiant de la tuna
i havia d' estar amb els meus companys,
tocant música i entretenint al públic.

En Pere i l' Antònia van seguir parlant de moltes coses.

Abans d' acabar la conversa,

En Pere li va preguntar a l' Antònia per la seva família.

Antònia:

- Hi ha poc que explicar de la meva família.
La meva mare va morir fa tres anys.
El meu pare va tenir problemes de salut,
però segueix treballant al camp.
L'ajuda el meu germà que té 18 anys.

Jo ajudo a la meva família cuidant de la casa.
Estic esperant a que es casi el meu germà.
Quan es casi, ell es quedarà amb aquesta casa
i jo tindrè que casar-me i anar-me amb el meu marit.

Fins que això passi,
jo estic aquí a casa cuidant del meu pare.

Pere Saputo:

- Ets molt bona persona.
És molt **honorable** el que facis.

Antònia:

- Moltes gràcies.
El meu pare estarà a punt d'arribar.
Són les 12 del matí ja...

En sentir l' hora, en Pere es va aixecar de la cadira d' un salt.
S' havia oblidat que tenia que anar a l' ermita
per a veure si li contractaven com a pintor de la capella.

Fer alguna cosa
honorable és fer alguna
cosa honrada que la
gent respecta i valora.

Pere Saputo:

- Antònia m' he d' anar.

Porto 3 hores parlant amb tu **molt a gust;**

però m' he d' anar.

M' ha agradat parlar amb tu.

Aquesta expressió vol dir que en Pere ha estat còmode amb l' Antònia.

Antònia:

- A mi també m' ha agradat tornar a veure 't.

**Encara que no t' hagi reconegut,
ja veus que no t' havia oblidat, eh?**

Tornarem a veure 'ns?

En aquesta frase, l' Antònia vol donar a entendre a què li continua agradant, encara que hagi passat molt de temps.

Pere Saputo:

- Es clar que sí Antònia.

Gràcies.

Fins ara.

En Pere va sortir de la casa

i es va dirigir a l' ermita del Puig.

Va parar en el camí per a menjar.

Es va recordar també de l' home penitent

que es va trobar fa anys per aquell camí.

Quan va acabar de menjar, va arribar fins a l' ermita.
A la porta estaven els encarregats de l' obra:
un **regidor**, un capellà i un cavaller.

Pere Saputo:

- Bon dia senyors.
Sou vosaltres els encarregats de les obres
de l' ermita de Nostra Senyora del Puig?

Regidor:

- Si.

Pere Saputo:

- Llavors sabreu si la capella es va a pintar.

Capella:

- Si, volem pintar la capella.
Estem buscant a un bon pintor.

Regidor:

- Estem buscant al millor pintor del món.
Un pintor famós de fora d' Espanya,
perquè a Espanya només hi ha **casca brotxes**.
Bé, excepte a Andalusia.
Allà sí que hi ha bons pintors.

El **regidor** d' una obra de construcció és l' encarregat de planificar i revisar el que es fa a una obra.

Casca brotxes és una expressió que s' utilitza per a insultar a un pintor. És el mateix dir "mal pintor".

Pere Saputo:

- Doncs jo soc pintor.
Però no soc famós i, per desgràcia, soc espanyol.
Encara he viatjat per Andalusia i sé com pinten allí.
Son bons pintors.

Jo podria pintar aquesta capella.
Quedaria bé i no us gastaríeu tants diners.

Cavaller:

- Res.
Treu-te aquella idea del cap.
Ja m' has escoltat:
volem pintors famosos estrangers.

No sé qui ets, però no ets el que busquem,
Així que ves-te 'n d' aquí.
Fes com si no ens haguessis vist a cap de nosaltres.

Pere Saputo:

- Molt bé.

**És veritat que aquí veig a tres homes,
però en realitat no els veig.**

Capellà:

- Com t' atreveixes a dir-nos això?
Ens estàs insultant.

Aquesta frase la diu en Pere provocant als tres homes de la porta de l' ermita. Amb aquesta frase, en Pere vol insultar als tres homes insinuant que no són homes importants per a ningú.

Pere Saputo:

- Jo no us insulto a ningú.
Només repeteixo el que m' ha dit el cavaller.

Aquí, a l' ermita del Puig,
no veig a cap home que valgui la pena.

Adéu.

En aquell moment en Pere els va donar l' esquena als tres homes
i se'n va anar de l' ermita del Puig.
Va caminar en direcció a les muntanyes
i no va passar per Barbastre.

Brauli Foz:

- Oh! Pobre Antònia,
que no va veure a en Pere Saputo una altra vegada.
Havia estat molt contenta pel matí
i ara passaria la tarda sola i trista, sense Pere.

Tot per culpa d' aquells tres estúpids homes
que no reconeixien a en Pere Saputo,
el gran pintor d' Almudèvar.

Però no et preocupis estimat lector,
que aquells tres homes ignorants
van tenir la seva lliçó.

Els veïns i veïnes de Barbastre

es van assabentar que els responsables de l'obra
havien tret i insultat al famós Pere Saputo.

En aquell moment, van anar a les seves cases a insultar-los
i llençar-los pedres.

Al cap de pocs dies van enviar una carta a en Pere Saputo.

A la carta es disculpaven per haver-lo insultat

i li demanaven que tornés a Barbastre

per a pintar la capella de l'ermita del Puig.

En Pere els va respondre el següent:

Pere Saputo (en una carta):

- **A Barbastre, ni el cel.**

No tornaré a aquella ciutat

mentre la governin **ximples, xatos i esquerrans**

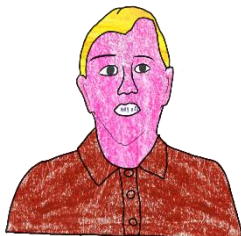
com els responsables de l'obra

de l'ermita de Nostra Senyora del Puig.

Aquesta expressió significa que no vol fer res a Barbastre. És una expressió semblant a dir: "A Barbastre, ni aigua".

Ximples, xatos i esquerrans són paraules que s'utilitzen per a insultar a altres persones. És semblant a dir idiotes.

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

L' ermita de Nostra Senyora del Puig

es troba a 5 quilòmetres de Barbastre.

L' any 1101 li va aparèixer la verge a un pastor de la zona que estava amb el seu ramat en una muntanya.

La mare de déu li va dir que tenia que construir una capella. Ara és un Santuari enorme que forma part del patrimoni cultural aragonès.

CAPÍTOL II

Els tesors de la cova a prop de Santa Eulàlia La Major

Brauli Foz:

- En Pere pensava cap a on podria anar mentre caminava per la muntanya.

Es va recordar del poble **Santa Eulàlia La Major.**

Era el poble d' una de les seves ties,
la germana gran de la seva mare.

La seva tia es deia Eugènia.

Quan era petit havia estat en aquell poble algun estiu.

L' Eugènia i la seva família estimaven molt a en Pere.

Els veïns i veïnes de Santa Eulàlia La Major
el respectaven i l' estimaven.

Moltes persones deien
que els hauria agradat
que en Pere hagués nascut allà,
en comptes d' Almudèvar.

A en Pere li agradava molt estar a Santa Eulàlia La Major.

És un poble de la Serra de Guara molt bonic,
tranquil i en calma.

Un lloc perfecte per a passejar per la natura,
llegir llibres, pintar quadres
i **donar llibertat a la imaginació.**

Allà podia ser poeta, pintor i filòsof.

Aquesta expressió significa pensar en el que sorgeixi a cada moment. La imaginació ens ajuda a fer coses noves i ser creatius.

En Pere solia anar a passejar pels matins.
Creuava rius, **barrancs** i **gorges**.
Veia pobles, torres de guaita i muralles.
Sempre portava un llibre i un llapis
i a vegades agafa una flauta o una escopeta.

En Pere solia pujar al capdamunt d' una muntanya
o alguna torre
i es passava molta estona **admirant** el paisatge.
Pensava en la **creació del món**
i com van aparèixer les belles muntanyes que veia.

Un dia, en Pere va caminar durant tres hores seguides.
Van decidir descansar secundant-se a una **penya**.
A l' estona, es va tombar al terra per a dormir una mica,
però, mirant cap a dalt,
va veure un forat al capdamunt de la penya
que va cridar la seva atenció.

El forat estava tapat per unes quantes herbes.
Va agafar diverses pedres
i amb elles va començar a treure les herbes
per a veure millor l' entrada del buit.

Al mirar pel forat
va veure que hi havia molta profunditat.
En Pere havia trobat una cova!
Tenia moltes ganes d' entrar i veure què trobava.

Un **barranc** és una zona de terra i pedres amb molta altura, a la que hi ha perill de esllavissades.

Una **gorja** és un camí estret i poc accessible, amb molts obstacles que fan difícil passar per allà.

Admirar és mirar alguna cosa que t' agrada

Aquesta expressió significa que en Pere es preguntava com s' ha creat la vida a l' univers i al planeta Terra.

Una **penya** és una roca gran.

Encara que el forat era petit, el cos d' en Pere hi cabia.

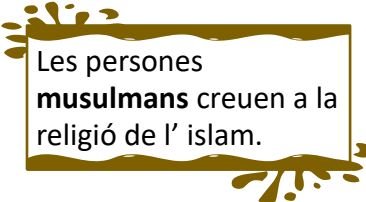
Primer va ficar les mans i el cap
i després va arrossegar el seu cos.
Avançava per l' entrada de la cova
i l' espai es feia més gran.

En Pere girava el cap cap a enrere cada estona.
Hi havia molt poca llum i veia amb dificultat.
Al terra a vegades notava sorra
i d' altres vegades notava pedres.

Va arribar un moment que en Pere caminava de peu.
La cova era molt gran i profunda.
No podia veure el final.

De cop i volta, mentre seguia caminant amb molt de compte,
en Pere va notar que havia trepitjat una cosa dura.
Es va ajupir i va buscar amb la mà.
Havia trepitjat un martell de ferro sense mànec.
en Pere es va alegrar de trobar-lo.
Això significava que alguna persona
havia estat abans a la cova.

Ja sabeu el que es diu d' Espanya:
hi ha moltes coves sense descobrir a les muntanyes
que van ser les cases dels **musulmans**.
Aquestes persones amagaven els seus tresors i riqueses
perquè els cristians els perseguien.

Les persones
musulmans creuen a la
religió de l' islam.

Es feia tard i en Pere tenia que tornar al poble.
Va tornar a deixar el martell al terra.
Pensava tornar al dia següent i seguir caminant
des d'on havia deixat el martell.
Va sortir de la cova i va tornar a Santa Eulàlia La Major.

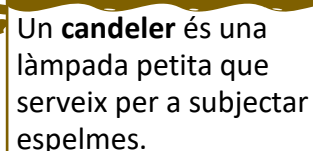
Al dia següent en Pere va matinar molt.
Va agafar diverses coses per a emportar-se a la cova:

- dos **candelers**,
- dues espelmes,
- una bossa gran,
- un ganivet
- i una escopeta.

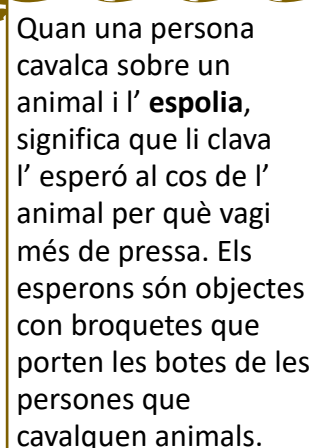
S' ho va guardar tot en una bossa i va pujar a una mula.

En Pere va anar per un altre camí més perillós.
Per allà arribava abans a la cova.
Tenia pressa per arribar i per això **espoliava** a la mula.
Va arribar a la cova en menys de dues hores.

En Pere va fer més gran el forat de l' entrada.
Després va ficar dintre el material que havia portat.
Va deixar a prop de l' entrada un candeler
amb una espelma encesa.
D' aquesta manera, veuria il·luminada l' entrada de la cova.
Això li ajudaria a tornar fins allà.

Un **candeler** és una làmpada petita que serveix per a subjectar espelmes.

Quan una persona cavalca sobre un animal i l' **espolia**, significa que li clava l' esperó al cos de l' animal per què vagi més de pressa. Els esperons són objectes con broquetes que porten les botes de les persones que cavalquen animals.

Després va encendre l' altra espelma.
La portava a la mà
per a veure mentre caminava per la cova.

Va arribar al lloc on havia deixat el martell.
Va continuar caminant i a l' estona va veure una gran sala buida.
Va avançar per un passadís que estava a la dreta.
Als pocs metres,
en Pere va ensopegar amb alguna cosa a terra.

Estava tot molt fosc.
Es va ajupir amb l' espelma cap el terra
i va veure alguna cosa que el va horroritzar: un cadàver!
en Pere es va espantar molt.

Amb cura, en Pere va apropar l' espelma al cadàver,
per a revisar-lo.
El cos era d' un home cap per avall.
Tenia la cara girada cap a un costat.
Els braços estaven estesos als costats.
Portava posada una camisa.

El cos semblava estar en bon estat,
excepte perquè era de color morat i negre.
Semblava que aquella persona estava dormint.

En Pere li va donar un copet amb el seu peu a la cama del cadàver.
Just en aquell moment la cama va desaparèixer.
S' havia convertit en pols.
Va deixar de tocar el cos de l' home mort.

En Pere va seguir caminant pel passadís.
Cada vegada es feia més gran.
Caminava a poc a poc i amb por.
Al cap d' una estona, va veure al terra un altre cadàver.

Aquest cop el cadàver era d' una dona.
El cos estava també en bon estat.
Una manta la cobria tota, menys la cara i el coll.
La dona portava arracades i un collaret amb una joia.
Brillaven amb la llum de l' espelma d' en Pere.

En Pere volia agafar les arracades i el collaret,
però estava **mort de por** i no s' atrevia.
Es va apartar del cos de la dona
i es va asseure al passadís.
Estava en mig dels dos cadàvers.
Mirava amb curiositat a un cos i a l' altre.

Pere Saputo:

- Què haurà passat aquí?
Per què van morir aquestes persones?
Com van morir aquí, en aquesta cova?

Aquesta expressió significa que en Pere tenia molta por i estava molt espantat.

Va passar una estona pensant mentre mirava els cadàvers.

A l'apropar-se al cadàver de l'home

va veure diversos objectes secundats en una paret i a terra.

Els objectes eren els següents:

- dos **alfanges**,
- dues espases,
- tres ganivets,
- una armadura,
- un **pedrenyal**,
- tres ampolles de vi buides,
- atuells,
- plats,
- tres culleres de plata,
- tres culleres de pal,
- carbó,
- ossos,
- roba, que al tocar-la es feia pols,
- un armari tancat amb un cademat
- i altres coses que no se sabia bé el que eren.

Un **alfange** és com un sabre, que és una espasa corba.

Un **pedrenyal** és una pedra que s'utilitza per a produir espurnes i fer foc.

Després de revisar tots els objectes,

en Pere estava més tranquil.

Va decidir seguir caminant pel el passadís fins el final.

Les parets eren de color negre.

Semblava que va haver-hi un incendi a la cova feia temps.

Al cap d'una estona, es **va topar** amb una paret.
en Pere va revisar **cada centímetre de la paret**.
Va trobar una petita pedra que es movia.
Va aconseguir treure-la i va veure una altre forat.
Va mirar a través del forat
i va veure el cel blau i les muntanyes de fora.

Topar-se significa trobar-se amb alguna cosa o amb algú.

Aquesta expressió significa mirar la paret amb detall.

Pel forat es ficava el vent
i feia corrent pel passadís.
En Pere va tornar a tancar el forat.
Tenia por que el vent apagués la llum de les espelmes
i no pogués tornar a l' entrada.

Va tornar cap els dos cadàvers i, mirant-los, va dir:

Pere Saputo:

- Aquest home crec que era un **bandoler**.
Amb totes aquestes armes i objectes és el més probable.
I la dona seria la seva parella o amant.

Sembla que va haver-hi un incendi a la cova
i **aquests dos pobres** van respirar molt fum tòxic.
Van haver de morir ofegats pel fum del foc.

Els **bandolers** eren persones que robaven als camins o llocs amb poca gent.

Aquesta expressió es refereix a les dues persones mortes. En Pere l' utilitza perquè li fa pena que morissin sols en una cova.

En aquell moment, en Pere semblava que parlava amb els cadàvers.

Pere Saputo:

- No sé qui sou, joves desgraciats.
Ni on vau néixer.
Ni on volíeu anar amb aquest tresor.

El que sí que sé,
és que el món no us troba a faltar.
Ningú us ha buscat.
Ningú us ha trobat.
Excepte jo!

Jo, en Pere Saputo, us he trobat.

Així que descanseu en pau
i no us enfadeu perquè agafi alguns dels vostres tresors.
A vosaltres ja no us faran falta.

Al final, **ha valgut la pena ficar-se a la cova.**

I després de dir això,
en Pere va anar directe a l' armari tancat amb un cademat.
Va agafar el seu ganivet
i va començar a colpejar el cademat amb el mànec.
Després d' un fort cop, la porta es va obrir
i van començar a caure monedes d' or i plata a terra.
Hi havia moltes monedes,
però també hi havia joies, collarets, arracades,
braçalets i altres coses valuoses.

En Pere diu això perquè surt de la cova amb tresors i riqueses que li venen bé.

En Pere va posar al terra tot el tresor per a veure 'l millor.

Les monedes eren antigues, de feia 150 anys.

Les joies estaven en molt bon estat.

Va aprofitar i va agafar les joies del cos de la dona.

A l' agafar el collaret i 3 anells que portava posats, el cap i una mà de la dona es van convertir en pols.

En Pere va ajuntar totes les joies al terra.

Va calcular que li podien donar 10 mil escuts.

Això eren molts diners!

En Pere va tornar a mirar els cadàvers i parlar:

Pere Saputo:

- Aquí hi ha moltes riqueses per a dos amants...

Qui sou?

D' on heu tret tantes riqueses?

Heu robat tot això o és vostre?

Després de parlar, un altra vegada el mateix: silenci.

En Pere se sentia molt sol a la cova amb els cadàvers.

Va començar a sentir por un altra vegada,

així que va decidir que era hora d' anar-se d' allà amb el tresor.

Però abans d' anar-se, en Pere va recollir diversos objectes de valor i els va ficar a l' armari.

Pere Saputo:

- Vaig a deixar aquests objectes de valor aquí. Així, quan una altra persona entri a la cova, podrà emportar-se la mateixa sorpresa que jo i podrà agafar unes poques riqueses.

En Pere va deixar diverses joies, armes i monedes. Tot allò tenia un valor de 350 escuts més o menys. Després, va agafar la seva bossa plena i se'n va anar de la cova.

Al sortir de la cova, en Pere es va tombar a terra. Va respirar alleujat per haver sortit amb vida. Després va començar a riure per sortir viu d' allà amb tantes riqueses. Va tornar a tapar el forat de l' entrada per a amagar que allà hi havia una cova. Va carregar els tresors a la mula, va pujar a l' animal i se'n va anar cap a Santa Eulàlia La Major.

De camí cap al poble amb la seva mula, en Pere pensava a ensenyar el tresor als veïns i veïnes del poble. Sabia que després d' ensenyar aquell tresor, la gent li preguntaria on l' havia trobat, per a anar a buscar-ne més.

En Pere no volia que la gent descobrís aquella cova, així que va decidir passar abans per una altra cova més famosa: la **cova de la Tova.**

Brauli Foz:

- Molta gent pensava que en aquella cova hi havia tresors. Encara hi ha gent que segueix creient això a dia d' avui. I això és gràcies a en Pere, estimat lector.

En Pere va deixar una arma, joies i algunes monedes a la cova per a dir-li a la gent que el tresor l' havia trobat allà, a la cova de La Tova.

D' aquesta manera, la gent aniria allà i, al trobar als tresors, tots els veïns i veïnes dels pobles propers creurien que en aquella cova hi havien riqueses.

En Pere va arribar a Santa Eulàlia La Major a les 9 de la nit. Va amagar quasi tot el tresor a la casa de la seva tia. Va ensenyar diverses armes i algunes monedes a la seva família i a la gent del poble.

Gent de Santa Eulàlia La Major:

- On has trobat tot això?!

Pere Saputo:

- A la cova de la Tova.

Gent de Santa Eulàlia La Major:

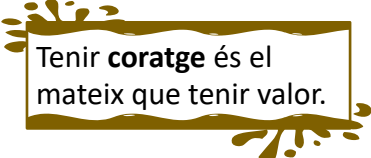
- Vine amb nosaltres
i digue'ns on les has trobat.

Si us plau, Pere!
Acompanya 'ns!

Pere Saputo:

- Ho sento estimats veïns i veïnes.
No aniré amb ningú a buscar tresors.

Millor que només vagin les persones valentes.
Perquè fa falta **coratge** per a entrar en aquella cova.

Tenir **coratge** és el
mateix que tenir valor.

Després d' aquestes paraules,
els veïns i veïnes es miraven callats.
En Pere els havia espantat amb les seves paraules...

Gent de Santa Eulàlia La Major:

- Què vols dir Pere?
Què significa que cal ser valent
i tenir coratge per anar a la cova?

Pere Saputo:

- Aquella cova està encantada
i dintre d' ella podeu veure coses increïbles.

Gent de Santa Eulàlia La Major:

- Quines coses?!

Explica-les Pere, si us plau!

Pere Saputo:

- Està bé.
Us les explicaré.

A la cova hi havia de tot!
Hi havia un llac negre d' aigua fosca
en què vivien gripaus i colobres.
Tenien colls de més d' un metre.
Em cridaven i em seguien per la riba del llac
sacsejant unes crestes
que els sortien del cap.

Una **bandada** d' ocells amb cares de persones
van aparèixer de cop i volta i em
va llençar a terra de l' espant.
Feien molt de soroll amb les ales i **bufaven**.

Vaig trobar una persona morta que semblava estar viva
i una persona viva que semblava estar morta.
També vaig veure a dues dones velles amb barba
que vestien amb mantes blanques.-
I a un home i una dona convertits en estàtues.
Ah! I vaig veure a diversos frares de **La Mercè**.

Una **bandada** és un grup d' aus o insectes.

Bufar es esbufegar aire per la boca amb força.

En Pere mirava la cara de la gent que l' escoltava
I veia que moltes persones tenien por.
Volia divertir-se una mica més,
així que va seguir inventant-se coses.

Pere Saputo:

- La persona que vagi a la cova que vagi amb compte!
Potser escolta sospirs i queixes que no entén,
però que li **congelen la sang a les venes.**

Igual escolta el so d' un exèrcit a la llunyania.

S' apropa fins aquell lloc i no veu res...

Però, de cop i volta, escolta una riallada a la seva espatlla
que l' espanta i **li deixa corregut.**

Millor callo ja, que no vull espantar-vos més.

Però, ara vull que respongueu a una pregunta:

Qui és el maco o maca de les que sou aquí,
que té coratge per anar a la cova?

Aquesta expressió vol dir que alguna cosa et fa molta por.

Aquesta expressió significa que el deixa atordit i desorientat.

La gent del poble tenia molta por.

Ningú es va atrevir a parlar després d' en Pere.

Els següents dies, només es parlava de la cova
i l' aventura d' en Pere Saputo.

La gent del poble va explicar la història en altres pobles.

I així, la cova de La Tova va guanyar molta fama

i la gent anava allà de visita buscant tresors i riqueses.

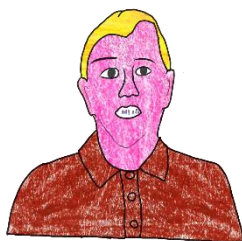
Brauli Foz:

- Molta gent segueix visitant la cova.
Són persones que es creuen valentes.
Fiquen les mans a l' entrada
i presumeixen de fer-se rics.
Però mai entren a la cova.
No recorren les seves profunditats...

I la gent que entra a la cova,
avança uns pocs passos i, al cap d' una estona,
es caguen de por.
Surten corrents d' allà a tota velocitat
deixant els tresors
en el mateix lloc on els va posar en Pere.

Aquesta expressió és el mateix que tenir molta por o que alguna cosa t' espanta molt.

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

Santalària La Major és un poble que també s'anomena Santa Eulàlia la Major. És un poble de la província d'Osca.

La **cova de La Tova** es troba a prop del pantà de Vadiello d'Osca.

L'**ordre de la Mercè** era un grup de persones religioses que es va crear l'any 1218.

CAPÍTOL 12

En Pere Saputo ajuda a una vídua

Brauli Foz:

- Quan dic que en Pere Saputo és un gran home, ho dic perquè és veritat. Va ser tan important en la seva època que va aconseguir canviar costums antics i absurds.

Fa temps estava mal vist veure a una dona soltera parlant en públic amb un home. Recordo a una vella **rondinaire** en un poble, que es queixava d' això amb altres persones.

Vella rondinaire:

- Ahir vaig veure a una mossa parlant amb un mosso al carrer!
A plena llum del dia!
Davant dels pares de la mossa i de diversos veïns i veïnes!
Tothom mirava a la mossa i el mosso i ningú els cridaven l' atenció.

Quina poca vergonya!

Valga 'm Déu!

En el meu temps això no passava!

Una persona **rondinaire** és una persona que protesta, s' enfada moltes vegades i sense motius.

Aquesta expressió significa que ha vist a les dues persones parlar quan era de dia.

Aquestes expressions s' utilitzen quan algú s' escandalitza per coses que fa una altra persona i li sembla que no són decents.

Brauli Foz:

- En el temps d' aquella vella,
els nois tenien que amagar-se per a veure a les noies.
Quedaven a les nits en corrals o soterranis.

Els nois tenien que superar diverses proves:
saltar tanques, pujar a teulats o ficar-se per finestres.
I les noies tenien que sortir dels seus llits en silenci,
descalces i mal pentinades.

Vella rondinaire envejosa!
Donava puntades a terra i estrenyia les dents
mentre es queixava de coses
que no feien mal a ningú.

Segur que aquesta vella va sofrir molt gràcies a en Pere.
Perquè, cada vegada que en Pere anava a un poble,
totes les dones volien conèixer-lo
i parlar de prop amb ell.
Totes les dones!
Dones joves, grans, casades i solteres.

Quan en Pere passejava pels carrers,
les dones que el veien des de les seves cases
baixaven corrents a la porta per a saludar-lo.
Algunes paraven a en Pere per a parlar amb ell.
Altres posaven qualsevol excusa per anar a veure 'l a casa seva.

És normal que les dones fessin tot això.

En Pere era tan maco...!

Tenia uns ulls tan bonics...!

Parlava tan bé...!

Al final, en Pere va aconseguir canviar aquell antic costum.

Primer ho va fer a Almudèvar i Santa Eulàlia La Major.

Però després va passar en més pobles d' Aragó.

Ara és normal veure parlar a nois i noies al carrer.

Gràcies a Déu!

Bé, gràcies a en Pere Saputo.

En aquesta expressió Brauli Foz agraeix a en Pere que hagi canviat un costum tan antiquat.

Ara, estimat lector,

t' explicaré la història d' una d' aquelles dones

que va conèixer a en Pere a Santa Eulàlia La Major.

Una història divertida que segur t' agradarà.

Un dia, en Pere estava amb la seva tia Eugènia a casa i, de cop i volta, algú va trucar a la porta.

L' Eugènia va obrir la porta i va veure a una dona.

Era Gertrudis, una dona que s' havia quedat vídua fa poc temps.

En allò que l' Eugènia va obrir la porta,

Gertrudis la va saludar, plorant i tirant-se a terra.

Gertrudis:

- Ai, Eugènia!
Vinc a parlar amb en Pere Saputo.
Si us plau, necessito consell i ajuda.

L' Eugènia va deixar passar a Gertrudis a l' interior de la casa.
Les dues dones van anar al saló,
on estava en Pere.

Gertrudis tenia els ulls plorosos,
ulleres i el cabell despentinat.
Caminava **encorbada**, sospirava tota l' estona
i, quan acabava de plorar, es mocava el nas.

Gertrudis:

- Ai gràcies per atendre 'm Pere!
Vinc aquí per a **desfogar-me**
i per què m' ajudis a descansar.

Em passo tot el dia plorant.
Va plorar al matí, a la tarda i a la nit.
No aconseguixo dormir!
I si dormo alguna **estoneta**, em desperto ràpid
perquè tinc malsons...

Al dir això, Gertrudis va començar a plorar una altra vegada.
Tenia la cara plena de llàgrimes i mocs.

Una persona està **encorbada** quan té una postura corporal doblegada.

Desfogar es expressar el que una persona sent, bo o dolent.

Estoneta és el mateix que estona. A l' Aragó és costum afegir el diminutiu ico en algunes paraules.

Es va netejar la cara, es va mocar el nas

**i va donar un sospir tan gran i sonor
que semblava que se l' havien reventat els budells
i se li escapava l' ànima per la boca.**

Aquesta frase vol dir que el sospir de Gertrudis va ser exagerat i amb molt volum.

Després es va asseure a la cantonada de la seva cadira i va mirar avergonyida a en Pere amb els ulls plorosos. Gertrudis estava esperant una resposta que li ajudaria en la seva situació.

A en Pere li feia molta pena veure a Gertrudis trista.

En Pere era molt **compassiu** amb tothom, sobre tot, amb les dones.

Després de pensar una estona, li va dir:

Una **persona compassiva** sent empatia per les altres persones i compren el seu sofriment.

Pere Saputo:

- Gertrudis, el millor remei per al teu dolor és el temps.

El temps ho guareix tot.

Però també hi ha altres remeis que et puguin ajudar.

Fa dos mesos que...

Aquesta expressió és un refrany que vol dir que hi ha alguns problemes emocionals que es resolen amb el pas del temps.

En aquell moment Gertrudis va interrompre a en Pere.

Gertrudis:

- ¡ 11 dies!

Pere Saputo:

- Entesos, entesos... fa dos mesos i 11 dies que va morir el teu marit.
No vaig a parlar més d' aquesta desgràcia.
Has vingut per què et doni consell
i et digui què pots fer per a estar millor.

Gertrudis:

- Sí, si us plau...

En Pere va estar fent moltes preguntes a Gertrudis:

- Amb qui vivia ara?
- Què li agradava fer en el seu temps lliure?
- Què menjava i bevia?
- Quants fills tenia?
- I moltes altres.

Gertrudis responia a totes, plorant i sospirant.

Després de tenir tota la informació,
en Pere va començar a donar-li consells.

Pere Saputo:

- El primer que has de fer és canviar de minyona.
Ara tens dos homes per a cuidar del camp
i una minyona jove a casa.
La minyona no et cau bé, veritat?

Gertrudis:

- Doncs no.
No em cau molt bé.
És una noia jove que només pensa en ximpleries.

Pere Saputo:

- **Ja deia jo...**
Cerca 't a una dona gran amb **judici**.

El segon que has que fer
és triar hores per a plorar.
No et pots passar tot el dia plorant!
Per ara, ploraràs dues hores al dia.
Una hora al matí i una altra hora a la tarda.

Després de plorar, has de resar
un **pater noster**, un **rèquiem** i un **au maria**.
I quan acabis de resar tot això,
has que netejar-te, pentinar-te i arreglar-te.
Aquest és el meu tercer consell:
endreçar-te tots els dies
com quan són dies de festa.

I després de fer tot això mira 't al mirall.
Entens el que et dic, Gertrudis?

Aquesta frase s' utilitza
per a expressar que un
té raó en alguna cosa.

Una **persona amb judici**
és una persona que
distingeix les coses
bones de les coses
dolentes.

Els **pater noster**,
rèquiem i **aus maries**
són oracions que les
persones cristianes
utilitzen per a mostrar
la seva fe a Déu.

Gertrudis:

- Si Pere, ho entenc.
Però no sé per què em miraré al mirall...
Em veuré lletja, sola i horrible...

Pere Saputo:

- Per això és tan important que et miris al mirall.
Des de d' avui mateix!
Així veuràs el mal que li estàs fent al teu cos,
sense cuidar-te, ni endreçar-te, ni arreglar-te...

Gertrudis, et conec des de fa molts anys.
De jove eres la noia més maca de tot el poble.
I quan et vas casar seguies sent la més maca.
Mai et vaig dir res perquè respecto molt el matrimoni.

Però ara que ets vídua, i si tu vols,
m' agradaria poder anar a casa teva a veure 't alguns dies.
Què et sembla, bella Gertrudis?

En aquell moment, Gertrudis va pegar un petit bot a la cadira,
es va posar una mica acolorida i va obrir molt els ulls.

Gertrudis:

- Vine a casa meva sempre que vulguis, Pere.

Pere Saputo:

- Molt bé Gertrudis.

Llavors aniré a veure 't algun dia.

Però, espero que quan et vagi a veure 't a casa,
et trobi endreçada i arreglada,
com t' he dit.

Gertrudis:

- Això no sé si ho podré fer...

I després de dir això, Gertrudis va sospirar

i va recolzar l' espatlla al respatller de la cadira.

Semblava que estigués molt cansada de cop i volta.

Pere Saputo:

- Es clar que podràs fer-ho Gertrudis!

Encara ets jove.

No arribes a els 40 anys.

Gertrudis:

- És veritat, tinc 32 anys.

Pere Saputo:

- **Ho veus?!**

Ets molt jove encara per estar tot el dia plorant,

sense cuidar la teva salut i sense netejar-te el teu cos.

Oblida aquesta desgràcia i recupera la alegria.

Aquesta expressió és una pregunta que no espera una resposta de ningú i s' utilitza per a demostrar que una persona té raó en el que diu o fa.

Gertrudis:

- Puc intentar-ho...

Pere Saputo:

- Espera, encara no he acabat.
Et donaré el quart i últim consell:
has de seguir una **dieta**.

Demà envia a un dels teus criats a Osca
i que et porti **api, raves** i mostassa.

Tots els dies, després de menjar i de sopar,
has de prendre api amb amanida de postres.
Per a berenar menja raves amb sal.
I la mostassa l' utilitzes
per a **adobar** la carn del dinar.

Imagino que saps fer tot això, veritat?

Gertrudis estava incòmoda a l' escoltar la pregunta.
Semblava que en Pere **insinuava**
que Gertrudis no sabia cuinar.
Gertrudis va decidir no fer cas a la insinuació
i va respondre amb bona educació.

Gertrudis:

- Aquella dieta sembla més útil per a una mossa sense la regla
que per a una dona que s' acaba de quedar vídua...

Fer **dieta** és controlar quants aliments menges i de quins tipus. Les dietes serveixen per a millorar la teva salut.

L' **api** i els **raves** són hortalisses; és a dir, són plantes que es poden cuinar i menjar.

Adobar és untar un producte o substància a la carn para conservar-la o menjar-la.

En Pere fa aquesta pregunta amb la intenció de donar a entendre que Gertrudis no sap preparar el menjar que li ha dit.

Insinuar és dir alguna cosa sense que quedi molt clar.

Pere Saputo:

- La dieta és bona per a als dos casos.
Amb aquesta dieta faràs molt pipí.
I, t' asseguro Gertrudis, que la teva pena i dolor
s' aniran amb l' orina quan facis pipí.

Fes cas del que et dic o no milloraràs
i tampoc podré anar a veure 't a casa...

A l' escoltar això, Gertrudis es va remoure a la seva cadira.

Pere Saputo:

- Bé, et resumeixo el que has de fer:
 - Plores primer una hora,
 - després reses una miqueta,
 - li dones a la pinta,
acompanyada de molt mirall
 - i segueixes la dieta que t' he dit.

En dos dies passaré a la tarda a casa teva
a veure com estàs.

Si no funciona el que t' he dit, parlem una altra vegada
i pensem en una altra manera de ajudar-te.

Però ja veuràs com els meus remeis i consells funcionaran.

Només has de fer tot **rigorosament**.

I, a partir d' avui, si vols,
podem ser amics i veure 'ns algun dia.

Rigorosament és una expressió que significa fer alguna cosa de manera molt estricta i rigorosa.

Gertrudis:

- Sí, sí, sí.
Per descomptat.
Quan vulguis...

Brauli Foz:

- Oh, què savi era en Pere Saputo!
Gertrudis, la vídua ploranera de Santa Eulàlia La Major,
va sortir de casa de l' Eugènia amb un somriure a la cara.

Gertrudis va fer tot el que li va dir en Pere.

Al cap de dos dies, en Pere va anar a veure-la a casa seva

i es va trobar amb una Gertrudis nova.

La dona estava molt neta,
parlava molt sense plorar, ni sospirar

i tenia una **brillantor en els seus ulls.**

Uns ulls que miraven a en Pere d' una altra manera...

La casa també estava molt neta:

ben escombrada, els mobles lluents i tot endreçat.

Ja no estava el **tuf** a cementeri de fa uns dies

i olorava a **farigola i espígol.**

Gertrudis:

- Aquests remeis i consells són una meravella!
Em sento molt millor.
Ploro menys d' una hora completa, Pere.

Aquesta expressió significa que Gertrudis, després de fer tot el que li havia dit en Pere, estava molt millor i més canviada en el seu aspecte.

Aquesta frase vol dir que Gertrudis havia recuperat la seva alegria.

Aquesta frase vol dir que Gertrudis volia a en Pere cada vegada més i s' estava enamorant.

Tuf significa olor desagradable.

La **farigola** i l' **espígol** són plantes que oloren molt bé.

Pere Saputo:

- Què bé!

M'alegro molt Gertrudis.

A partir de demà,

ploraràs només 15 minuts cada dia al matí.

En Pere va seguir visitant a Gertrudis

i canviant els remeis.

Quatre dies després de la primera visita,

en Pere li va dir a Gertrudis que només podia plorar els diumenges.

Als 8 dies, en Pere va veure a Gertrudis totalment recuperada.

La dona estava alegre i contenta.

Besava a els seus dos fills amb molt amor:

un nen de cinc anys i una nena de tres anys.

Aquell dia, Gertrudis li va confessar alguna cosa a en Pere

que li donava una mica de vergonya.

Gertrudis:

- Ai, Pere.

Estic molt contenta de haver-te conegut.

M'has ajudat molt.

Em sento afortunada de haver-me quedat vídua...

Perquè gràcies a això, t'he conegut millor.

I en aquell moment, Gertrudis va començar a plorar d'alegria.

Des d'aquell dia, la gent de Santa Eulàlia La Major i altres pobles visitava a en Pere per a demanar-li consells i ajuda.

Venien dels següents pobles:

- Lanaja,
- Polinyino,
- Berbegal,
- Alquèssar,
- Jaca,
- Biescas,
- Estadella,
- Sant Esteve de la Llitera,
- pobles de la vall de Nocito,
- i pobles de la vall de Sarrablo.

I un dia, va arribar el **síndic** d' Almudèvar fins a la casa de l' Eugènia.

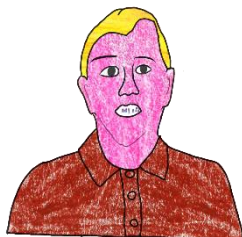
El **síndic** era un representant de l' ajuntament en els pobles.

Síndic d' Almudèvar:

- Pere, et necessitem a Almudèvar.
És molt important.

En aquell moment, en Pere va fer el seu equipatge i s' en va anar a servir al seu poble.

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

Lanaja, Polinyino, Berbegal, Alquèssar, Jaca,
Biescas, Estadella, Sant Esteve de la Llitera,
pobles de la vall de Nocito
i pobles de la vall de Sarrablo són pobles
de la província d' Osca.

CAPÍTOL 13

L' aventura d' en Pere Saputo i les tres figues

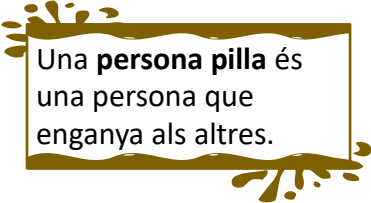
Brauli Foz:

- Oh! Quantes classes de lladres hi ha en el mon!
Hi ha lladres amb roba de **pillets** i altres amb elegant roba de vestit.
Uns roben a casa, còmodes i segurs i altres roben al carrer, en el camp, en els camins i fins i tot en els palaus!
Allà és on més lladres hi ha...

Però de tots els tipus de lladres que existeixen, els pitjors són els escriptors.
Escriptors que presumeixen ser persones honrades i després roben històries i expliquen mentides a tothom.

T' he d' advertir, estimat lector, que la història que llegiràs en aquest capítol l' ha escrit diferent un **escriptor estranger**.
Aquell escriptor s' ha inventat un personatge que li roba el protagonisme al gran Pere Saputo en aquesta aventura que us explicaré.

A Almudèvar, a prop de l' Ermita de la Mare de Déu de la Corona, hi havia una figuera que mai donava fruits.
Però aquell any, quan en Pere estava a Santa Eulàlia La Major, la gent d' Almudèvar va veure tres figues a la figuera.
Eren tres figues maques i rodones.

Una **persona pilla** és una persona que enganya als altres.

Els veïns i veïnes d' Almudèvar creien que eren fruits especials i màgics. L' alcalde i diversos homes importants d' Almudèvar, van decidir enviar les tres figues al rei d' Espanya. Volien demostrar al rei que eren homes **lleials**.

Alcalde d' Almudèvar:

- Anem a comprar una cistella per a emportar les figues. Vull que la cistella la fabriqui el millor **cisteller** d' Osca.

La cistella ha de tenir tres buits diferents.

Un buit per a cada figa.

I vull que sigui una cistella **esponjosa**, perquè les figues no s' espatllin durant el viatge.

Després de dir això en veu alta, l' alcalde va mirar a en Pere, que havia arribat a Almudèvar feia una estona.

Pere Saputo:

- Tu, Pere Saputo, portaràs la cistella al rei. Ja coneixes Madrid i el palau real.

Ets una persona important.

A tu et faran cas.

Vaig a escriure una carta perquè la llegeixi el rei.

La **lleialtat** és ser fidel a algú al que es respecta.

El **cisteller** és la persona que fa i ven cistells.

Alguna cosa **esponjosa** és alguna cosa suau sobre els quals es secunden altres objectes o persones.

Tothom va aplaudir aquell idea.

L' alcalde li va donar diners a Pere para pel viatge.

En Pere va preparar el seu equipatge

i va marxar d' Almudèvar per a anar a Madrid, una altra vegada.

Durant el camí, en Pere parlava només en veu alta.

Pere Saputo:

- **Apa, que aquests veïns i veïnes meves...**

M' envien a Madrid per a donar-li tres figues al rei...

Arribo al palau reial, em presento i després...
què faig?

Què li dic als cortesans i les cortesanes del rei?

Hola, bona tarda.

Soc en Pere Saputo i vull veure al rei.

Vinc d' Almudèvar i li porto tres figues...

Es riuran de mi i del meu poble!

He de pensar en fer o dir alguna cosa
perquè em prenguin de debò a mi i al meu poble.

En Pere es va passar quatre dies fent el mateix:
caminar i pensar.

Al final se li va ocórrer un pla.

En Pere diu aquesta frase perquè creu que els seus veïns i veïnes han fet una ximpleria: enviar tres figues al rei com si fos un regal màgic.

En Pere va recordar a la gent del palau reial:
gent que només feia bromes i explicava acudits.
Era difícil que respectessin a en Pere
portant tres figues des d' Almudèvar.
Així que va decidir fer riure a els cortesans i al rei.
I així aconseguiria que el respectessin.

Aquell dia va arribar a Alcalà d' Henares.
Mirant la cistella amb les figues, va dir:

Pere Saputo:

- Bé, pel que tinc pensat fer,
el mateix son tres figues que dues figues.

I després de dir això,
en Pere es va menjar una figa i va seguir el seu camí.

Va arribar a la **Venda de l' Esperit Sant**
i va tornar a mirar la cistella de les figues.

Pere Saputo:

- I, bé, el mateix és una figa que dues figues.

I al dir això, es va menjar una altra figa.

Al final, en Pere va arribar al **parc del Bon Retir**
i va veure que s' apropava al palau reial.
Com tenia molt ben pensat el seu pla,
va caminar cap al palau sabent que tot aniria bé.

Dos guàrdies del palau que estaven a la porta.
Van parar a en Pere amb la mà i un d'ells va dir:

Guàrdia del Palau Reial:

- Alto!
Qui ets i què vols?

Pere Saputo:

- Soc un veí d'Almudèvar.
Porto un regal per a **Sa Majestat el Rei.**

Guàrdia del Palau Reial:

- Un regal?

Aquesta expressió s'utilitza com a mostra de respecte i grandesa. S'utilitza per a parlar de persones de la reialesa.

En Pere va veure a diversos cortesans a l'altre costat de la porta.
Estaven escoltant a en Pere i el guàrdia.
En Pere va aprofitar per a parlar més alt i cridar encara més la seva atenció.

Pere Saputo:

- Un regal molt especial!
La cosa més meravellosa que veureu!

El guàrdia va deixar passar a en Pere al palau.
Els cortesans i cortesanes se li van tirar al damunt.
Volien saber què era aquell regal tan meravellós.

Cortesans i cortesanes:

- Ensenya 'ns el regal!
Digues-nos que portes aquí!

Pere Saputo:

- Primer ho ha de veure Sa Majestat el Rei.
Després ho veureu vosaltres.

Ara deixeu-me passar que tinc pressa.
Vinc des de lluny i no tinc molta paciència.

Però els cortesans i cortesanes volien divertir-se
i seguien insistint a en Pere per a saber què portava al rei.

Pere Saputo:

- A veure, **arnes**, deixeu-me en pau.
No em molesteu que, com m' empenyi,
vaig corrent cap a Sa Majestat el Rei,
li agafo l' espasa reial
i us mano per ànimes de lloguer,
perquè us quedareu sense ànima.

Cortesà:

- Oh!
Ho heu sentit?
Quin boig tan divertit!
Sembles un **bufó**.
Et portarem amb Sa Majestat el Rei.
Segur que li fas riure.

En aquesta ocasió,
arnes no és un insecte.
En Pere utilitza aquesta
paraula per a insultar a
els cortesans i les
cortesanes. Vol dir que
són com unes bestioles
pesades.

En Pere amenaça a els
cortesans i les
cortesanes amb matar-
los amb l' espasa del rei
si no el deixen tranquil.

Un **bufó** és el mateix
que un pallaso que fa
riure a la gent.

En Pere va entrar a la sala on estava el rei.
Anava acompanyat del grup de cortesans i cortesanes.

Pere Saputo:

- **El meu rei.**
Porto un regal per a tu.

En aquesta carta que et dono,
llegiràs què és el que et porto
i d' on vinc.

En Pere li va donar la carta al rei.
El rei va llegir el contingut de la carta i va dir:

Sa Majestat el Rei:

- Véns d' Almudèvar.
I em portes tres figues eh?

Pere Saputo:

- Així és, el meu rei.
Estan en aquesta cistella.

En Pere li va donar la cistella al rei,
que la va agafar amb cura.
El rei va obrir la cistella i només va veure una figa.
Sorprès, va preguntar a en Pere:

Sa Majestat el Rei:

- Aquí només hi ha una figa.

Aquesta forma de
presentar-se s' utilitza
per a demostrar
respecte i lleialtat al rei.

Pere Saputo:

- Doncs una figa hi ha, llavors.

Sa Majestat el Rei:

- Però a la carta diu que hi ha tres figues.

Pere Saputo:

- Doncs tres figues hi ha, llavors.

Sa Majestat el Rei:

- A veure...

La carta diu que em portes tres figues
i a la cistella només hi ha un!

Pere Saputo:

- Ah, es clar, clar.

És veritat.

Això és perquè en el camí fins aquí
jo m' he menjat les dues figues que falten.

Sa Majestat el Rei:

- Te les has menjat!
Però com has fet això?!

Pere Saputo:

- Doncs molt fàcil, el meu rei.
Ho he fet així...

I mentre en Pere deia l' última frase
es va apropar a la cistella que tenia el rei a les mans
i va agafar l' última figa per a ficar-se-la a la boca.

Els cortesans i les cortesanes al principi es va quedar callats.
Però, a els pocs segons,
tots es van començar a riure.
Els havia agradat molt la broma
que li havia fet al rei.
En Pere sabia que tots s' anaven a riure.

El rei, que s' havia quedat molt sorprès,
també va començar a riure al cap de poca estona.
Va felicitar a en Pere Saputo per la broma i li va dir:

Sa Majestat el Rei:

- Ha estat una broma molt divertida.
Per cert, com et dius?

Pere Saputo:

- Em dic Pere Saputo.

Sa Majestat el Rei:

- Doncs bé.
Pere, queda 't diversos dies aquí en el palau reial.
No surtis sense que t' ho digui jo
i demana el que vulguis a qui vulguis.

Sa Majestat el Rei:

- Ja m' heu escoltat, cortesans i cortesanes!
Teniu que atendre bé a aquest home tan graciós.
Tot el que necessiti, li ho doneu.

La gent del palau creia que en Pere era un bufó perquè feia bromes, acudits i entretenia a tots. Però moltes persones també es van adonar que en Pere era molt intel·ligent i sabia moltes coses.

Les dames de palau l' estimaven molt.
Es reien i jugaven amb ell.

I en Pere treia tot el partit que podia, que no era poc.

Algunes dames van conèixer més a en Pere i van veure que era més savi del que semblava. Aquelles dones l' estimaven encara més i tenien converses amb ell sobre altres homes i dones del palau.

El rei també se'n va adonar que en Pere era molt savi. Un dia, va convidar a en Pere a menjar amb ell. Hi havia preparada una taula molt llarga amb molt menjar i beguda.

Aquesta expressió significa que en Pere feia felices a les dames de palau i elles li ho agraïen amb favors.

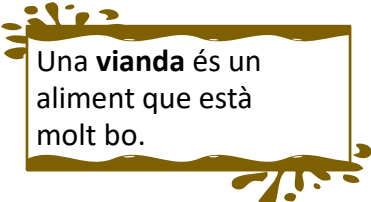
Sa Majestat el Rei:

- Mira quina taula Pere.

Tot el menjar és de diferents parts d' Espanya.

No hi ha cap aliment de fora del país.

Creus que hi haurà algun altre rei en el món
amb tantes **viandes** del seu país a sobre de la taula?

Una **vianda** és un
aliment que està
molt bo.

Pere Saputo:

- Crec que no, el meu rei.

Espanya és el regne amb més aliments del món.

Tenim molts tipus d' aliments
i de molt bona qualitat.

I, encara la taula està plena de bons aliments,
falten alguns que jo sí que tinc quan vull
i són també viandes.

Fins i tot més rics que alguns que veig aquí.

Sa Majestat el Rei:

- Ah sí?

Quines viandes falten a la meva taula?

Pere Saputo:

- Moltes.

I totes són de la meva terra: Aragó.

Per exemple, el meu rei no menja pa d' Andorra i d' Osca.

A què no?

Sa Majestat el Rei:

- No.

Pere Saputo:

- Doncs jo sí.
I tampoc menges carner dels Monegres.

Sa Majestat el Rei:

- No.

Pere Saputo:

- Doncs jo sí.

El rei d' Espanya ha tastat les truites
dels rius Cinca i Troncet?

Sa Majestat el Rei:

- Doncs no, la veritat.

Pere Saputo:

- Doncs jo sí.
I suposo que tampoc hauràs tastat els naps de Mainar.

Sa Majestat el Rei:

- No.

Pere Saputo:

- I el card i l' escarola d' Alcanyís?

Sa Majestat el Rei:

- No ho sé, la veritat...

Pere Saputo:

- Jo sí.

Són molt sanes i estan molt gustoses.

Com tantes altres coses de la meva terra:

- el formatge de Torxó,
- l'oli de Forns,
- el raïm de Ràfals,
- les cireres de Montsó i la Torre del Compte,
- les figues de Maella,
- les granades de Fraga,
- les olives negres i curades de la **Terra Baixa**
- i fins i tot l'aigua del riu Gállego o del riu Cinca.

Sa Majestat el Rei:

- Com està l'aigua d'aquells rius?

Pere Saputo:

- És aigua estupenda per a beure.
És aigua molt neta, clara i suau.

Les persones la beuen del riu amb les seves mans
i ningú pateix malalties després de beure-se-la.

Sa Majestat el Rei:

- **Vaja, vaja...**

Tot això està molt bé Pere,
però no has anomenat cap bon vi.

Aquesta és una expressió de sorpresa que s' utilitza quan algú et sorprèn.

Pedro Saputo:

- Tens raó.

A Aragó hi ha vins molt bons,
però els d' Andalusia són els millors.

Encara així, la gent d' Aragó
també fem bon vi.

La pròxima vegada et portaré vi
del camp de Carinyena.

Ja veuràs quin vi tan bo!

Sa Majestat el Rei:

- **Bé, m' alegra que el meu regne d' Aragó
sigui un paradís de la terra pel seu menjar.**

Alguns aliments que deies ja els havia sentit.

Fins i tot alguns els he menjat aquí, a la meva taula.

Son aliments molt gustosos i bons,
però crec que has exagerat una mica.

El rei mostra respecte per Aragó i el seu bon menjar, però pensa que en Pere ha exagerat una mica.

Pere Saputo:

- No he exagerat, el meu rei.

T' asseguro que a Aragó hi ha molta qualitat.

Els aragonesos i les aragoneses cultiven la terra,
cuiden els animals i treballen els aliments
amb molt d' esforç i amor.

A Aragón volem ser els millors

i servir tan bé com sigui possible a la nostra terra
i al nostre rei!

En Pere va dir l' última frase molt seriós i amb fermesa.

El rei estava molt content amb el que escoltava.

Cada vegada confiava més amb en Pere.

Ho apreciava tant que el convidava al seu despatx
per demanar-li consells sobre **assumptes del regne.**

Passaven els dies i en Pere veia la vida en el palau reial.

Tothom volia aprofitar-se del rei.

Sobretot els ministres, consellers

i alguns cortesans.

Sempre deien mentides.

En Pere veia que els pitjors enemics del país

estaven dintre del palau reial,

enganyant i mentint al rei.

Volia expulsar a tots d' allà,

però estava sol i no tenia ganes de baralles.

Els assumptes del regne
tenien a veure amb
política, territoris o
negocis amb altres
països.

Així que, un dia, cansat d' estar a palau,
va parlar amb el rei:

Pere Saputo:

- El meu rei.
M' agradaria tornar a Aragó, si et sembla bé.

Fa un any li vaig prometre a la Mare de Déu del Pilar
que tornaria a Saragossa.

Dintre d' unes setmanes són les **festes del Pilar**.

Sa Majestat el Rei:

- Oh! Quina llàstima.
Has estat un bon home, Pere.

Per descomptat que pots anar a la teva terra.
Tinc enveja dels aragonesos i les aragoneses
per tenir tan a prop a nostra senyora la Mare de Déu del Pilar.

Vés-te'n quan vulguis,
però avisa 'm amb temps.
Vull que t' emporti 's unes cartes meves
al capità general i **virrei** d' Aragó.

Pere Saputo:

- El meu rei, m' agradaria anar-me demà mateix.
No necessito quedar-me més temps aquí.

El **virrei** és la persona que governa un lloc concret en nom del rei. Per exemple, el virrei d' Aragó, governa en el territori aragonès en nom del rei.

Sa Majestat el Rei:

- Està bé.
Vés-te'n demà quan vulguis.
Escriuré avui aquestes cartes.

Sempre que vulguis tornar per aquí,
seràs benvingut.
Qualsevol cosa que necessitis,
demana-me-la i té la donaré.

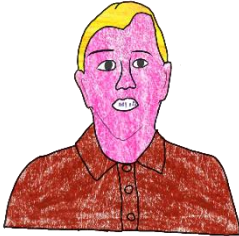
En Pere va agrair les paraules del rei
i va **besar la seva mà.**

Es va acomiadar d' alguns amics i amigues
que havia fet en el palau reial.

Va agafar el seu equipatge, les cartes del rei
i va sortir del palau reial, en direcció a Saragossa.

El besamans és una forma de saludar a una persona. Com el seu nom indica, la salutació consisteix en besar el dors de la mà. Era una salutació que s' utilitzava en cerimònies de la reialesa.

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

Hans Jakob Christoph Von Grimmelshausen

va ser un escriptor que va nasqué a Alemanya l' any 1621 i va morir l' any 1676.

Va ser un escriptor molt important i va escriure la novel·la picaresca "Simplicius Simplicissimus".

En aquesta obra explica una història semblant a la d' aquest capítol, però amb ulls de vaca molt gustosos, en lloc de figues.

La **Venda de l' Esperit Sant** era un lloc molt conegut a Madrid, perquè hi havia berenadors pels ciutadans i les ciutadanes.

És un lloc que està molt a prop de la plaça de bous de "Les Vendes".

El **parc del Bon Retir** o parc del Retir eren els jardins del palau reial fa anys.

Avui en dia és un parc molt gran en el centre de Madrid que té edificis, escultures, fonts, plantes, arbres i llacs que es poden visitar.

La **Terra Baixa** és com s' anomenava al Baix Aragó, que és una zona de la comunitat autònoma d' Aragó en la que hi ha diverses comarques: Baix Aragó, Baix Martí, Andorra-Serra d' Arcs, Baix Aragó-Casp, Matarranya i Ribera baixa de l' Ebre i altres pobles.

Les **festes del Pilar** són a l' octubre. El 12 d' octubre de cada any es celebra el dia de la Hispanitat i de la Mare de Déu del Pilar. És la patrona d' Espanya a la religió cristiana.

CAPÍTOL 14

En Pere a les festes del Pilar

Brauli Foz:

- En Pere Saputo va estar 4 dies de viatge.
Aquells dies va escriure una carta
Als seus veïns i veïnes d' Almudèvar.
A la carta posava el següent:

Pere Saputo (en una carta):

- Estimats veïns i veïnes.
Al rei li ha agradat molt el regal de les tres figues.
Us demano si us plau, que, ara com ara,
no digueu res a ningú.
Quan torni a Almudèvar us ho explicaré tot.

Al cinquè dia va arribar a Saragossa
i va reservar una habitació gran en una fonda.
Aquell mateix dia va escriure una carta a la seva mare.

Pere Saputo (en una altra carta):

- Estimada mare.
Estic a Saragossa
i vull que vinguis aquí amb mi.
Vull ensenyar-te la capital d' Aragó
i que vegis a Nostra Senyora del Pilar.

La mare d' en Pere va rebre la carta en pocs dies.
Es va alegrar molt de llegir-la.
Aquell mateix dia va anar a parlar amb Rosa,
la filla de la padrina d' en Pere.

Mare d' en Pere Saputo:

- Rosa!

En Pere m' ha escrit una carta.

Diu que està a Saragossa.

Em convida per a veure la capital aragonesa

i a Nostra Senyora del Pilar.

Vols venir amb mi?

Rosa:

- És clar que sí!

Al cap de dos dies, la mare i Rosa
estaven a Saragossa amb en Pere.

Havien arribat una setmana abans de las festes del Pilar.

Va aprofitar per a veure la ciutat, els seus monuments,
edificis i llocs interessants.

Un dia, en Pere va anar a visitar al virrei de Saragossa.

Sabia que vivia a prop de la plaça de bous,
en un carrer pel centre de la ciutat.

Va trucar a la porta de la casa
que era molt gran i elegant.

El virrei va obrir la porta.

En Pere li va entregar la carta del rei.

El virrei la va agafar i la va llegir a poc a poc.

Les últimes línies de la carta les va llegir en veu alta,
davant d' en Pere.

Virrei de Saragossa (llegint el final de la carta del rei):

- Tracta bé al missatger d' aquesta carta.
Es diu Pere Saputo,
és un home bo i savi.

Després de llegir la carta, el virrei la va tancar i, mirant a en Pere als ulls, li va dir:

Virrei de Saragossa:

- Moltes gràcies por portar-me aquesta carta.
Sembla que ets una persona important per a Sa Majestat el Rei,
així que m' agradaria convidar-te a menjar avui i veure 't tots els dies que estiguis a Saragossa.
M' agradaria parlar amb tu de diversos assumptes.

En Pere va acceptar la proposta del virrei.

La seva mare estava molt contenta en veure al seu fill Pere menjant i parlant amb persones tan importants.

Es va passava moltes hores a la Catedral de Nostra Senyora del Pilar, donant les gràcies a la Verge per tenir un fill famós.

A Rosa i a en Pere els costava treure a la seva mare de la catedral, estava tot el dia resant a la Mare de Déu.

El dia que van començar les festes del Pilar,
el virrei va convidar a en Pere i la seva família a casa seva
per a veure les **corregudes de bous.**

Podien veure la festa

des del balcó de la casa del virrei.

En Pere, la seva mare i Rosa s' ho van passar molt bé aquell dia.

Quan va acabar la correguda de bous,

en Pere i la seva família es van preparar per a marxar.

Però, just abans de sortir de la casa del virrei,

un missatger li va entregar una carta a en Pere.

Missatger:

- Bona tarda cavaller.

Aquesta carta crec que és per a tu.

Me l' ha donat una dona

que t' ha vist des de la plaça de bous.

En Pere es va apartar una mica de la seva mare i de Rosa.

Va obrir la carta i la va llegir quan estava sol.

Pere Saputo (llegint la carta):

- Demà a la tarda vine al carrer Senyor Joan d' Aragó.

T' esperaré en una casa

amb la porta de color verd.

En Pere estava confós, no entenia nada...

Al llegir el nombre de la persona que signava la carta va començar a posar-se molt nerviós i a espantar-se.

Pere Saputo (llegint la signatura de la carta):

- La trista sor Mercè del convent
que t' havia conegut amb el nom de Gemeneta.

En Pere va sentir el fred glaçador de la mort en el seu interior.

En aquell moment es va disculpar davant de la seva mare i Rosa i els va dir que tenia que anar a la fonda on estaven allotjats.

Va guardar la carta i va marxar d' allà caminant ràpid.

De camí, en Pere es preguntava moltes coses.

Pere Saputo:

- Però això què es?
És un somni o és veritat?
Sor Mercè està fora del convent!
La sensible i dolça sor Mercè...
Fa tants anys que no la veig!
- Per què estarà fora del convent?
Com m' ha reconegut?
Ha canviat molt des de l' última vegada que ens vam veure...

Aquesta frase significa que en Pere estava molt espantat.

Pere Saputo:

- I què vol de mi?

Ai Déu...

**Bé, estic preparat perquè em castigui
o em faci xantatge per a no dir res
de la meva època en el convent.**

En Pere caminava ràpid pels carrers.

Donava moltes voltes sense sentit.

Estava molt nerviós.

Mai havia estat tan preocupat com aquella vegada.

Al final, va arribar a la fonda i va esperar a la seva mare i a Rosa.

Quan van arribar, en Pere es va mostrar relaxat i segur com sempre.

Va dissimular i va amagar els seus nervis per a no preocupar a la seva família.

Quina mala nit va passar en Pere!

No podia dormir pels nervis.

Donant voltes en el llit d' un costat a l' altre.

Imaginava a sor Mercè assenyalant i culpant a en Pere per a cometre un pecat mortal.

Suava i tremolava tota l' estona.

Quan es va fer de dia, es va llevar el primer.

Va anar al bany i es va mirar al mirall.

Es veia amb ulleres, despentinat i vell.

Semblava que era altra persona.

En Pere té por de que Sor Mercè li recordi que en el convent es va fer passar per una dona i això era un pecat i un delicte.

Fer xantatge és amenaçar a algú amb la intenció de fer-li mal o obligar a fer-li alguna cosa.

Aquesta frase significa que caminava sense saber cap a on anar.

Aquell dia por el matí va ser horrible per a en Pere.

Seguia molt nerviós i preocupat:

el cor li batejava accelerat i amb força,

les cames li tremolaven,

la roba li atabalava, la seva espasa li pesava molt

i sentia tota l' estona que volia fugir d' allà.

Però, per fi, va arribar l' hora.

Va sortir sol al carrer on li deia la carta.

Va trobar la porta verda de la casa i va trucar amb la mà.

La porta estava oberta.

En Pere va passar dins i va pujar unes escales que hi havia.

Va arribar al replà del primer pis.

Hi havia dues portes que estaven tancades.

Va seguir pujant fins el segon pis.

Allà, va veure unes altres dos portes tancades,

però, de sobte, una de les portes es va obrir sola.

En Pere va ser directe a aquella porta.

La va obrir i va arribar a una sala gran.

Estava tota la sala a les fosques

per culpa d' unes cortines de **domàs**

que tapaven la llum del sol.

En Pere trepitjava el sòl cada vegada amb més força.

Estava ansiós per veure a sor Mercè.

El **domàs** és un teixit fet de moltes sedes de colors.

Al final de la sala, a la llunyania, va veure a una dona.
Era una dona alta i anava bé vestida, amb roba elegant.
Estava molt lluny i no veia bé la seva cara.
En Pere es va acostar a la dona per a veure-la millor,
però, en aquell moment,
la dona va obrir una altra porta que tenia a prop
i se'n va anar a una nova sala.

En Pere volia seguir a la misteriosa dona,
però, just en aquell moment,
va escoltar uns passos darrere de ell.
Es va girar cap endarrere i va veure a una altra dona.
També vestia amb roba elegant.
En Pere tampoc reconeixia la seva cara.

En Pere no sabia que fer.
Tenia que saludar a les dones?
O era millor callar-se...?
Seguia confós.
Va decidir seguir a la primera dona que havia vist.

Va creuar la porta per la qual s' havia anat la primera dona.
Havia entrat en un dormitori amb dos llits.
La primera dona havia arribat fins a una finestra.
En Pere es va quedar enmig de la sala
i, en aquell moment, la segona dona va aparèixer.
Es va quedar a la porta de la sala.

En Pere estava rodejat.

A la finestra estava la primera dona,
a la porta de la sala estava la segona dona
i enmig de les dues, estava ell.

En Pere no sabia com anava a acabar aquesta situació.

Hi havia dues dones a la sala!

Ell creia que havia quedat només amb sor Mercè.

D' aquelles dues dones, qui era la monja?

En Pere mirava a una dona primer i després a l' altra.

Així van passar diversos segons, en silenci i quiets.

Al cap d'una estona, les dues dones van començar a caminar cap a en Pere.

Ell es va apartar del centre de la sala.

Caminava cap enrere,

sense deixar de mirar a les dues dones.

Les dones estaven juntes a 6 passos d' en Pere.

Ell no podia retrocedir més:

davant estaven les dues dones

i darrer tenia els dos llits.

Estava atrapat.

Les dones es van quedar mirant a en Pere,
que seguia sense veure'ls bé la cara.

Una d' elles va donar un pas al davant

i va parlar amb una veu greu i en alt:

Dona misteriosa:

- **Heu vingut al terror,
ben enganyat per Déu.
No un cor, sinó dos,
necessiteu cavaller.**

Aquestes frases volen dir que en Pere ha arribat a aquella casa per a estar amb dues persones que l' estimen.

En Pere es va quedar sorprès.

Coneixia aquelles frases.

Eren d' un poema que havia après feia temps.

Estava espantat, però va decidir ser valent

i va contestar a la dona amb les frases que segueixen.

Pere Saputo:

- **Si d' amor és el terror,
un em basta, per Déu.
Bé pot servir a dos,
si s' ofereix un cavaller.**

En Pere respon a la dona amb la continuació d' aquest poema. Vol dir que pot correspondre l' amor de les dues persones que l' estimen.

En dir això, tots es van quedar en silenci.

Uns segons després,

la dona que havia parlat es va apropar una mica més a en Pere

i amb la seva veu natural, aguda i amb entusiasme, li va dir:

Dona misteriosa:

- Ah, cec!
No saps qui som encara?

I abans que en Pere pogués respondre a la pregunta, les dues dones van anar corrents a abraçar-lo. En Pere estava molt confós, però les va abraçar igual. Encara seguia pensant en sor Mercè...

Van acabar de abraçar-se i les dones van mirar a en Pere. Llavors va veure millor les cares de les dones i en aquell moment les va reconèixer. Eren Pauleta i Joaneta! Les dues novícies amants del convent de monges.

Pere Saputo:

- **Filles meves!**
Però què feu aquí?
On m' heu vist?

Pauleta:

- Et vam veure en el balcó de la casa del virrei. Estàvem veient la correguda de bous i, mirant cap amunt, et vam reconèixer.

Vam decidir fer-te una broma: vam escriure una carta en nom de sor Mercè per a després donar-te aquesta sorpresa.

Joaneta i Pauleta es reien amb en Pere. Estaven molt felices de veure al seu primer amor. Cadascuna va agafar una mà d' en Pere i es van asseure a parlar al llit.

Aquesta expressió l' utilitza en Pere per a mostrar la seva sorpresa al veure a les seves dues amigues. Pauleta i Joaneta no son filles d' en Pere.

Pauleta:

- Hem vingut a les festes del Pilar amb les nostres famílies.
Ens allotgem en aquesta casa.
Els hem dit als nostres marits
que necessitàvem quedar-nos a casa les dues.
Així podíem veure 't a soles.

Joaneta:

- És veritat.
Qualsevol excusa de dones és bona
perquè els nostres marits ens deixin en pau...

Pere Saputo:

- Marits?
Llavors us heu casat, veritat?

Pauleta:

- Sí, Gemeneta.
Les dues ens vam casar fa temps.
De fet, jo tinc un nen de dos anys.

Joaneta:

- Jo tenia una nena d' un any...
Però... va morir fa tres mesos.

Pere Saputo:

- Oh! Em sap greu Joaneta...

Joaneta:

- Gràcies Gemeneta.

Joaneta i Pauleta li van explicar a en Pere com eren les seves vides.

Van estar molta estona parlant.

Pere Saputo:

- Llavors, esteu contentes amb les vostres vides ara?

Joaneta:

- Joestic bé i malament.

Molt contenta amb la meva casa gran i luxosa i amb el meu marit el senyor Jaume, que és un **bonàs**.

Fins i tot amb el meu sogre, don Alfons López de Lúsera, que és molt amable i intel·ligent.

Però la meva sogra...

Amb la meva sogra molt malament.

Té molt mal caràcter i, a vegades,

sembla que tinc tres sogres en lloc d'una.

Tots van esclatar a riure en aquell moment.

Després va parlar Pauleta.

Una persona **bonassa** és una bona persona que fa el bé a les altres persones.

Aquesta frase és una exageració. Joaneta vol dir que la seva sogra, a vegades, té molt mal caràcter.

Pauleta:

- Jo estic molt bé.
La meva família és rica i no es fica amb ningú.
El meu sogre és una mica superb,
però es bona persona.

Joaneta:

- Escolta, escolta, ja hem parlat molt nosaltres.
Ara et toca a tu, Gemeneta.
Et recordo que, l'última vegada que ens vam veure,
ens vas dir que ens diries el teu nom de veritat
quan estiguéssim casades.

Ja estem casades les dues!

Així que **compleix la teva paraula.**

Pere Saputo:

- Està bé.
Tens raó.
Vaig a complir la meva paraula
i us vaig a dir qui soc.

Heu escolat parlar d' en Pere Saputo?

Quan van escoltar aquest nom es van quedar callades.

Van obrir molt els ulls i la boca.

Es miraven entre elles i després a en Pere,

i així ho van repetir diverses vegades.

Aquesta expressió s' utilitza quan algú ha promès fer alguna cosa en el moment en que ocorri algun fet concret.

Al final Joaneta va cridar d' alegria
i va parlar la primera.

Joaneta:

- Aaahhh!
- Tu!
- Pere Saputo!

Primer Gemeneta, la novícia del convent.
Després l' estudiant de la tuna.
Després el cavaller ric.
Ara l' home que ve del palau reial...

Tu!
Pere Saputo!
Estava clar que eres tu...
Ara entenc el llest que ets.

Ens vas enganyar a totes en el convent eh?
Et vas fer passar per una monja novícia
que ens va enamorar a totes des que et vam veure.
Al final ens vam creure la teva mentida.
Com podíem creure que eres una dona
que t' estaves convertint en un home?

I mira, gràcies a tu, ara estem fora del convent.
Gràcies al gran Pere Saputo tenim una bona vida,
fora d' aquella presó per a dones.

Pauleta:

- **Bé, i també gràcies a tu, Pere, hem viscut molt bons moments. No t'oblidis d'això Joaneta...**

Joaneta:

- Sí, sí.
Es clar que m'en recordo Pauleta.
Bons moments...
Altres persones els diuen pecats,
però ens perdonaran veritat?

Qui podia resistir-se a les teves paraules, Pere Saputo?
Qui podia resistir-se al teu humor quan eres jove?
Qui podia resistir-se a la teva bellesa?

**Bé, millor dit,
qui es pot resistir ara a la teva bellesa?**

I mentre Joaneta parlava s'acostava a en Pere.
En Pere li va agafar de les mans i li va dir:

Pere Saputo:

- Però, estàs boja Joaneta?
Crec que és millor que canviem de tema...

Però en Pere no va poder acabar de parlar.
En aquell moment va parlar Pauleta,
que estava igual d'emocionada que Joaneta.

Aquest comentari vol dir que les dues dones van gaudir d'entremaliadures quan eren més joves. Algunes de caràcter sexual.

Joaneta vol dir que li agrada en Pere Saputo encara. Parla de la bellesa d'en Pere en el passat, però rectifica i parla de la bellesa d'en Pere ara.

Pauleta:

- Canviar de tema?

Impossible!

Pere Saputo és el nostre primer amant!

I quin amant!

Joaneta: tu i jo hem estat cegues aquests anys.

Mira que hem escoltat històries d' en Pere Saputo

i resulta que ja el coneixíem.

Com no ens vam adonar?!

Ai Pere!

Quantes torres hauran caigut als teus peus?

Quantes fortaleses s' hauran rendit davant teu?

Quantes dones ploraran al saber que estàs aquí,

amb nosaltres a soles una altra vegada?

Però això ara és igual!

Ets nostre i de ningú més!

Ets nostre, encara que sigui un **crim** reconèixer-ho!

Pere Saputo:

- Prou, prou!

Ja n'hi ha prou.

Canviarem de tema de conversa, si us plau.

En aquestes frases, Pauleta insinua que en Pere Saputo ha tingut moltes relacions amoroses amb altres dones.

Un **crim** és un delictes o alguna cosa dolenta que s' ha fet.

En Pere veia molt **excitades** a les seves amigues les novícies.
No volia tenir relacions sexuals amb elles
perquè ara estaven casades.
Per això, va canviar de tema de conversa
i van seguir parlant fins a les 9 de la nit
d' altres coses.

Una persona **excitada**
és una persona molt
emocionada. En aquest
cas es refereix a
excitació sexual, és a dir
que les novícies volen
tenir relacions sexuals
amb en Pere.

Pere Saputo:

- Estimades amigues, crec que tenim que acabar.
Ja és molt tard i tinc que tornar amb la meva família.

M' ha agradat molt parlar amb vosaltres,
però no puc tornar a veure-us així: a soles.
Us prometo que, algun dia,
tornaré a passar pels vostres pobles.

Les dues amigues es van posar tristes a l' escoltar a en Pere,
però entenien el que deia.
Es van acomiadar amb una forta abraçada.

Quan van acabar les festes del Pilar,
Joaneta i Pauleta van tornar amb les seves famílies
als seus pobles.
En Pere, la seva mare i Rosa van decidir descansar 4 dies més
abans de tornar a Almudèvar.

A l' arribar a Almudèvar, tothom va aplaudir a en Pere.
Els seus veïns i veïnes estaven molt orgullosos d' ell.
Un veí que havia estat en el palau reial
era molt important per a Almudèvar.

El dia després del seu viatge des de Saragossa,
en Pere es va reunir amb les persones importants del poble.
Estava l' alcalde, el capellà, el justícia

**i dos gentils homes que es creien cavallers
només per portar espasa i muntar a cavall.**

Aquest comentari
pretén insultar a la gent
que es creu
millor que els altres
només per tenir
riqueses i poder.

Pere Saputo:

- Bon dia estimats veïns.
Us he reunit perquè vull dir-vos alguna cosa important
sobre la meva reunió amb el rei.

Alcalde:

- Està bé Pere.
Explica 'ns com va anar la reunió amb Sa Majestat el Rei.
Tal com ens vas dir en la teva carta,
no li hem dit res a ningú...

Pere Saputo:

- **Encara sort...**
La reunió amb el rei va anar molt bé.
Però va anar bé perquè jo vaig ser astut:
vaig fer gràcia a la gent ximple del palau
i el rei va descobrir que era una persona sàvia.

Aquesta expressió se
sol utilitzar quan vols
mostrar alleujament.

Alcalde d' Almudèvar:

- Perfecte!
Sabíem que eres la millor persona
per a portar les figues.

En aquell moment, la resta de persones assistents
van aplaudir el comentari de l' alcalde.

Pere Saputo:

- No, no, no.
No ho enteneu.
Portar unes figues al palau reial era ridícul.

Vaig haver de pensar un pla perquè em respectessin.
A mi i al meu poble, Almudèvar!

Al final ha sortit tot bé
i he aconseguit que el Rei
reconegui Aragó com una gran terra.
Però això no ha sigut per les figues.

Alcalde d' Almudèvar:

- Oh, vaja.
Creiem que aquelles figues eren especials, Pere.

Pere Saputo:

- Pot ser que les figues fossin especials,
però era una ximpleria enviar-les al palau reial.

En aquell moment, totes les persones van baixar el cap.

Sentien una mica de vergonya.

En Pere, com no volia ofendre als seus veïns,
va tornar a parlar amb una veu més suau.

Pere Saputo:

- Bé, ja està tot fet.

Al final, com he dit, ha sortit tot bé.

El que vull és que no parleu molt d' aquest tema.

Vull evitar que altres pobles es riguin d' Almudèvar
i de la seva gent.

Alcalde d' Almudèvar:

- Però hi ha gent d' altres pobles
que saben que vam enviar un regal al rei.
Què els diem a aquestes persones?

Pere Saputo:

- Els podeu dir que la idea del regal va ser meua:
d' en Pere Saputo.
La gent em coneix i no diran res dolent de mi.
Així tampoc parlaran malament d' Almudèvar.
Esteu d' acord?

Tots van aplaudir la proposta d' en Pere.

Brauli Foz:

- Com pots veure, estimat lector,
en Pere Saputo queia bé a tothom:
A la gent rica i amb poder, com el virrei,
i la gent pobre i **sense món**,
com els seus veïns i veïnes d' Almudèvar.

Quan van acabar la reunió,
van començar a portar menjar i beguda.
Van deixar entrar a més veïns i veïnes del poble.
En Pere se sentia molt a gust amb tots ells.
Parlava amb uns i altres de les seves aventures
i tots estaven molt feliços.

En Pere estava tranquil després de la reunió.
Creia que els seus veïns anaven a deixar de fer ximpleries
que no eren bones per a la fama d' Almudèvar.
Però, després de parlar amb el justícia,
va descobrir que s' equivocava...

Justícia:

- Bé Pere,
ja t' han explicat això de la **demanda** contra el sol?

Pere Saputo:

- **Com?**

Aquesta expressió s' utilitza per a nomenar a persones sense recursos, ni diners que no poden permetre's viatjar o conèixer altres cultures i llocs.

Una **demanda** és demanar a la justícia que se faci alguna cosa. Quan algú demanda a altra persona, és perquè li exigeix alguna cosa.

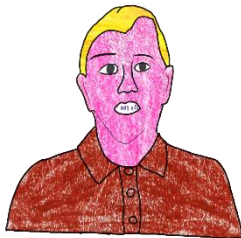
Aquesta expressió s' utilitza per a demostrar sorpresa i confusió.

Brauli Foz:

- Ai, quina gent la d' Almudèvar!
Pobre del nostre Pere Saputo.
Els seus veïns i veïnes sempre li donaven disgustos...

Però aquesta història de la demanda contra el sol
t' ho explicaré millor en el següent capítol.

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

La **correguda de bous** és una festa en la que una persona que s' anomena torero es baralla contra un bou brau.

CAPÍTOL 15

La demanda contra el sol

Brauli Foz:

- Estimad lector, et demano una cosa:
no llegeixis aquest últim capítol.
Fes el que vulguis...
No puc evitar que el llegeixis.
Però si el llegeixes, després evita dir:

tòfona, tòfona...

Quan vaig escriure aquest llibre
no volia incloure aquest capítol.
No volia fer-ho
perquè explica alguna impossible de creure.
Aquest capítol és un conte,
però sembla un acudit dolent...
És una ximpleria!

I no vull que els meus lectors
es riguin d' aquest llibre
o pensin que he escrit mentides.

Això li trauria valor al meu llibre!

Però, al final, ho he escrit.
I és que jo no tinc la culpa
d' escriure un conte tradicional: **el plet al sol.**
O la demanda contra el sol.

Aquesta expressió vol dir el mateix que mentida o engany. S' utilitza quan no et creus alguna cosa que has escoltat.

Brauli Foz no vol que la gent parli malament d' aquest llibre quan llegeixin el capítol. Ell creu que és un llibre molt bo i té por que aquest capítol no sigui tan bo com altres que ha escrit.

Brauli Foz:

- Algunes persones diuen que aquest conte és una història que van viure a Loarre. Encara que també m' han dit que és un conte de Galícia i d' Andalusia.

Bé, és igual d' on vingui aquest conte en realitat.

Jo t' ho explicaré amb la gent d' Almudèvar.

A partir d' aquí, estimat lector, és responsabilitat teva seguir llegint.

Jo ja t' he avisat...

En Pere estava sorprès del que li va dir el Justícia.

Es va girar per a mirar als seus veïns i veïnes i va dir:

Pere Saputo:

- Heu posat una demanda contra el sol?!

Alcalde d' Almudèvar:

- Si, Pere.
Se'ns havia oblidat dir-t 'ho.

Quan estaves en la cort i després a Saragossa, vam posar una demanda contra el sol.

Pere Saputo:

- De debò?
Heu demandat al sol?

Veí d' Almudèvar 1:

- Això és!
Hem demandat al sol
perquè estem cansats d' ell.
Sempre ens crema la cara.

Anem de camí a Osca i ens crema la cara.
Tornem a Almudèvar i ens crema la cara.
Ja n' hi ha prou!

Veïna d' Almudèvar:

- Si. És veritat.
El sol ha deixat cecs a dos veïns nostres:
Simac Pérez i Calist Espuendes.
El sol els cremava els ulls tots els dies,
a poc a poc.
I ara mira 'ls: Ja no poden veure!

Volem evitar que això sigui així.
Ara estan cecs ells dos.
Però demà puc ser jo,
o tu, o tu...

Mentre deia això, la veïna que parlava anava assenyalant a altres veïns i veïnes.

Veí d' Almudèvar 1:

- Per això hem demandat al sol.
Pere, ara que estàs a Almudèvar,
pots ajudar-nos
a guanyar el judici contra el sol.
Ets molt llest i segur que saps com guanyar.

Hem contractat un advocat
i li hem pagat molts diners.
L' altre dia vaig vendre una de les meves ovelles
per a aconseguir els diners.
Imagina 't quants diners hem pagat!

Pere Saputo:

- Però, us esteu escoltant?
Us heu tornat tots bojós?
Què diran els altres pobles
quan s' assabentin del què heu fet?

De sobte, va aparèixer un altre veí
per a respondre a en Pere.
Estava molt enfadat.

Semblava un bàrbar que el volia matar.

Aquesta expressió s' utilitza per a dir que algú és molt brut. Els bàrbars eren els pobles que estaven fora de l' imperi romà fa molts anys.

Veí d' Almudèvar 2:

- Que els altres pobles diguin el que vulguin!
Prefereixo ser un ximple amb ulls que pot viure,
que un **curt de vista** que no serveixi per a res.

**Si tant t' importa el que diguin altres pobles
pots anar-te allà amb ells, senyor Pere.**

**Des que has tornat del palau reial
ja no ets el mateix.**

El veí va seguir parlant enfadat.

L' ambient s' anava escalfant a poc a poc.

En Pere va decidir calmar a la gent.

Va aixecar la mà per a parlar

i quan totes les persones es van callar,

en Pere va dir:

Pere Saputo:

- Està bé!
Us ajudaré en la demanda contra el sol.
Només necessito saber a quin advocat heu contractat.
Us asseguro que anem a guanyar el judici!

Gent de Almudèvar:

- Bé, bé!
Visca en Pere Saputo!

Tothom aplaudia i cridava d' alegria.

L' alcalde li va dir a en Pere el nom de l' advocat.

Una **persona curta de vista** és una persona amb dificultats per a veure. És una paraula que se sol utilitzar-se per a insultar. El terme correcte és persona amb dificultats de visió.

El veí pretén humiliar a en Pere davant de tots els seus veïns i veïnes.

Aquesta expressió significa que hi havia moltes persones tibants i la conversa podia acabar en una discussió o en una baralla.

Quan es va acabar el menjar i la beguda tothom van anar a les seves cases.

En Pere va anar a parlar amb l' advocat que vivia en un poble a prop d' Almudèvar.

Pere Saputo:

- Bona tarda.

T' han contractat els veïns i veïnes d' Almudèvar per a demandar al sol per cremar-los la cara?

Advocat:

Si.

Això és.

Els va dir que era un disbarat.

Vaig insistir diverses vegades...

Però a la gent d' Almudèvar els era igual.

Volien demandar al sol.

Després els vaig dir que un judici d' aquest tipus era car.

Vaig intentar espantar-los dient-los

que anirien a pagar molts diners,

però em van dir que havien aconseguit tots els diners ja.

I era veritat, em van portar molts diners.

Ja no sabia què fer...

Així que vaig acceptar el cas per a demandar al sol.

En Pere va comprovar que l' advocat era un bon professional.

L' advocat no volia **estafar** a la gent d' Almudèvar.

Van estar una estona més parlant i rient-se del disbarat.

Estafar és enganyar a algú amb l' objectiu d' aconseguir diners o altres coses.

En Pere va estar 3 dies més pel poble de l' advocat. Necessitava pensar en un pla per a evitar, una altra vegada, que la gent d' Almudèvar fes una ximpleria i altres pobles es riguessin d' ells.

Al quart dia va parlar amb l' advocat.

Pere Saputo:

- Aquests dies he estat pensant i et vull proposar una cosa: vull ser l' advocat dels meus veïns en el judici contra el sol.

Jo m' encarrego de parlar amb la gent d' Almudèvar. Els diners que t' han donat ens els repartim entre els dos i no hi haurà cap judici que celebrar.

Què et sembla?

Advocat:

- Em sembla bé.

Així em trec això del damunt...

Després de la conversa,
en Pere va tornar a Almudèvar.
Va reunir a tots els seus veïns i veïnes
i els va dir:

Pere Saputo:

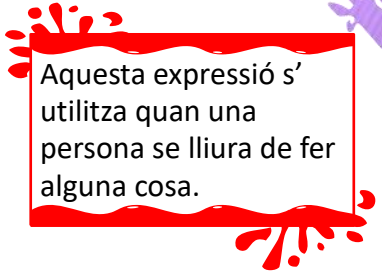
- Estimada gent d' Almudèvar.
Hem guanyat el judici contra el sol!
Ja no us quedareu cecs, ni cegues!

La gent, a l' escoltar a en Pere, va començar a celebrar-ho.
Totes les persones cridaven d' alegria.

Pere Saputo:

- D' acord, d' acord.
Espereu que us expliqui com hem guanyat
i després ho celebrem.

El primer que vaig fer
és llegir la demanda que vau posar.
Després vaig llegir la contestació que va escriure
l' advocat del sol.

Aquesta expressió s'
utilitza quan una
persona se lliura de fer
alguna cosa.

Pere Saputo:

- Llavors, vaig decidir parlar amb el jutge.

Li vaig dir que el sol ens té **tírria**
des de fa molt de temps.

Es un sol tossut, capgròs i dolent.

Apunta els seus raigs en la nostra cara
i ens deixa cecs!

El jutge m' escoltava molt atent.

Al final el vaig convèncer.

I en el judici va donar la raó

a la gent d' Almudèvar.

De fet, tinc una còpia de la **sentència** final.

Voleu que us la llegeixi?

Gent d' Almudèvar:

- Si, si!
Llegeix la sentència!

Pere Saputo:

- Està bé.
Us la llegiré.

En Pere va desplegar un paper que portava enrotllat.

En el paper no hi havia res escrit.

En Pere es va inventar tot el text.

feia veure que llegia...

Quan una persona té **tírria** d' una altra persona, significa que no li cau bé i li té mania.

Una **sentència** és la decisió que pren una jutgessa o un jutge en un judici. És una decisió que cal complir de manera obligatòria.

Pere Saputo (mentre aparentava llegir una sentència)

- **A la ciutat d' Osca, a 7 de novembre
de l' any no sé quants...**

**Jo, el jutge d' aquest judici
que signa aquesta sentència,
que a més soc alcalde, corregidor, tribunal
i jutge de milers de demandes de la terra
i d' altres planetes de l' univers...**

**En la demanda d' Almudèvar contra el sol d' Espanya,
veient les proves i documents
que cada part m' ha entregat...**

**Declaro, en justícia, llei, consciència, raó
i en nom i veu de la catòlica majestat del rei:
que la gent d' Almudèvar
té raó en la seva demanda.**

**Una demanda que no és una ximpleria,
perquè el sol porta anys cremant la cara
a la pobre gent d' aquest poble tan important.
Podrien haver denunciat al sol abans
i no ho han fet.
Han aguantat anys i anys
de cremades a la cara...**

**Així que no s' atreveixi el sol a cremar a més persones
quan vagin a Osca o tornin a Almudèvar...**

En Pere està rient-se de tota la gent que l' escolta. Diu moltes coses amb l' objectiu de ridiculitzar al seu poble. Cap veí, ni veïna, s' adona d' aquesta burla d' en Pere i creuen que totes les paraules d' en Pere són veritat.

En sentir això, la gent d' Almudèvar
no va poder aguantar més
i van començar tots a cridar i aplaudir d' alegria.
Llençaven els seus barrets a l' aire per l' emoció
i cridaven:

Gent d' Almudèvar:

- Visca Almudèvar!

Visca en Pere Saputo!

Pere Saputo:

- D' acord, d' acord...
Encara no he acabat.
Falta una bona notícia que haig de donar-vos.

Com heu guanyat el judici,
el sol ha pagat més de mil lliures jaqueses.

En Pere va ensenyar els diners
que s' havia repartit amb l' advocat.
Aquells diners, en realitat, era de la gent d' Almudèvar
que havien pagat a l' advocat
per al judici contra el sol.
Un judici que, en realitat, no s' havia celebrat.
En Pere volia utilitzar aquells diners per a millorar el seu poble.

Pere Saputo:

- Ara teniu diners per al que vulgueu.
Jo us recomano gastar-lo en millorar Almudèvar.
Per exemple, podeu fer un pou d' aigua per a...

En aquell moment el va interrompre un veí.

Veí de Almudèvar 3:

- No, no i no!
Res d' aigua!
Un pou d' aigua no volem.
Si fos un pou de vi,
em sembla bé.
Però d' aigua ni parlar-ne!

Escolteu tots i totes.

Utilitzarem els diners en una cosa important.

Jo arreglaria els murs d' Almudèvar
que cauen des de fa temps.

Hi ha lladres que entren en els nostres terrenys
i ens roben les nostres coses
i maten als nostres animals.

Ostres! La setmana passada
li van robar a Jordi Resmello,
un altre dels nostres veïns.
Us en recordeu?

Veí d' Almudèvar 3:

- Utilitzaria aquells diners
per a aixecar uns murs forts,
amb portes grans i pesades.
Així no entrarà ningú!

Tothom va aplaudir la proposta del veí.

En Pere Saputo va callar, es va encongir d' espatlles
i se'n va anar a casa seva.

Mentre caminava sol, pensava en veu alta.

Pere Saputo:

- **Què curiosa és la gent.**
Els seus estats d' ànim canvien molt ràpid.
Fa uns dies la gent m' odiava
i ara estan tots feliços...
Passen de l' odi a l' amor en segons.

En Pere fa una reflexió sobre els sentiments de les persones. Creuen que hi ha persones que es deixen portar molt per les seves emocions.

Brauli Foz:

- En Pere va arribar a casa seva i va sopar amb la seva mare.
Per fi va descansar després de tants viatges
i aventures per l' Aragó i Espanya.

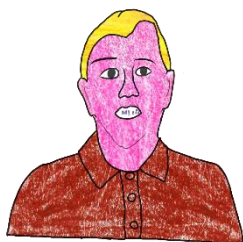
I fins aquí arriba el llibre 3
de les aventures del nostre heroi aragonès:
Pere Saputo.

Espero, estimat lector,
que el llibre t' hagi agradat
i no el **jutgis** per aquest últim capítol.
Ja t' he avisat al principi:
no llegeixis el capítol!

Jutjar és el mateix que
opinar.

Com m' assabenti que critiques el meu llibre
per culpa d' aquest últim capítol,
t' acusaré de mala persona
i enemic de la pau dels pobles.
Eah!

INFORMACIÓ D' EN JOSEP LLUÍS:

El **plet al sol** és un conte popular i tradicional a Espanya. Molts autors han escrit aquest conte i ho han escoltat a diferents zones i pobles d' Espanya.

Resum del llibre 3

Atenció pobles d'Espanya:
Pedro Saputo surt d'Aragó!

El llibre 3 explica les aventures de Pedro Saputo per diferents pobles i ciutats de tot Espanya.

El nostre murri preferit decideix viatjar per conèixer llocs, costums i festes d'Espanya.

Tot i que és un home adult, segueix vivint aventures molt divertides i gracioses que segur t'agradaran.

En aquest llibre, de 15 capítols, tornaràs a veure personatges tan importants a la vida de Pere com Morfina, Juanita, Paulina i molts altres.

Agafa una mica de força abans de començar a llegir perquè, quan obris el llibre, no podràs parar.

Finançament:

Colaboració:

